HRVATSKA RIJEČ

SUBOTICA, 7. TRAVNJA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 164

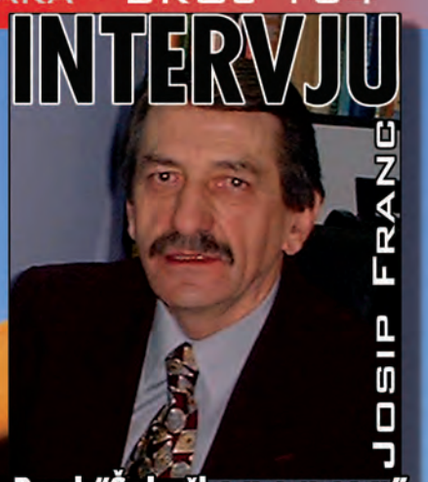

Pred "Šokačkom granom" dug je vijek

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

Subotica-Ljutovo-Tavankut-Mala Bosna

KRIŽNI PUT MLADIH

Koncert "Plesati zajedno"

Trostruki spektakl

Spretne ruke za uskršnje čestitke

ISSN 1451-4257

"Radionica subotom" – izrada uskršnjih čestitki

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prćić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

**DIREKTOR I
V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**
Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:
Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prćić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:
Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:
Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.
List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Civilne straže

Jedna ne baš promišljeno plasirana vijest u nekim medijima početkom je tjedna izazvala prilično oprečne reakcije u tradicionalno mirnoj Subotici. Naime, objavljeno je, kako su zbog »učestalih krađa, provala i razbojništava na teritoriju Mjesne zajednice 'Zorka' građani formirali civilnu stražu, koja dva puta tijekom noći obilazi ulice u vikend na selju Deszkás Erdő, kako bi se spriječile provale i razbojništva«. Dodaje se da ophodnje nisu jednonacionalne, ali one su u dijelu javnosti neslužbeno već nazvane »mađarskim«.

Ovoj je vijesti prethodio niz ekscesnih situacija u gradu, koje su uznemirile Subotičane, a u javnosti od ranije postoji ozračje da policija nije dovoljno efikasna u obavljanju svog dijela državnoga posla. U razmaku od samo nekoliko dana napadnut je i povrijeđen mladić mađarske nacionalnosti uz prijetnje na nacionalnoj osnovi, u Radanovačkoj ulici dogodila se pucnjava iz vatrenog oružja, u Pribojskoj ulici napadnuta je obitelj i jedan je čovjek ranjen iz pištolja, provaljeno je u Bolnicu, a veći broj građana prijavilo je razbojničke upade u kuće.

Iako iz subotičke policije tvrde kako broj kriminalnih radnji u posljednje vrijeme nije veći od uobičajenog, mnogi u gradu imaju osjećaj da je situacija itekako uzavrela i da se pod hitno nešto mora učiniti, kako bi se zaštitila sigurnost građana i njihove imovine. Odgovorne vlasti morale bi znati da je ponekad puno važnije, kako ljudi doživljavaju konkretnu situaciju, nego što su bitne same činjenice, pa možda i zbog toga pozivanje na statistiku, koja je u granicama uobičajenog, malo koga u ovom momentu zadovoljava.

Naravno da ovako uznemirujuću situaciju mnogi pokušavaju usmjeriti na svoj mlin. Jedni napuhavaju događaje i podupiru narodno samoorganiziranje, drugi umanjuju ozbiljnost i šire drugu vrstu homogenizacije, treći opet u svemu ovome pronalaze razloge za svoje političke ideje, jer bi navodno pokrajinska policija radila bolje od republičke.

Kao i uvijek, na potezu je državna vlast, jer ma što lokalni političari poduzimali, njihove su ovlasti ograničene. Mnoga od kaznenih djela u posljednje vrijeme nisu razriješena, a na neka pitanja javnost od policije očekuje odgovore već godinama.

Z. P.

Umjesto civilnih ophodnji i samoorganiziranja – suživot na djelu: zajednički nastup Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, Mađarskog kulturnog centra »Népkör« i Omladinskog kulturnog centra »Mladost«, u Dvorani sportova u Subo -

ČETVRTAK, 30. 3.

Ukinuta zaražena zona

U Bačkom Monoštoru tri tjedna nije zabilježen novi slučaj ptičje gripe, pa je ukinuta »zaražena zona« koja je podrazumijevala stroga pravila veterinarskog i medicinskog nadzora u tom mjestu.

Prosvjed

Više tisuća Albanaca prosvjedovalo je u Preševskoj dolini na jugu Srbije zahtijevajući od srbijanskih vlasti oslobađanje iz zatvora bivših pripadnika Oslobodilačke vojske Preševa, Medveđe i Bujanovca, mjesta na jugu Srbije u kojima su Albanci većinsko stanovništvo, javila je Televizija Kosova. Zatočenim Albancima kaznu je izrekao Vrhovni sud Srbije nakon što je Okružni sud u Vranju izrekao oslobađajuću presudu. Prosvjed, jedan od najvećih u proteklih nekoliko godina, protekao je mirno uz pojačanu nazočnost srbijanske policije.

PETAK, 31. 3.

Komemoracija

Prigodnom komemoracijom, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod spomenika hrvatskom redarstveniku Josipu Joviću obilježena je 15. obljetnica njegove pogibije na »krvavi« Uskrs 1991. na Plitvicama. Redarstvenik Josip Jović poginuo je 31. ožujka prije petnaest godina, kad su hrvatski redarstvenici potisnuli pripadnike srpske pobunjeničke »milicije« do Plitvičkih jezera.

Aktivnosti i mjere

Ministar mora turizma, prometa i razvitka Hrvatske Božidar Kalmeta, ministar za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore Rasim Ljajić i ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Mirsad Kebo razmatrali su u Sarajevu dosadašnje aktivnosti i buduće mjere koje treba poduzeti kako bi se trajno riješilo pitanje izbjeglica i prognanika u regiji.
Članovi hrvatskog izaslanstva na sastanku u Sarajevu izvijestili su o ubrzanoj provedbi plana stambenog zbrinjavanja i ostalim aktivnostima koje će uslijediti u Hrvatskoj do kraja godine. Predstavnici SiCG izrazili su očekivanje da će se za problem stanarskih prava naći cjelovito rješenje o čemu će se nastaviti međusobne konzultacije.

Rezolucija

Europska pučka stranka je na kraju dvodnevnog kongresa održanog u Rimu između dvadesetak rezolucija usvojila i Rezoluciju o pristupu Hrvatske EU na prijedlog HDZ-a a uz supotpis stranaka iz Austrije, Luksemburga i Slovačke. U Rezoluciji EPP pozdravlja početak pristupnih pregovora EU s Hrvatskom i izražava snažnu potporu bržem napretku pregovora.

SUBOTA, 1. 4.

200 na sat

Predsjednik HDZ-a Ivo Sanader, zaključujući u Vukovaru 10. opći izvještajni sabor HDZ-a, zahvalio je suradnicima i članstvu na povjerenju i suradnji u proteklih šest godina pozivajući ih na dovršetak stranačkog programa u ovom mandatu te je najavio HDZ-ovu pobjedu na izborima u studenome 2007.
Nastavljamo dalje marljivo i odlučno »200 na sat«, rekao je Sanader.

Osuda

Predsjednik Srbije Boris Tadić osudio je napad četverice neidentificiranih osoba na mladića mađarske nacionalnosti u Subotici 30. ožujka. Tadić je od MUP-a Srbije zatražio brzu i efikasnu istragu, kojom bi se počinitelji što prije otkrili i kaznili.
»Samo brzo otkrivanje i kažnjavanje počinitelja može dokazati da država na isti način vodi računa o sigurnosti svih svojih građana i mogu se spriječiti međuetničke tenzije i zlouporaba ovakvih kriminalnih djela u dnevnopolitičke svrhe«, navodi se u priopćenju Tadića.

Samoorganiziranje

Bivši predsjednik vojvođanske vlade Đorđe Đukić ocijenio je kako bi veće nadležnosti pokrajine i lokalnih samouprava pomogle u sprječavanju incidenata, kao što su nedavni u Subotici. Đukić je na konferenciji za novinare rekao da se u Subotici ponovno događaju napadi na građane, najčešće po nacionalnoj osnovi, ali da policija ne intervenira, jer nema suradnje lokalne vlasti i načelnika policije. »To rezultira nepovjerenjem građana i dovodi do pokušaja da se oni samoorganiziraju, što nas na kraju može dovesti i do samoorganiziranja na razini etničke zajednice«, rekao je on.

NEDJELJA, 2. 4.

Vjera, hrabrost i predanost

Milijuni katoličkih vjernika diljem svijeta obilježili su u nedjelju prvu godišnjicu smrti pape Ivana Pavla II., prenose svjetski mediji. Papa Benedikt XVI. život svojeg prethodnika definirao je s tri riječi – »vjera«, »hrabrost« i »predanost«, predvodeći bdijenje na Trgu sv. Petra na kojem se okupilo stotinjak tisuća ljudi.
Ivan Pavao II. je u našim srcima, bio je suputnik svih, svakoga pojedinca, rekao je Benedikt XVI., naglasivši kako je pokojni Papa ostavio veliko duhovno svjedočenje.

U Papinu čast služene su mise diljem svijeta na kojima su se okupili milijuni ljudi. Osobito svečano bilo je u Wojtylinoj bivšoj biskupiji Krakovu, koja je video-vezom bila povezana s Trgom sv. Petra, te u Wadowicama, njegovu rodnom mjestu.
U Njemačkoj, kardinal Friedrich Wetter Papi je služio misu u minhenskoj katedrali, belgijski biskupi govorili su o njemu u svojim propovijedima, a u marijanskom svetištu u Lourdesu za Papu se molilo na svim misama.
Ivanu Pavlu II. odana je počast i u Španjolskoj te u Moskvi, gdje su misi koju je služio katolički nadbiskup Tadeusz Kondrusiewicz nazočili i ruski pravoslavni dužnosnici, a brončani kipovi podignuti su mu u Bratislavi i Šibeniku.

PONEDJELJAK, 3. 4.

Nisu se dogovorili

Predstavnici Beograda i Prištine nisu se uspjeli dogovoriti o ovlastima novih srpskih općina, njihovom financiranju, međusobnom povezivanju i uspostavljanju veza s vlastima u Srbiji, ni na trećoj rundi pregovora o decentralizaciji na Kosovu, završenoj u Beču, ali će razgovori biti nastavljeni 4. svibnja.

Dionice

Dionice slovenskog trgovačkog giganta »Merkator«, nakon pisanja tiska da će ga kupiti srpski tajkuni Milan Beko i Miroslav Mišković, skočile su u ponedjeljak na Ljubljanskoj berzi za 10 posto.

Most

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ocijenilo je neprihvatljivim postojeći projekt gradnje mosta Komarna-Pelješac, no istodobno je potvrdilo spremnost za nastavak pregovora s hrvatskom vladom kako bi se pronašlo rješenje koje bi zadovoljavalo interese obje države.
»Nedvojbeno je pravo Hrvatske graditi most na svom teritoriju, a istodobno je pravo BiH tražiti slobodan pristup njenom teritorijalnom moru«, kazao je ministar transporta i komunikacija BiH Branko Dokić.

UTORAK, 4. 4.

Mine

Hrvatski centar za razminiranje (HCR) obilježio je Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima od mina i pomoći u protuminskom djelovanju kojeg je krajem prošle godine proglasila Generalna skupština UN-a. Hrvatska je jedna od zemalja koje ne mogu slobodno raspolagati svojom zemljom jer se 1147 četvornih kilometara još uvijek nalazi u kategoriji minski sumnjivog područja na kojem je oko 250 tisuća mina zaostalih nakon Domovinskog rata. Područje se proteže kroz 12 županija i na tom prostoru živi jedna četvrtina stanovništva RH.
Iako se broj stradavanja i žrtava mina i neeksplodiranih ubojitih sredstava smanjuje iz godine u godinu, u 2005. je zabilježeno 13 žrtava, od čega su četiri smrtno stradale. U 2006. nije bilo stradavanja niti civila niti pirotehničara, a od 1991. do danas 1779 osoba je stradalo od mina ili neeksplodiranih ubojnih sredstava na minski sumnjivim područjima, od čega 430 osoba smrtno.

Rehabilitacija

Skupština Srbije raspravljala je o Prijedlogu zakona o rehabilitaciji svih osoba koje su zbog ideologijskih razloga bili proganjani od početka Drugoga svjetskog rata.
U obrazloženju zakona, koji je u skupštinu stigao s potpisom premijera Koštunice što inače nije praksa, navodi se kako je taj zakon moralni čin i obveza demokratske Srbije, i jedan od načina da se raskine s autoritativnom prošlošću i komunističkim režimom.
Socijalisti i radikali protive se donošenju ovoga zakona.

SRIJEDA, 5. 4.

Druga runda

U Beogradu se održava druga runda pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom. Poslije obećanja premijera Srbije Vojislava Koštunice da će Ratko Mladić biti izručen Haškom tribunalu, pregovori nisu prekinuti, ali su ipak, prvobitno planirane teme o viznom režimu, azilu i ilegalnim migracijama, pomjerene za svibanj. Tada će Europska komisija ponovno ocijeniti suradnju Srbije s Haškim tribunalom i odlučiti o nastavku pregovora o stabilizaciji i pridruživanju.
U ovoj rundi pregovora izaslanstvo Europske komisije predvodi direktor Direkcije za zapadni Balkan Rajnhard Pribe. Na čelu pregovaračkog tima SiCG su ministar vanjskih poslova državne zajednice Vuk Draković i šefovi pregovaračkih timova Srbije i Crne Gore.

SADRŽAJ

Savjetovanje o Europskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima
Deset jezika pod posebnom zaštitom 6,7

Održan sastanak predsjednika Općine Subotica s predstavnicima MZ i MUP-a
Sigurnost građana je prioritet 8

Nada Kosić Bibić, specijalistica socijalne medicine
»Ostavi i pobijedi 2006« 23

Koncert triju subotičkih folklornih ansambala pod nazivom »Plesati zajedno«
Trostruki spektakl 42,43

Ima se što vidjeti, ali i kupiti
Uskršnja izložba prigodnih darova 44,45

Aleksandar Trajer, akviziter knjiga
Sve veći interes za knjigu 52

Dujizmi

- *Da znam da sam kriv, smjesta bih se ispravio;*
- *Da smo pismeni, ne bismo vraga crtali;*
- *Kod nas je najteže naći zrno mudrosti.*

Dujo Runje

Savjetovanje o Europskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima

Deset jezika pod posebnom zaštitom

Nakon prijema SiCG u Vijeće Europe, vlasti su počele potpisivanje i ratifikaciju niza europskih dokumenata, među kojima je, kada su manjine u pitanju, jedan od najvažnijih upravo Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima

Kada u lipnju 2006. godine u Srbiji i Crnoj Gori na snagu stupi Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, vjerojatno će javnost u ovoj zemlji (zemljama!?) biti još bolje upoznata s onim što su vlasti prihvatile i potpisale, kada su u prosincu 2005. godine ratificirale ovaj dokument.

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima je, naime, uz Okvirnu konvenciju Vijeća Europe za zaštitu nacionalnih manjina, jedan od ključnih dokumenata kojima se oblast manjinskih prava standardizira prema europskoj praksi. Kako bi i predstavnici samih nacionalnih manjina bili što bolje upoznati sa sadržajem dokumenta, ali i sa izazovima njegovog efektivnog provođenja, u Beogradu je, u Palači federacije, u utorak 4. travnja održano savjetovanje, koje su zajednički organizirali Ministarstvo SiCG za ljudska i manjinska prava i Vijeće Europe. Sudionici seminara, s druge strane, bili su predstavnici manjinskih nacionalnih vijeća, medija na manjinskim jezicima, nevladinih udruga i lokalnih samouprava. Savjetovanje je otvorio ministar SiCG za ljudska i manjinska prava *Rasim Ljajić*.

JEZICI: U najkraćem, Europska povelja određuje da su regionalni ili manjinski jezici oni jezici koji su tradicionalno u uporabi na određenom teritoriju jedne države od strane državljana te države koji čine brojčano manju skupinu od ostatka stanovništva te države, i koji su različiti od službenog jezika te države, što ne uključuje dijalekte službenog jezika te države ili jezike radnika migranata.

Budući da je državama potpisnicama ostavljeno da same odrede koji su to jezici regionalni ili manjinski na njenom teritoriju, Srbija i Crna Gora je prihvatila da su u Srbiji to: albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski jezik, a u Crnoj Gori: albanski i romski. Ovaj popis jezika, međutim, nije nužno konačan, jer, kako je i na savjetovanju rekao predstavnik Ministarstva SiCG za ljudska i manjinska prava *Vladimir Đurić*, u obzir su uzeti oni jezici koji su u službenoj uporabi na određenom teritoriju u državi, kao i oni jezici koji nisu u službenoj uporabi, ali su zastupljeni u pojedinim sferama društvenog života – obrazovanju i informiranju. Ukoliko se glede toga nešto promijeni, nije isključeno da se popis regionalnih ili manjinskih jezika u Srbiji proširi. Na takvo što, kako je rekao Đurić, čekaju Makedonci, Bunjevci i Vlasi.

OBRAZOVANJE: Birajući među ponuđenim mogućnostima, vlasti SiCG su se generalno opredjeljivale za one mjere koje su općenitije i koje, kaže Vladimir Đurić, država sigurno može ostvariti. Između ostalog, SiCG je Europskom poveljom preuzela obvezu da u oblasti obrazovanja na onom teritoriju na kojem su utvrđeni jezici u uporabi, sukladno situaciji svakog od ovih jezika, i bez ikakvih ometanja učenja službenog jezika: ili omogući predškolsko obrazovanje na odgovarajućem regionalnom ili manjinskom jeziku; ili omogući značajan dio predškolskog obrazovanja na tom jeziku, makar na one polaznike čije obitelji tako nešto zahtijevaju, a čiji se broj smatra dovoljnim.

Popis regionalnih ili manjinskih jezika u Srbiji

U Srbiji su regionalni ili manjinski jezici: albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski jezik.

Cilj savetovanja bio je upoznati se sa sadržajem dokumenta, ali i sa izazovima njegovog efektivnog provođenja

Poturanje tzv. bunjevačkog jezika

Predstavnik Nacionalnog vijeća bunjevačke nacionalne manjine *Mirko Bajić*, i na ovom je savjetovanju ustvrdio kako »jedna nacionalna zajednica« osporava drugoj nacionalnoj zajednici njena prava, tvrdeći da je to izmišljena nacija.

»Osporava nam se uvođenje bunjevačkog jezika u škole, a prepreke su političke naravi u sredinama u kojima su na vlasti stranke drugih nacionalnih manjina«, rekao je Bajić.

Odgovorio mu je predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Milovan Miković*:

»Oni koji se zalažu za uvođenje bunjevačkog jezika u škole, zapravo hoće uzeti dio leksika hrvatskog jezika – bunjevačko-bačku ikavicu, od koje hoće načiniti nekakav svoj jezik. I hrvatski lingvisti i dio vodećih srpskih lingvista se slaže međutim da je bunjevačko-bačka ikavica samo dio hrvatskog jezičnog korpusa i da se ne može izdvajati i od nje praviti poseban jezik. Prema tome, to ne može niti biti predmet razmatranja Europske povelje, jer ne ispunjava ni jedan od zadanih uvjeta.«

Rasim Ljajić, ministar za ljudska i manjinska prava

Ispunili smo najveći broj obveza

Službeno otvarajući savjetovanje, ministar Rasim Ljajić podsjetio je kako je Srbija i Crna Gora primljena je u Vijeće Europe 2003. godine i da je nakon toga nastupilo razdoblje ispunjavanja obveza države koje se tiču prihvaćanja i ratifikacije određenog broja konvencija.

»Ali, u tom je razdoblju bilo potrebno harmonizirati i naše zakonodavstvo i uskladiti ga sa europskim standardima«, rekao je Ljajić. »U tom poslijeprijemnom razdoblju ratificirali smo 52 konvencije, ugovora i protokola Vijeća Europe, potpisano je još 13 takvih dokumenata i oni se trenutačno nalaze u fazi ratifikacije. Time smo ispunili najveći broj obveza koje smo prihvatili različitim konvencijama Vijeća Europe, što se konstatira i u 10. kvartalnom izvješću Vijeća Europe. Od neispunjenih obveza ostalo je da ratificiramo Povelju i lokalnoj samoupravi i Europsku konvenciju o prekograničnoj suradnji i vjerujem da ćemo to vrlo brzo uraditi.«

Glede osnovnog, srednjeg, tehničkog, specijalističkog i sveučilišnog obrazovanja, kao i glede obrazovanja odraslih putem stalnih tečajeva, SiCG je prihvatila: ili omogućiti obrazovanje na odgovarajućem jeziku; ili osigurati značajan dio obrazovanja na tom jeziku; ili pak osigurati, u okviru obrazovanja, da učenje odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika postane integralni dio nastavnog plana, makar na one polaznike čije obitelji tako nešto zahtijevaju i čiji se broj smatra dovoljnim.

PRAVOSUĐE I UPRAVA: Što se sudskih ovlasti tiče, SiCG se, uz ostalo, obvezala u kaznenom postupku okrivljenome garantirati pravo da rabi vlastiti regionalni ili manjinski jezik, i osigurati da zahtjev i dokaz, bez obzira na to je li u pisanoj ili usmenoj formi, ne bude smatran neprihvatljivim samo zbog toga što je formuliran na regionalnom ili manjinskom jeziku. U građanskim parnicama država prihvata da kad se god stranka treba pojaviti osobno pred sudom, može koristiti vlastiti regionalni ili manjinski jezik bez ikakvih dodatnih troškova.

U upravnim vlastima i javnim službama država mora osigurati da oni koji koriste regionalne ili manjinske jezike mogu donijeti usmene ili pismene predstavke na ovim jezicima, da mogu punovažno donositi dokumente na ovim jezicima, te da se upravnim vlastima mora omogućiti da izrađuju nacrte dokumenata na regionalnim ili manjinskim jezicima.

Predstavnici hrvatske zajednice na savjetovanju: Petar Kuntić, Antonija Čota, Zvonimir Horvacki, Milovan Miković, Ivan Stipić i Đorđe Čović

INFORMIRANJE: U oblasti informiranja države potpisnice Europske povelje dužne su, sukladno situaciji svakog od jezika, do stupnja do kojeg javne vlasti, izravno ili neizravno, imaju nadležnost, moć ili igraju odgovarajuću ulogu u ovoj oblasti, i poštujući princip neovisnosti i autonomnosti sredstava javnog informiranja, omogućiti: odgovarajuće odredbe zahvaljujući kojima bi prikazivači programa ponudili sadržaje na regionalnim ili manjinskim jezicima; ohrabriti ili olakšati redovito emitiranje radio i TV programa na regionalnim ili manjinskim jezicima; te ohrabriti i olakšati proizvodnju i distribuciju audio ili audiovizualnih radova na regionalnim ili manjinskim jezicima.

Hrvati najbrojniji

Među pedesetak nazočnih predstavnika nacionalnih manjina, najbrojniji su bili Hrvati – čak 11 predstavnika hrvatskih institucija i nevladinih udruga pratilo je savjetovanje koje su u Beogradu organizirali Ministarstvo SiCG za ljudska i manjinska prava i Vijeće Europe.

Države također, dakle i SiCG, preuzimaju obvezu garantirati slobodu direktnog prijama radio i TV programa iz susjednih zemalja, na jeziku koji je isti ili sličan regionalnom ili manjinskom jeziku, kao i ne protiviti se reemitiranju radio i TV programa iz susjednih zemalja na ovom jeziku. Osim toga, države se zalažu da osiguraju da se neće postavljati nikakva ograničenja pravu na slobodu izražavanja i slobodnu cirkulaciju informacija u okviru pisanog tiska na jeziku koji je isti ili sličan regionalnom ili manjinskom jeziku.

Europska povelja regulira i obveze države glede primjene regionalnih ili manjinskih jezika u kulturnim aktivnostima i pogodnostima, kao i u ekonomskom i društvenom životu.

Kao i uvijek kada se razgovara o reguliranju manjinskih prava, polaznike savjetovanja najviše je zanimalo kakva će biti provedba određenih dokumenata.

Z.P.

Predsjednici nacionalnih vijeća kod Rasima Ljajića

Izrada Zakona o pravima i slobodama manjina

Na radnom sastanku ministra SiCG za ljudska i manjinska prava Rasima Ljajića i predsjednika nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, koji je održan 4. travnja u Beogradu, razgovaralo se o izradi zakona kojim će se regulirati prava i slobode nacionalnih manjina, kao i o izradi zakona o izboru i radu nacionalnih vijeća. Nacrti tih zakona bit će dostavljeni svim nacionalnim vijećama radi razmatranja. Sljedeći radni sastanak dogovoren je za 20. travanj, na kojemu će predstavnici nacionalnih vijeća prezentirati projekte iz sfere kulture za očuvanje i njegovanje kulturnog identiteta nacionalnih manjina, a Rasim Ljajić je na sastanku iznio i informaciju o održavanju manifestacije 9. svibnja u Beogradu, na kojoj će se predstaviti kulturne specifičnosti nacionalnih manjina. Na radnom sastanku bio je nazočan i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović*.

Z. S.

Održan sastanak predsjednika Općine Subotica s predstavnicima MZ i MUP-a

Sigurnost građana je prioritet

Na inicijativu predsjednika Općine *Géze Kucsere* u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, 4. travnja je održan sastanak s predstavnicima mjesnih zajednica i MUP-a na temu stanja sigurnosti imovine i građana Subotice. Povod ovome skupu bile su različite informacije u medijima posljednjih tjedana o provalama, krađama, fizičkim napadima temeljem čega se, kazao je Kucsera, stječe dojam da je broj ovih djela povećan. Predstavnici mjesnih zajednica na zatvorenome sastanku su iznijeli svoje viđenje stanja na terenu a nakon sastanka je gradonačelnik održao konferenciju za novinare na kojoj je iznio svoje dojmove i zaključke sa skupa. S jedne strane vezano uz manje krađe i provale, predstavnici MZ su iznijeli svoje žalbe na to da se počinitelji ne otkrivaju i ne kažnjavaju odnosno da građani ne dobivaju informacije o tome. Iznijet je i problem vezan uz granicu od 15.000 vrijednosti imovine gdje je policija dužna provesti postupak i pronaći počinitelja ali se po službenoj dužnosti ne podnosi tužba za odštetu već je to sam građanin dužan učiniti privatnom tužbom.

Sigurnost građana Subotice na ispitu: predstavnici MZ i MUP-a u Velikoj vijećnici

Predstavnici MZ su iznijeli zadovoljstvo suradnjom s policijom ali je istaknut problem da se ljudi na terenu često mijenjaju te da stoga policajci ne poznaju dovoljno teren. Bilo je postavljeno i pitanje oko nacionalnog sastava policije, na što odgovor nije dobiven od predstavnika MUP-a a gradonačelnik je istaknuo kako smatra jako važnim da policajci na terenu poznaju jezik ljudi koji tamo žive. S druge strane iznesene su i kritike na račun policije, prenio je Kucsera, koje se odnose na »lošu informiranost građana o postupcima koje provodi SUP, ne daju se priopćenja o rezultatima rada je li došlo do osude, kakva je kazna izrečena, tko je krivac i slično«.

Glede samoorganiziranja građana Kucsera je kazao kako ono nije predviđeno zakonom osobito ne u vidu organiziranja dežurstava i ophodnji već da je potrebno jačati susjedsku solidarnost a policiji prepustiti njen dio posla.

Kucsera je najavio i da će se Skupštini uputiti prijedlog da se obnovi poljočuvarska služba koja bi se financirala iz općinskog proračuna, kao i da će se organizirati video-nadzor u pojedinim dijelovima grada koji bi se financirao dijelom iz općinskog proračuna a dijelom iz sredstava MUP-a.

Gradonačelnik Géza Kucsera na sastanku

J. D.

Napad na mladića mađarske nacionalnosti u Subotici

Subotička policija potvrdila je da je 29. ožujka oko dva sata ujutro napadnut mladić mađarske nacionalnosti i da je slučaj prijavljen policiji, istraga je pokrenuta i na slučaju se radi.

Napadnuti mladić *Tibor Dusnoki* je u intervjuu koji je dao programu na mađarskom jeziku Radio Subotice rekao kako ga je tijekom noći zaboljela glava i da je izišao prošetati, nakon čega su ga okružila četiri mladića. »Jedan od njih je samo stajao po strani, a onaj koji mi je prišao s leđa izvukao je nož i počeo me sjeći. U jednom trenutku je krenuo ka zglobu ruke i počeo mi je prijetiti da će me isjeći da iskrvarim kao pas i vrijeđao me«, rekao je Dusnoki.

On je istaknuo kako su mu napadači govorili da ide u Mađarsku i da za njega u Srbiji nema mjesta. Kako je istaknuo, oni su se poslije izvjesnog vremena razbježali k okolnima ulicama, a policija je izišla na lice mjesta pet do deset minuta poslije poziva.

»Policajci su me odveli u bolnicu gdje mi je ukazana pomoć, a poslije su uzeli izjavu i otpratili me kući. Rekli su mi da se čuvam i da im odmah javim ako primijetim nekoga od napadača«, rekao je Dusnoki. ■

Utvrđivanje potrebnih zanimanja

Vojvođanska tajnica za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku *Snežana Lakićević Stojačić* najavila je osnivanje komisije koja bi istražila strukturu potrebnih zanimanja gospodarstva Vojvodine. Ona je rekla da će biti formirana komisija koja će pratiti situaciju na terenu, odnosno obavještavati nadležne o tome koja su zanimanja potrebna gospodarstvu i drugim oblastima te je dodala kako bi potom zavodi za zapošljavanje mogli raditi prekvalificiranje ljudi koji ostaju bez posla u procesu restrukturiranja, a sukladno potrebama tržišta. Prema njenoj ocjeni, te aktivnosti bit će korisne i za projekte samozapošljavanja, odnosno osnivanja malih i srednjih poduzeća. ■

Sjednica odjela HNV-a za obrazovanje

U susret novoj školskoj godini

Hrvatska zajednica ima pravo i obvezu skrbiti o svom nacionalnom identitetu, a najbolja zaštita nacionalnog identiteta ostvaruje se znanjem, koje se stječe obrazovanjem, a pri tome je materinski jezik, osnova očuvanja kulturnog identiteta naše zajednice, istaknuo je Lazo Vojnić Hajduk * U nastavnom programu materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture izučavat će se i bunjevački govor, ikavica

Na sjednici Odjela Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje, koja je održana 29. ožujka u Subotici, razmatralo se organiziranje upisa djece u prve razrede osnovnih škola u odjelima na hrvatskom jeziku u subotičkim školama i školama u okolici, u koje će se osnovci na jesen upisivati, kao i aktualnosti glede organiziranja nastave u petim razredima osnovnih škola u odjelima na hrvatskom jeziku, a predstavljen je i plan i program za nastavni predmet materinji jezik s elementima nacionalne kulture za 5. i 6. razrede osnovnih škola.

Za obrazovanje na hrvatskom postoje sve zakonske mogućnosti: Lazo Vojnić Hajduk

Nakon rasprave, odlučeno je da se održe ogledni školski sati, kako bi se animirali roditelji koji žele upisati djecu u odjele na hrvatskom jeziku, na kojima će roditelji moći neposredno vidjeti kako se provodi nastava u hrvatskim odjelima, a u mjesecu travnju bit će organiziran susret s ravnateljima osnovnih škola radi predlaganja nastavničkog kadra koji će predavati u petim razredima u odjelima na hrvatskom jeziku.

U radu sjednice Odjela HNV-a za obrazovanje sudjelovali su: predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, član Izvršnog odbora zadužen za w obrazovanje *Ivan Stipić*, ravnatelj Odjela HNV-a za obrazovanje *Stipan Stantić* i članovi Odjela *Kata Suknović*, *Jašo Šimić*, *Marija Šeremešić*, *Antun Lučić*, *Stanislava Stantić Prćić*, *Mila Marković Španov*, *Ružica Marjanušić* i *Matija Đanić*.

OGLEDNI ŠKOLSKI SATI ZA RODITELJE: Nakon završene sjednice, Stipan Stantić je napomenuo kako je za očekivati više upisanih prvaša ove godine u hrvatske odjele, ali treba razmisliti i o načinu promoviranja obrazovanja na hrvatskom jeziku i animiranju roditelja da upišu djecu u hrvatske odjele.

»Zbog toga smo na sjednici odlučili da se održe ogledni školski sati, na kojima će roditelji moći neposredno vidjeti kako se odvija nastava na hrvatskom, materinjem jeziku. Na tim oglednim satima, roditelji će se moći uvjeriti u kvalitetu nastave i vidjeti da učenici hrvatskih odjela uče sve što i druga djeca, jer je nastava na hrvatskom jeziku sastavni dio obrazovnog sustava Republike Srbije. Ogledni školski sati organizirat će se prije svega za one roditelje koji žele upisati prvaše u hrvatske odjele, ali ti ogledni sati bit će otvorenog tipa za sve zainterisane roditelje, a nakon održane ogledne nastave, bit će održan i razgovor s roditeljima, koji će moći postavljati pitanja glede nastave na hrvatskom jeziku. Na sjednici je odlučeno da se ponovi sastanak s ravnateljima škola, koji će se održati u travnju, a na tom sastanku bit će razmatran prijedlog nastavničkog kadra koji će predavati u petim razredima u odjelima na hrvatskom jeziku, kao i uvjeti koje ti nastavnici trebaju ispuniti«, rekao je Stipan Stantić, naglašavajući kako će udžbenike za potrebe prvaša, kao i za potrebe nastave u petim razredima osnovnih škola u odjelima na hrvatskom jeziku osigurati Hrvatsko nacionalno vijeće.

ODGOVORNOST RODITELJA: »Hrvatska zajednica ima pravo i obvezu skrbiti o svom nacionalnom identitetu, a najbolja zaštita nacionalnog identiteta ostvaruje se znanjem, koje se stječe obrazovanjem, a pri tome je materinji jezik, osnova očuvanja kulturnog identiteta naše zajednice«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk, nakon sjednice.

»Rezultati upisa djece u odjele na hrvatskom jeziku u prvim razredima ovise prije svega od formirane svijesti roditelja o važnosti da se njihova djeca obrazuju na materinjem jeziku, dakle od svijesti i odgovornosti roditelja spram odgoja i školovanja svoje djece, a skrb o njegovanju osjećaja hrvatskoga kulturnog identita pripada svim hrvatskim institucijama. Treba se stvoriti pozitivno ozračje za upis djece u hrvatske odjele, za što se zalaže i Izvršni odbor HNV-a, a treba reći da za obrazovanje na materinjem, hrvatskom jeziku postoje sve zakonske mogućnosti. Nedvojbeno je da će se peti razredi hrvatskih odjela formirati u onim subotičkim školama i školama u okolici, gdje su do četvrtog

Za očekivati je više upisanih prvaša u hrvatske odjele: Stipan Stantić

razreda djeca pohađala nastavu na materinjem jeziku, a od Ministarstva prosvjete i sporta Republike Srbije naše nacionalno vijeće tražit će nadzor o provedbi nastave na hrvatskom jeziku. Što se tiče predmeta materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture, osim u subotičkim školama, taj predmet pohađaju i učenici u Sonti i Bačkom Bregu, a s novom školskom godinom, očekujemo da će taj predmet pohađati i učenici u Somboru. U nastavnom programu materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture izučavat će se i bunjevački govor, ikavica«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk.

Na koncu sjednice predstavljen je plan i program za nastavni predmet materinji jezik s elemantima nacionalne kulture za 5. i 6. razrede osnovnih škola u hrvatskim odjelima, koji su napisali *Ljubica Vuković*, Stipan Stantić i Ivan Stipić.

Z. Sarić

Završena 24. sjednica SO Subotica

Cjelodnevna sjednica u polemičkom tonu

Amandmanom do davanja suglasnosti na Statut JKP »Suboticaplin«* Usvojeni programi deset javnih poduzeća* I ovoga puta veliki je dio vremena bio potrošen na rasprave oko povrede poslovnika i glede ponašanja pojedinih vijećnika

Piše: Jasminka Dulić

Amandmanom predsjednika Općine, koji je postao sastavni dio prijedloga o davanju suglasnosti na Statut JKP »Suboticaplin«, razriješen je, bar naizgled, sukob unutar vladajuće koalicije te je s 35 glasova za i 20 protiv usvojen statut ovog novoosnovanog poduzeća. Vijećnici su prihvatili i izvješće o realiziranju projekta uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za 2005. godinu, rješenje o visini naknade za uređivanje parking ili garažnih mjesta kao i programe deset javnih i komunalnih poduzeća.

I u pauzi rasprava: vijećnici SO Subotica

Jedanaestosatni nastavak 24. sjednice, održan 30. ožujka, protekao je u polemičkom tonu uz međusobno optuživanje vijećnika za nepoštovanje poslovnika i narušavanje dostojanstva skupštinskog doma. Na ovoj sjednici uslijed bolesti nije bio nazočan predsjednik Općine *Géza Kucsera*.

U PREKIDU SJEDNICE: Da podsjetimo, 24. sjednica je započela 23. ožujka i prekinuta je uslijed nedostatka kvoruma kojeg su »srušili«, pokraj oporbe, i vijećnici Demokratske stranke. U tjednu između dviju sjednica uslijedila je živa stranačka aktivnost, te međusobno optuživanje na konferencijama za novinare dviju najbrojnijih vijećničkih skupina u koaliciji – Saveza vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke, dok je G17 Plus priopćio kako raskida koalicijski dogovor s DS-om i od sada nastupa samostalno. Predsjednik SVM-a *József Kasza* je tada kazao kako više neće popuštati pred ucjenama od strane DS-a, makar i po cijenu raspada koalicije i izvarednih izbora, dok je *Dragan Trklja* dva dana prije nastavka sjednice izjavio kako DS ne odustaje od svojih zahtjeva te da i dalje traži da se Statut JKP »Suboticaplin« skine s dnevnog reda i da se o njemu raspravlja tek nakon što se izvrši dioba poduzeća.

U međuvremenu je predsjednik Općine podnio amandman kojim se predlaže Skupštini davanje suglasnosti na Statut JKP »Suboticaplin«, kojeg je donio privremeni Upravni odbor ovog poduzeća, osim na sporne članove koji su izazvali najviše rasprava na prošloj sjednici i doveli do njenog prekida. Amandmanom se iz rješenja o davanju suglasnosti izuzimaju četiri sporne točke Statuta, te se nalaže Upravnom odboru da ih izmijeni. Sporni članovi odnose se na osnivačka sredstva poduzeća, međusobne odnose JKP »Subotička toplana« i JKP »Suboticaplin«, status direktora poduzeća u odnosu na Upravni odbor te nadležnosti Upravnog odbora.

TRGOVINA ILI KOMPROMIS: I ovoga puta usvajanju Statuta JKP »Suboticaplin« prethodila je dvosatna rasprava tijekom koje su oporbene stranke pokušavale ishoditi da se ova točka skine s dnevnog reda obrazlažući to formalno-pravnim razlozima i optužujući vladajuću koaliciju za političku trgovinu na štetu građana. Oporba je tvrdila da se ovo pitanje ne može riješiti amandmanom te da se Statut mora vratiti privremenom Upravnom odboru kako bi izvršio potrebne izmjene, zatim da se treba proslijediti skupštinskoj Statutarnoj komisiji i tek potom ponovno staviti na dnevni red.

Protiv davanja suglasnosti na Statut najoštrije se zalagao vijećnik *Mirko Bajić*, koji je tvrdio kako predsjednik Općine nema pravo davati amandman na Statut budući da Skupština ne usvaja već samo daje suglasnost na Statut koji usvaja Upravni odbor poduzeća. *Gojko Radić,* šef vijećničke skupine Srpske radikalne stranke je, tvrdeći da je vladajuća koalicija učinila ustupke jedna drugoj, tražio od DS-a da obrazloži kakve su ustupke dobili od SVM-a da bi pristali na usvajanje ovog statuta i objasni građanima u čemu je razlika sadašnjeg prijedloga kojeg prihvaćaju u odnosu na prethodni kojeg nisu željeli prihvatiti, te je tražio da se ova točka skine s dnevnoga reda.

Darko Sarić Lukendić, šef vijećničke skupine Lige socijaldemokrata Vojvodine je kazao kako se ovdje ne radi ni o kakvoj »pravnoj ili vijećničkoj gimnastici, kako bi to željela prikazati oporba«, već da se amandman odnosi na uskraćivanje davanja

suglasnosti na točke koje su prijeporne, te se nalaže privremenom Upravnom odboru JKP »Suboticaplin« da te točke izmijeni i usuglasi.

Petar Balažević je, obrazlažući razloge Demokratske stranke da ovoga puta prihvati Statut, kazao kako »pozdravlja odluku SVM-a da se napravi korekcija koja je pravno moguća« te da se četiri sporne točke ostavljaju Upravnom odboru da otkloni nepravilnosti i da, dok se to ne učini, Statut ne stupa na snagu. Za usvajanje Statuta ovoga puta je tako osigurana većina te je dobio podršku od 35 vijećnika, dok je 20 bilo protiv.

Šefovi najbrojnijih vijećničkih skupina:
Ljubica Kiselički (DS) i László Kerekes (SVM)

PREČISTAČ: Godišnje izvješće o radu za 2005. godinu sektora za realizaciju projekta uređaja za pročišćavanje otpadnih voda grada Subotice također je izazvalo dugotrajnu raspravu. Šefica općinske službe za komunalne poslove *Matilda Seker* iznijela je dosadašnje aktivnosti na projektu prečistača te je podsjetila da je 17. prosinca 2004. godine zaključen ugovor o zajmu između Općine Subotica i Europske banke za obnovu i razvitak te ugovor o projektu između JKP »Vodovod i kanalizacija« i EBRD, nakon čega je formirana jedinica za implementaciju projekta u okviru tog poduzeća s četiri izvršitelja. Samo potpisivanje ugovora o kreditu i projektnog ugovora ne znači i povlačenje sredstava kredita, rekla je Seker, jer je ono uvjetovano ispunjavanjem niza uvjeta. Svi uvjeti su ispunjeni, kazala je Seker, osim potpisivanja Ugovora o financiranju s Europskom agencijom za razvitak, kojim se osigurava donacija u visini od dva milijuna eura. Ispunjenje ovog preduvjeta u obvezi je Agencije za razvoj lokalne infrastrukture pri Vladi Republike Srbije, koja ugovor o donaciji treba staviti na dnevni red svog Upravnog odbora, ali koja to do sada nije učinila. Kako je rekla Seker, pomicanje datuma neće izazvati poremećaj u rokovima i prečistač će se završiti u predviđenom roku – do kraja 2008. godine. Do sada je na ovaj projekt utrošeno 18.261.186 dinara iz proračuna Općine Subotica – na izradu projektne dokumentacije, pribavljanje dozvola i suglasnosti i izvođenje pripremnih radova na lokaciji budućeg objekta.

U raspravi o ovoj točki *László Bóni* je kritizirao izbor izvršitelja za ove poslove te je zapitao je li trebalo povjeriti ovako značajnu investiciju čovjeku koji ne završava svoj posao dok je Mirko Bajić otišao korak dalje te je optužio *Imre Kerna* da je »lagao, jer je na četiri puta ponovljeno pitanje – jesu li sredstva osigurana, rekao da«, dok se u izvješću vidi »kako ne postoje uvjeti da se povuče taj kredit i da su do sada osigurana samo ona sredstva koja su građani sami dali na bazi poskupljenja vode«. Primjedbe iz SRS-a odnosile su se na visok udio plaća u dosadašnjim troškovima za ovaj projekt, dok su – *Marko Marjanušić, Blaško Gabrić* i *László Gyula* tvrdili kako će voda i dalje poskupljivati, a da voda u Paliću neće biti čista. Nakon duže rasprave za prihvaćanje ovog izvješća glasovala su 32 vijećnika.

USVOJENI PROGRAMI: Vjerojatno i zbog dopisa Ministarstva financija, kojim se SO Subotica upozorava da će doći do privremene obustave transfera sredstava iz republičkog proračuna, ukoliko se programi javnih i komunalnih poduzeća ne usvoje do 31. ožujka, vijećnici su ih uz povremeno burne rasprave i usvojili. Bez ikakve rasprave usvojen je program JKP »Pogrebno«, JKP »Dimnjičar« i JP »Palić Ludaš« i nisu izazavali preveliku pažnju vijećnika, dok su oko ostalih poduzeća vođene manje ili više žučne rasprave. Oporbeni vijećnici, s najupornijim Mirkom Bajićem – koji je izlazio za govornicu po svakoj točki dnevnog reda – iznosili su svoje kritike ali i optužbe za korupciju glede raspolaganja imovinom i investiranja u pojedinim javnim poduzećima.

Garažna mjesta

Skupštinska većina je nakon niza primjedbi i optužbi iz oporbe usvojila i rješenje o visini naknade za uređivanje parking prostora ili garažnih mjesta. Ovim rješenjem investitori, koji grade objekte gdje ne postoje uvjeti za osiguravanje parking ili garažnih mjesta, uplaćuju u ekstra zoni po 4000 eura, a u ostalim zonama po 3000 eura. Sredstva se uplaćuju Ravnateljstvu za izgradnju Općine Subotica, koje s JKP »Parking« treba graditi ova garažna ili parking mjesta prema cjeniku koji odredi SO Subotica.

Oporbeni vijećnici su krititizirali i visinu sredstava koje JKP izdvajaju za donacije i reprezentaciju ocjenjujući da bi bilo korisnije da se ta sredstva solidarno usmjerava ju za neriješene probleme u općini. Vodila se rasprava i oko toga jesu li vijećnici dužni nazočiti sjednici te su u pojedinim trenucima oporbeni vijećnici demonstrativnim izlaskom ukazivali na nedisciplinirano skupštinske većine koja ne održava kvorum.

Kako je većina, uz kraće stanke, uspjela osigurati kvorum a i oporbeni vijećnici su se vratili u dvoranu sjednica je završena u 20 i 30 sati postavljanjem vijećničkih pitanja. ■

Prva privatna voćarska zadruga u Tavankutu »Voćko«

Distribucijski centar u svibnju, hladnjača u kolovozu

Tavankutska zadruga voćara »Voćko« ove godine završava dvije značajne investicije: hladnjaču od 1300 tona i Distribucijski centar s hladnjačom od 200 tona* Članovi zadruge su financirali izgradnju objekata iz komercijalnih kredita koji su svako pojedinačno podigli kod Pro Credit banke, a oko 40 posto sredstava su dobili kroz mjere za unapređenje sela iz agrarnog proračuna Vlade Republike Srbije* Trenutačno zadruga broji dvadeset i tri osnivača i u svom sastavu ima 220 hektara zasada jabuke, oko 70 hektara ostalog voća i preko 200 hekatara oranica

Piše: Jasminka Dulić

U Tavankutu se ovoga ljeta očekuje završetak izgradnje suvremene hladnjače kontrolirane atmosfere kapaciteta 1300 tona. U hladnjači će se skladištiti jabuke proizvedene na tavankutskom »žutom pisku« članova prve voćarske zadruge, osnovane prije tek četiri godine.

Hladnjaču, između Donjeg i Gornjeg Tavankuta pokraj regionalnog puta, gradi tavankutska privatna zadruga »Voćko« ulaganjem sredstava njenih članova i uz financijsku pomoć Ministarstva poljoprivrede Republike Srbije. Njen završetak se očekuje u kolovozu, no, već za 1. svibnja menadžer zadruge *Željko Nimčević,* najavljuje otvaranje još jednog objekta zadruge, a to je Distribucijski centar i hladnjača od 200 tona.

Temelji u Tavankutu: privatna zadruga »Voćko« se razvija

OSNIVAČI I KOOPERANTI: »Zadruga 'Voćko' je osnovana 2002. godine uz inicijativu Američke fondacije za razvoj. U prvom mahu je okupila dvanaest osnivača i te prve godine više smo gledali kako ćemo se dogovoriti i profunkcionirati, dok je već sljedeće godine sve krenulo svojim tijekom. Trenutačno zadruga broji dvadeset i tri osnivača i u svom sastavu ima 220 hektara zasada jabuke oko 70 hektara ostalog voća i preko 200 hekatara oranica. Članovi-osnivači su prošle godine imali prinos od 5000 tona konzumne jabuke prve klase i ostalog voća 1500 tona, koje smo plasirali na tržišta Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Rusije« kaže Nimčević, te dodaje kako je najdominantnija jabuka sorte ajdared, zatim jonatan, jonagold, zlatni delišes, green smith, ali i da je tendencija mijenjanje sortimenta u novijim zasadima.

Zadruga pokraj članova-osnivača ima i šezdesetak kooperanata, a često se postavlja pitanje zašto kooperanti nisu osnivači zadruge, i u čemu je razlika. »Razlika između njih je jednostavna u količini uloženih sredstava. Osnivači ulažu vlastita sredstva i dobivenu dobit dijele, dok kooperanti ne ulažu ništa, već kupuju repromaterijal i vrše plasman proizvoda preko zadruge«, objašnjava Nimčević, te dodaje kako prema Zakonu o zadrugama svi u zadrugi moraju biti potpuno jednaki, svi moraju imati jednaka prava i jedan glas.

»Novi zadrugar, koji bi želio biti dvadeset i četvrti bi tako mogao biti bez ikakvih problema, ali mora ispratiti sva financijska ulaganja koja su osnivači prošli. To je sada značajna svota novca, pa se teže ljudi odlučuju te tako imamo sve više kooperanata i za sada se krug osnivača ne proširuje. Mi

smo otvoreni za suradnju i učlanjenje novih osnivača i novim kapitalom bi mogli rješavati proširenje hladnjače koje je u planu« kaže Nimčević.

CILJ JE ROBNA MARKA: Naime, sama zadruga je osnovana s osnivačkim ulogom od oko 200 eura »po glavi«, a zatim su se osnivači odlučili i na podizanje komercijalnih kredita na vlastito ime te su ta sredstva objedinili kako bi izgradili veliku hladnjaču i Distributivni centar.

»Prvi korak zadruge je bilo iznajmljivanje prostora od Mjesne zajednice za skladištenje i uredske prostorije. Taj prostor se adaptira, uređuje i oprema vlastitim sredstvima, kao manji distribucijski centar, odnosno objekt za distribuciju tijekom ljetnjih mjeseci kapaciteta hladnjače 200 tona plus sala za sastanke zadrugara, ured i magacinski prostor. U pripreme za izgradnju velike hladnjače krenulo se 2004. godine, obratili smo se Ministarstvu za poljoprivredu, vodogospodarstvo i šumarstvo Srbije, oni su imali sluha za našu ideju i pomogli su financijski gradnju hladnjače. Sljedeće godine se otpočelo s pribavljanjem dokumentacije, izradom neophodnih infrastrukturnih objekata, kao što su bunar, trafo stanica odrađeni su zemljani i betonski radovi. Prošle godine smo uspjeli zatvoriti i financijsku konstrukciju za cijelu hladnjaču, te je isfinancirana čelična konstrukcija i rashlada s panelima, stropom, krovom i svime neophodnim«, kaže Nimčević.

Tako će ove godine subotička općina biti bogatija za još jednu hladnjaču po svim europskim normama i standardima, koju su zajednički financirali napredni voćari iz komercijalnih kredita, koji su podigli kod Pro Credit banke, dok su oko 40 posto sredstva dobili kroz mjere za unapređenje sela iz agrarnog proračuna Vlade Republike Srbije.

Ova »velika hladnjača« od 1300 tona kontrolirane atmosfere će imati i 500 kvadrata manipulativnog prostora u kojem će se obavljati kalibriranje, pakovanje, separacija i sve ostalo što je potrebno kako bi proizvod koji izlazi na tržište bio vrhunski. Cilj ove zadruge, naime, nije samo biti servis zadrugarima i postići bolju cijenu čuvajući i zajednički plasirajući proizvod kad je to najpovoljnije, već i stvoriti prepoznatljivu robnu marku od tavankutske jabuke čiju su izuzetnu kvalitetu te prepoznatljivu aromu i ukus već prepoznali i vrednovali kupci na međunarodnom tržištu.

Jesenski urod jabuka uskladištit će se u novoj hladnjači

ORGANIZACIJA ZADRUGE: Premda je ovo, samo u subotičkoj općini, drugi primjer korisnosti udruživanja među poljoprivrednicima, još uvijek vlada određeno nepovjerenje prema zajedničkom ulaganju i organiziranju proizvodnje te nas je zanimalo kako se donose i provode odluke i mogu li dvadesetitri osobe, među njima i četiri žene, funkcionirati uspješno u zajedničkom poslu u današnjim teškim uvjetima.

»U zadrugi je Skupština osnivača glavna i mjerodavna« kaže Nimčević. »Skupština bira svoj Upravni odbor koji se sastaje svakoga petka i koji donosi odluke te vrši analizu urađenog, dok se sama Skupština sastaje najmanje jednom, a u sezoni i više puta mjesečno«. Za sada, kaže menadžer koji je zadužen za operativno provođenje odluka, zadruga funkcionira bez problema, što dokazuje i njen rast. Zadruga upošljava menadžera, jednog operativnog čovjeka za distribuciju prema i od zadrugara te knjigovođu. Osim toga upošljava i radnike za sezonski posao i ima potrebe za dodatnim radnicima ali za sada financijska situacija to još ne dozvoljava.

Interesiralo nas je i što zadrugari očekuju od nadležnih za poljoprivredu. »Od Ministarstva očekujemo da nastavi što je započelo i istraje u svojim pokušajima. Vrlo je dobra strategija i evidentna pomoć samoj poljoprivredi, a nadamo se da će i Općina i Pokrajina pomoći poljoprivredi koja je na vrlo tankim nožicama«, napomenuo je Nimčević.

Na naše pitanje što može Općina u tomu pomoći, Nimčević kaže kako je najbitnije kod izdavanja građevinskih i svih ostalih dozvola pojednostaviti proceduru i spustiti cijene, te dodaje kako su kod izgradnje velike hladnjače, nakon što su obratili Općini, i sami dobili određeni popust kod dobivanja dozvola.

I na kraju, treba reći da zadruga »Voćko« nije usamljeni primjer uspješnog udruživanja poljoprivrednika. U samom Tavankutu nakon »Voćka« osnovana je mljekarsko-stočarska, a zatim i povrtlarska zadruga. S druge strane, kad je u pitanju voćarstvo na teritoriju Općine Subotica postoje tri voćarske zadruge, pokraj »Voćka« koji je na zapadnoj strani Općine, na istočnoj strani su »Goldenfrukt« u Hajdukovu i »Prima« u Bačkim vinogradima s kojima, kako kaže Nimčević »imamo izuzetno lijep odnos i uspješnu suradnju te smo formirali i federaciju zadruga koju smo nazvali 'Appleland' ili 'Zemlja jabuka'. Nadamo se daljnjem razvitku te suradnje i da ćemo, kao što je zadruga objedinila interese individualnih proizvođača 'Appleland', objediniti interese naših zadruga«.

■

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE
Sektor za umjetničko stvaralaštvo, kulturnu industriju i kulturne odnose raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata/programa koji svojom kvalitetom doprinose razvoju i prezentaciji umjetnosti i kulture za 2006. godinu

Natječaj se raspisuje sukladno Zakonu o djelatnostima od općeg interesa u oblasti kulture (»Službeni glasnik RS« br.49/92) i Zakona o proračunu Republike Srbije za 2006. godinu (»Službeni glasnik RS« br. 106/05).

Natječaj se odnosi na programe/projekte iz sljedećih djelatnosti:
1. kazališne;
2. književne (manifestacije i nagrade);
3. glazbene;
4. scensko-glazbene (balet);
5. likovne, primijenjene, dizajn i umjetničke fotografije;
6. kinematografije (filmski festivali, manifestacije, edukacija, filmske radionice);
7. međunarodna kulturna suradnja od značaja za Republiku: koji reprezentiraju kulturu Srbije u inozemstvu i prezentacija inozemnih programa odnosno dijelova programa vrhunske kvalitete i vrhunska umjetnička ostvarenja u svim oblastima umjetnosti;
8. programi talentiranih mladih umjetnika i vrhunskih stvaralaca u oblasti umjetnosti i kulture;
9. znastveno-istraživački rad u oblasti umjetnosti i kulture;
10. najznačajnije manifestacije u oblasti kulturno-umjetničkog amaterizma i manifestacija izvornog narodnog stvaralaštva;
11. izdavanje najznačajnijih časopisa i listova iz oblasti kulture.

Posebna pozornost bit će posvećena programima/projektima koji su od: republičkog značaja, visoke umjetničke kvalitete, doprinose očuvanju nematerijalne kulturne baštine, promoviraju nove umjetničke forme i izraze i doprinose decentralizaciji kulture.
Pravo sudjelovanja na natječaju imaju: ustanove, umjetnička i druge udruge i organizacije/pravne osobe, kao i pojedinci s teritorija Republike Srbije.
Pravo sudjelovanja na natječaju nemaju:
1. programi/projekti ustanova kulture iz članka 2, stavak 2. Zakona o djelatnostima od općeg interesa u oblasti kulture, tj. »indirektni korisnik proračuna«;
2. programi/projekti koji su odbijeni na prethodnim natječajima Sektora za suvremeno stvaralaštvo, kulturnu industriju i kulturne odnose Ministarstva kulture.

Natječaj je otvoren od 30. ožujka 2006. godine do 24. travnja 2006. godine.

U obzir će se uzimati prijave dostavljene:
– u 4 primjerka, na Formularu za prijavu na natječaj za sufinanciranje projekata/programa koji svojom kvalitetom pridonose razvoju i prezentaciji umjetnosti i kulture za 2006. godinu (u daljnjem tekstu Formular);
– u 5 primjeraka, za oblast stvaralaštva nacionalnih manjina;
– dokaz o uplati republičke administrativne takse (Zakon o republičkim administrativnim taksama, »Službeni glasnik RS«, broj 43/03, 51/03, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05)
Formular je dostupan na prijavnici Ministarstva kulture Republike Srbije, Beograd, Vlajkovićeva 3, ili na sajtu Ministarstva: www. kultura. sr. gov. yu, a na zahtjev podnositelja prijave, izvan Beograda, formular može biti dostavljen poštom.

Materijal za natječaj se ne vraća.

Naknadno će biti objavljeni natječaji za:
– stimulaciju filmskog stvaralaštva/proizvodnje dugometražnih i kratkometražnih filmova;
– stimulacija kapitalnih djela iz književnosti i suvremene umjetnosti;
– otkup knjiga.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Ministarstvu kulture, telefon: 011/33-98-684

Godišnjak Ogranka Matice hrvatske Beli Manastir, svezak 2 (2005.)

Tematski struktuirani tekstovi

Drugi svezak Godišnjaka Matice hrvatske Beli Manastir, hvale vrijedan uradak ekipe predvođene glavnom urednicom Kristinom Peternai, potvrdio se kao vodeći regionalni časopis, koji je ponovno okupio afirmirana imena pojedinih struka, ali i one koji skrbe o svom zavičaju

Piše: Zdenko Samaržija

Simpatičnim formatom, fotografijom *Maria Romulića* na naslovnici, nakladom od 300 primjeraka i uredništvom predvođenim glavnom urednicom *Kristinom Peternai*, drugi svezak Godišnjaka Matice hrvatske Beli Manastir se na prvi pogled bitno ne razlikuje od prvog broja iz 2004. godine. Dosljedan u uređivačkoj politici autorski je tim ponudio raznovrsne likovne, književne i povijesne priloge okupljene zavičajnim, baranjskim, prostorom.

No, za razliku od prvog broja ovog puta su tekstovi, lišeni tiskarskih pogrešaka, tematski strukturirani – likovnost, povijest, obrt i književnost; u zadnjem je dijelu Godišnjaka zabilježena kronologija rada Ogranka Matice hrvatske Beli Manastir u protekloj godini. Tekstove prati 17 fotografija i dvije tablice, a prava je šteta što uz neke tekstove ne stoji pokoja karta, no loša vizualizacija teksta, istinski problem hrvatske historiografije, ne mimoilazi ni ambijentalnu baranjsku historiografiju. Napomenimo, najveći dio Godišnjaka, oko 115 od 192 stranica, ispunile su povijesne teme.

SAMOSTAN SVETOG MIHOVILA: *Stanko Andrić* je iscrpio temu o samostanu Svetog Mihovila od njegovog (dvojbenog) prvog spomena u ispravama u 11. stoljeću pa do kraja 13. stoljeća, kada mu se u ispravama gubi svaki trag. Razlozi gašenja samostana ostaju zagonetkom. Autor uvjerljivo objašnjava pripadnost samostana benediktinskom redu unatoč tome što se u ispravama to izrijekom ne spominje. Baveći se samostanom, koji je naselju nastalom oko njega dao ime, autor je usputno dao mnoštvo podataka o utvrdi Baranyavar, o vlastelinima iz rodova Moysz, Čeminski i Gisingovaca, te još nekim temama iz srednjovjekovne povijesti Baranje.

Srpska okupacija Baranje od 1918. do 1921., rad *Sandora Pápa*, oslikava nastojanja srpske strane da demarkacijsku liniju s Mađarskom utvrđenu po svršetku Prvoga svjetskog rata učini, u jeku sklapanja mirovnog ugovora s Mađarskom, državnom granicom kojom bi se cijela Baranja priključila Srbiji, odnosno novonastalom Kraljevstvu SHS. Mirovnim govorom iz 1920. godine sklopljenim u Trianonu, paragrafom 27. Baranja je podijeljena umjetnom granicom: veći sjeverniji pripao je Mađarskoj, dok je manji dio (današnja »hrvatska« Baranja) dodijeljen Kraljevstvu SHS, te se našao u sastavu Srbije, odnosno Vojvodine, s administrativnim središtem u Somboru.

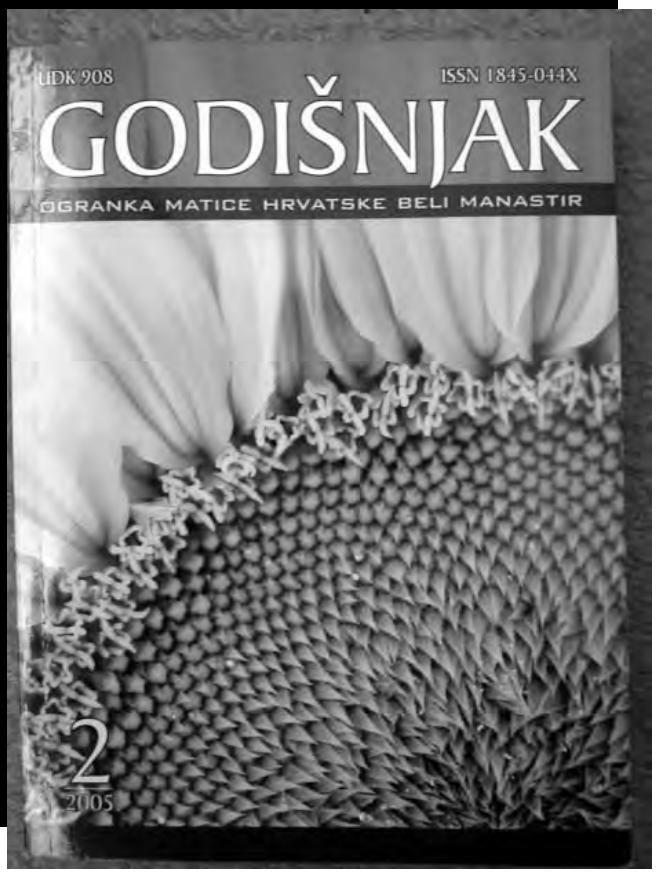

Vladimir Geiger je u kratkom radu Hrvatska Baranja u podunavsko-švapskoj historiografiji i publicistici naveo neka djela iz podunavsko-švapske historiografije koja obrađuju doseljavanja Nijemaca u Baranju u 18. i 19. stoljeću, njihovih običaja, njihovog svakodnevnog i vjerskog životu u Baranji, te njihove sudbine potkraj i nakon Drugog svjetskog rata. Kratko i šturo, mora se prigovoriti ovom tekstu.

SPORT U BARANJI: *Zlata Živaković-Kerže* je u radu Počeci sporta u Baranji (1924.-1933.) pokušala prikazati početke sporta u nekim mjestima u »hrvatskoj« Baranji. Rad pruža podatke o osnivanju mnoštva ŠK-a i ŠD-a (pretpostavljam športskih klubova i športskih društava, s obzirom da autorica to ne objašnjava; osim ovoga nedostatka radu se štošta može prigovoriti) i RŠK-a (radničkih športskih klubova?) u mjestima Baranje. Osim nekoliko sokolskih udruženja (u Belom Manastiru, Kneževu, Branjinom Vrhu i Torjancima) i Streljačke družine u Dardi, većina sportskih klubova koje autorica navodi (osim onih u Kneževu i Branjinom Vrhu), imala je samo nogometnu sekciju, pa autorica, iz sebi znanih razloga, revno navodi sve nogometne utakmice koje su ti klubovi odigrali od njihova osnutka pa do 1933. i rezultate istih, tako da cjelokupni rad više sliči jednom sportskom almanahu. Očekivali smo više od vrlo eksponirane autorice.

U Godišnjaku su se našli i tekstovi *Ane-Marije Koljanin* i *Vladimira Kusika* o umjetničkoj koloniji u Baranji, potom intervjui s *Katom Mijatović*, likovnom umjetnicom angažiranom na Baranjskoj umjetničkoj koloniji, i *Danielom Astalošom*, lončarom iz Suze. Razgovore su vodili *Delimir Rešicki* i *Julijana Vladetić*, a *Dubravka Brunčić* osvrnula se na pjesnički opus *Saše Benčeka*.

Nadamo se da će slijedeći broj biti bolje vizualiziran te imati tematski raznovrsnije priloge.

Josip Franc, građevinski inženjer, Šokac iz Sikirevaca

Pred »Šokačkom granom« dug je vijek

Paralelno s radom u osječkom Građevinskom institutu, bio sam i predavač na Građevinskom fakultetu* Osijek je stradao vrlo mnogo tijekom rata * Kada se rat završio, najviše posla je bilo za građevinare* Udruga »Šokačka grana« je utemeljena u Osijeku prije godinu dana * Postoji riješenost da se očuva bogata tradicijska baština Šokadije

Intervju vodio: Slavko Žebić

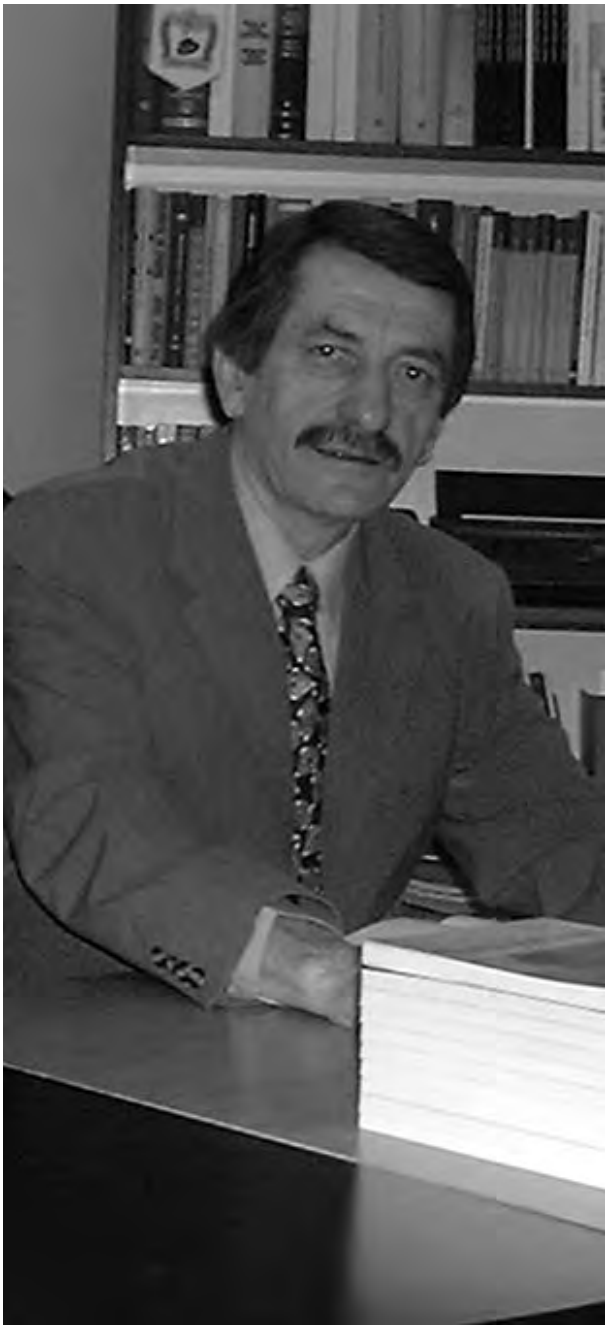

Upoznali smo se kod osnivanja »Šokačke grane« i ostavio je dojam, onako visok, markantan, s brkovima, pa smo se odmah sjetili Ante Tomića i njegovog kultnog romana »Što je muškarac bez brkova« po kojemu je prošle godine Hrvoje Hribar snimio film, koji već sada tuče sve hrvatske rekorde u broju gledanosti. No, inženjer Josip Franc nema nikakve veze niti s romanom niti s filmom, ali ima s brkovima i sa Šokačkom granom, jer ponovno smo ga sreli na web-stranici ove, sve popularnije udruge u Osijeku, i prepoznali njegov bećarac posvećen Šokcima i njihovoj riješenosti da skrenu pozornost na sebe, a to je moguće samo ako su organizirani. Onda su nam do ruku došle dvije njegove knjige, pa i časopis kojega je pokrenuo prije par godina, i to je već bio dostatan razlog za posjet i za razgovor.

HR: Došao nam je do ruku još jedan broj časopisa pod imenom »Bilten izgradnje i obnove crkava«, gdje stoji, Osijek, godina 3., broj 11/12, a čim otvorim stranicu u impresumu se vidi da je osnivač Vaša tvrtka »Gafos« d. o. o. Časopis Vi potpisujete, a u uredništvu su *prof. dr. Dražen Aničić*, *prof. dr. Zvonimir Marić*, *arh. Vladimir Šilović*, *dipl. oec. Margit Zorić*, *vlč. dr. Vlatko Dugalić*, *vlč. Ivan Vidaković* i *dipl. ing. Boris Bajtl*, koji potpisuje i računalni prijelom. Čija je ideja bila za pokretanje časopisa?

Taj je časopis moja ideja, začeta još prije 5-6 godina, a počeo je izlaziti prije tri godine i pred Vama je 12. broj, što znači da je riječ o periodici, koja izlazi 4 puta godišnje, a uskoro će iz tiska izići i 13. broj časopisa, negdje prije Uskrsa. Ni sam ne znam zašto sam časopisu dao naziv bilten, ali važan je sadržaj. U časopisu pišemo o izgradnji, obnovi i revitalizaciji, kako crkava koje su zaštićeni spomenici kulture, tako i o svim drugim crkvama koje još nemaju takav status. Obrađujemo uglavnom stručne teme, bude tu i savjeta glede obnove i izgradnje, pa i očuvanja naše hrvatske sakralne baštine, ima tu i savjeta iz domena konzervatorske struke i uopće, sve što je vezano za struku. Kad govorimo o sakralnoj baštini, onda osim nepokretnih spomenika kulture imamo i pokretnih, pa tretiramo i pitanje inventara u tim crkvama, od klecala i orgulja, pa do zvona.

HR: Osim stručnih tema, koji se još sadržaji nalaze u časopisu?

Nastojimo u ovom našem časopisu biti informativni i ponuditi našim čitateljima dostatno materijala iz naših župa diljem Hrvatske, o znamenitim osobama također, i svima onima koji na sebe i svoje djelovanje skrenu pozornost naše javnosti. Osim toga, nastojimo pratiti inovacije i nove tehnologije, pa tako savjetujemo kako zaštititi sakralnu baštinu od nesavjesnih i onih sklonih krivičnim djelima, ima tu i mnoštvo savjeta za naše župnike i odgovorne ljude u našim župama, u gradovima i selima, kako da na najbolji način, uz to i materijalno prihvatljiv, zaštite i osiguraju to blago i tu baštinu. Zato možete vidjeti i priloge koji baš i nisu u tijesnoj vezi s obnovom i izgradnjom crkava, ali svakako jesu u vezi s duhovnom obnovom. Naša web-stranica: www. gafos. hr

HR: Evo, sad kad smo već započeli razgovor, predstavite se našim čitateljima, recite nam tko je zapravo Josip Franc?

Ja sam Joza iz Sikirevaca, rođen 1942. godine u tom nemalom, ali vrlo lijepom selu između Kopanice i Kruševice u Brodsko-posavskoj županiji, blizu Save i granice sa susjednom Bosnom i Hercegovinom. Tu sam završio i pučku školu, odnosno prva četiri razred, a onda je moja obitelj preselila u Osijek 1953. godine. U Osijeku nastavljam školovanje, završavam osnovnu i srednju školu, a Građevinski sam fakultet završio u Zagrebu. Diplomirao sam 1968. godine i odmah se zaposlio u Osijeku u »Tehnika-betonu«, no već 1970. godine se zapošljavam u Građevinskom institutu u Osijeku, gdje radim sve do 1994. g. Paralelno s radom u Institutu bio sam i predavač i viši predavač na Građevinskom fakultetu u Osijeku.

Odrastao sam u obrtničkoj obitelji, bilo nas je petero djece; sestre *Katica* i *Mira*, danas žive u Rijeci, pokojni brat *Đurica*, (umro još kao dijete 1929.) i brat *Ljubomir*, zvani Brca, i ja, najmlađi u obitelji, koji sa svojim obiteljima danas živimo u Osijeku. Ljubomir posjeduje glazbeno obrazovanje, a dugo godina svirao je sa »Slavonskim bećarima«, čuvenom tamburaškom sastavu, kojim je ravnao *Antun Tuca Nikolić*, pa ni danas ne ispušta tamburu iz ruke, svira povremeno u veteranima »Bećara«, a povremeno u »Šokačkoj duši«, sastavu koji je osnovan u okviru »Šokačke grane«, koja okuplja urbane Šokce u Osijeku.

HR: U kojim ste tvrtkama radili i kada ste počeli predavati?

Zaposlio sam se odmah nakon srednje škole u tvrtki pod nazivom »Beton-granit« koja se kasnije integrirala s osječkom »Tehnikom« i tako je nastala poznata osječka tvrtka »Tehnika-beton«. Vidio sam, nije to nekakvo rješenje, i kažem da idem na fakultet u Zagreb, upišem Građevinu i završim u roku, tako da sam već 1968. godine diplomirao. Vraćam se ponovno u Osijek i zapošljavam se u istoj tvrtki, sada je to »Tehnika-beton«, jer ti su me ljudi i stipendirali, ali čim sam »odradio« stipendiju, pozivaju me u IGH – Institut građevinarstva Hrvatske, ispostava u Osijeku. U Institutu sam u to vrijeme bio jedini diplomirani inženjer, osim tadašnjeg direktora *dr. Ante Milete*. Paralelno sa Institutom osnovali smo u Osijeku Građevinski fakultet, kao odjel Građevinskog fakulteta u Zagrebu.

Ja sam odmah postao predavač, a poslije i viši predavač, sve do odlaska u mirovinu. Tada je u Osijeku već radila Viša građevinska škola, osjećao se nedostatak stručnjaka toga profila i mislim da smo tada napravili pravi potez, i omogućili mladim ljudima iz ove regije da steknu visoku naobrazbu ovdje u Osijeku, što je i njima i njihovim roditeljima bilo i financijski prihvatljivije. Tako sam ja dobrih desetak godina bio predavač, prvo na višoj, pa na visokoj građevinskoj, a uz to sam upisao i poslijediplomski studij u Zagrebu, ali taj dio nisam priveo kraju. Imam dojam da sam bio suviše kritičan i prema sebi i prema količini znanja, te nisam magistrirao do dana današnjega.

HR: Kako ste živjeli i radili za vrijeme Domovinskog rata?

Cijeli sam Domovinski rat proveo u Osijeku i ponosan sam na tu činjenicu, ali moram Vam priznati, bio sam rastrzan na tri strane. Prvo, i dalje sam radio u IGH i bilo je svakodnevnih zadaća. Imali smo i radnu obvezu, ponekad se moralo i na teren sa službenim vozilom, a ne znaš je li teže izići iz Osijeka ili se u Osijek vratiti, jer je grad mjesecima bio dan-noć granatiran. Istina, u to vrijeme više i nije bilo onih redovitih radova, ispitivanja materijala i konstrukcija, ali radilo se za potrebe ratom zatečenog Osijeka i Slavonije, i mislim da smo mi građevinci tada dali svoj puni doprinos.

Drugo, pošto stanujem u osječkom Donjem gradu, obnašao sam dužnost načelnika odjela Civilne zaštite i imao sam pregršt svakodnevnih poslova iz domene civilne zaštite, a treće, morao sam voditi računa i o obitelji i o kući, jer moja je supruga viša medicinska sestra i vrlo često je zbog radne obveze morala u bolnicu, jer Osijek je svakodnevno bio granatiran, raketiran, napadan iz zraka i sa svih strana. Vjerujte mi, teško je to dočarati nekome tko to nije doživio.

HR: Je li Osijek puno stradao u vrijeme Domovinskog rata?

Držim da je Osijek najviše stradao u Domovinskom ratu, odmah poslije Vukovara. Svakodnevni napadi na Osijek, na Jug II, Donji grad, Gornji grad, Sjenjak, Tvrđu, napadi na Katedralu i HNK u Osijeku, oslobađanje vojarne u Donjem gradu, tenkovi jugoslavenske armije na ulicama Osijeka, i mislim da je svima ostala u sjećanju slika, onaj crveni »fićo« na križanju Vukovarske i Trpimirove i još puno takvih slika i takvih detalja. Moram Vam reći da

sam sve to vrijeme vodio dnevnik, svaku večer, nakon napornih dnevnih zadaća, ja sam bilježio sve detalje i moram priznati, danas nakon 14-15 godina, ta svjedočenja ugodno je čitati, prisjetiti se na one teške dane i sudbonosne događaje, kada je pao Vukovar, kada smo i mi u Osijeku strepili, kada su mnogi otišli iz Osijeka, kad nas je mučila neizvjesnost.

HR: Rat je prošao, a za građevinare je tek tada bilo posla. Što ste tada radili?

Kada se rat završio najviše je posla bilo za građevinare, jer je trebalo obnoviti zemlju, obnoviti kuće i stambene objekte, obnoviti gospodarstvo, moralo se raditi, ljudi su od nečega morali živjeti. S obnovom se krenulo odmah. Ja sam tada već osnovao privatnu tvrtku »Gafos« d. o. o. i zajedno s drugim tvrtkama natjecao sam se za obnovu u Baranji i za sredstva Ministarstva obnove RH, i mogu reći da smo dobili općinu Petlovac i tamo smo vršili projektiranje i nadzor oko stotinjak obiteljskih kuća. Taj odlazak u Baranju doživljavam kao jedan novi početak, upoznavanje novih ljudi i njihovih sudbina, jer ti su ljudi morali pobjeći iz svojih mjesta, morali ostaviti kućni prag, sve pokretno i nepokretno i s vrećicama se otisnuti u nepoznato, neizvjesno, u progonstvo, a nakon svih tih ratnih godina, bijede, sirotinje, slijedi povratak u porušeno i devastirano selo, opljačkanu kuću i zapuštenu njivu, pa moraš početi život iz početka, od nule. Upoznao sam mnoge divne ljude, mnogo različitih sudbina, i dan-danas divim se tim ljudima kao su to sve dostojanstveno prošli i sve to relativno mirno primili. Čim je obnova započela, ti ljudi su živnuli, vratila se volja za životom, za obnovom razorenih kuća, devastiranog gospodarstva. Upućivali smo ljude u ostvarivanje njihovih prava, no prava su bila kresana, sredstava je bilo sve manje, a problema u svakom mjestu ponaosob, sve više. Međutim, ljudi su se vraćali kućama, obnavljali devastirana gospodarstva, podizali poljoprivredu iz pepela i Baranja je naprosto oživjela.

HR: Kako je Osijek obnavljan i obnovljen nakon rata?

Teško je govoriti o tome, jer Osijek, manje-više, jest obnovljen, ali ni izbliza onako kako bi trebalo i kao što je ovaj naš napaćeni grad zaslužio. Osijek je stradao vrlo mnogo i mislim da je cijela Hrvatska morala pridonijeti više obnovi Osijeka. No, bilo je kako je bilo, obnovljeno je koliko je obnovljeno, a život ide dalje. Ne zato što sam Osječanin, ali tu se moralo imati više sluha i ovaj je grad danas morao izgledati ljepše i dostojanstvenije. Ne samo stambene zgrade i kuće, već i gospodarstvo, infrastruktura, kultura, šport, sveučilište. Još uvijek mislim da je ova regija zaslužila više. No, možda i sada nije kasno, vidjet ćemo.

HR: Sudjelovali ste na znanstvenome skupu »Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu«. Što je bila tema Vašeg rada?

U Društvu hrvatsko-njemačkog prijateljstva u Osijeku ja sam dopredsjednik i vrlo dobro surađujemo s manjinskom zajednicom Podunavskih Švaba, čiji je predsjednik *Nikola Mak*, saborski zastupnik, koji je u našem Društvu dugo bio tajnik. Ta manjinska zajednica i udruga Nijemaca i Austrijanaca u Osijeku organizatori su znanstvenoga skupa: »Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu« koji već godinama okupi značajan broj znanstvenika, profesora i kulturnih djelatnika, koji svake godine izlažu na zadanu temu, pa sam prošle godine i ja sudjelovao na temu: »Sakralna baština sela u Baranji u kojima je njemačko pučanstvo bilo u većini«, gdje sam govorio o onim selima i onim župama, odnosno crkvama, dakle u mjestima s većinskim njemačkim i austrijskim življem, naravno, prije II svjetskog rata, a to su Ćeminac, Petlovac i Popovac, i ta prikupljena građa potiče na početak zapostavljenog istraživanja sakralne baštine Nijemaca i Staroaustrijanaca na ovim našim prostorima.

HR: Član ste i dopredsjednik Društva hrvatsko-njemačkog prijateljstva u Osijeku, a nedavno Vam je u posjet došao *Zvonko Plećaš*, konzul Republike Hrvatske u Njemačkoj, u Münchenu. O čemu je riječ?

Društvo hrvatsko-njemačkog prijateljstva ima niz projekata i vrlo često ovdje zovemo ljude iz raznih resora, iz raznih institucija, pa smo tako u Osijek pozvali i našega konzula iz Műnchena, gospodina Zvonka Plećaša da našim članovima i svim zainteresiranim Osječanima pojasni odnose između naše dvije zemlje i gospodin Plećaš se vrlo rado odazvao, održao divno predavanje u Hrvatskoj gospodarskoj komori, Županijskoj komori u Osijeku i mogu Vam reći da je dvorana bila popunjena i da je bilo dosta rasprave i pitanja, prije svega vezano za gospodarske odnose i poduzetništvo, zanimanja gospodarstvenika u Njemačkoj za ulaganje u Hrvatskoj i slično. Dakle, akcent je stavljen na odnose Hrvatske i Bavarske, gospodarstvo i ulaganja, i mogu Vam reći da su posjetitelji bili zadovoljni, a i gospodin Plećaš.

HR: Zanima nas Vaše mišljenje glede posljednjega spora oko povrata imovine Nijemcima i Austrijancima, koji su protjerani s ovih prostora, nakon II. svjetskog rata?

Moje je mišljenje da je do spora došlo nepotrebno, jer svi ti građani bivše Jugoslavije, i Nijemci i Austrijanci, koji su protjerani nakon II. svjetskog rata i kojima je nepravedno uzeta imovina od strane bivših komunističkih vlasti, od 1945. do 1990. imaju pravo na povrat, jer svugdje u svijetu, privatna je imovina neprikosnovena. E sad, većim dijelom taj povrat je već izvršen, temeljem sporazuma bivše jugoslavenske Vlade, ne samo s Njemačkom i Austrijom, već i drugim zainteresiranim državama, a ovdje se radilo samo o povratu imovine u manjem obimu, koja je oduzeta nakon 1955. godine, i takvih je u sporu manji broj. Moje osobno mišljenje je da tu i nema ničega spornog, da je krajnje vrijeme da se ta nepravda ispravi, a mislim da je to trebalo već davno prije učiniti.

HR: Član ste i udruge »Šokačka grana«, što bi se reklo, Joza Franc iz Sikirevaca član je udruge urbanih Šokaca u Osijeku?

Da, to je moja druga ljubav, a moglo bi se reći i moja prva ljubav, jer moja je supru-

ga, Šokica iz Piškorevaca, kako oni vele »da prostite«. Zaista je bilo krajnje vrijeme da se Šokci u Osijeku organiziraju, i evo udruga je utemeljena prije godina dana, i to na dobrim osnovama, jer bilo je i ranije pokušaja organiziranja Šokaca ali sve nije potrajalo dugo, a osobno vjerujem da je pred našom udrugom dug vijek. Pa, Osijek ima i Šokačku ulicu, istina malu prostorno, ali to je valjda sukladno sudjelovanju Šokaca u političkom životu grada i Županije. Šalu na stranu, Osijek ima i malu Hercegovačku ulicu, ali su zato oni vrlo dobro organizirani, pa neka nam posluži kao primjer.

Moja je Baka bila Šokica, *Marija Lučić*, moja je mama bila Šokica, tata je istina iz mješovitog braka i po prezimenu vidite podrijetlo, zatim moja je žena Šokica, moja je kćerka Šokica, a ja, braća i sestre, odrastali smo u Sikirevcima i upijali te divne šokačke običaje i tradiciju koja se tamo poštovala, pa vjerujem da se poštuje i dandanas. Eto, zato sam danas u »Šokačkoj grani«, zato vjerujem da je dobro utemeljena i da je duga budućnost pred nama, a član sam i Upravnog odbora udruge, a moj brat Ljubomir je član tamburaškog sastava »Šokačka duša«, kojega smo osnovali u okviru naše udruge.

Šokci su najbrojnija hrvatska etnička skupina na ovim prostorima, i prvi su došli na ove prostore, zato i treba skrenuti pozornost cjelokupne javnosti na naš rad i aktivnosti, pokazati da smo tu i da na nas, svi koji žele uspjeti u ovoj regiji, moraju računati. Osim toga, tu je i riješenost da se očuva bogata tradicijska baština Šokadije i obilje šokačkih narodnih običaja, od jezika, glazbe i predivnog narodnog ruha, koje, mada potpada pod jedinstveni naziv šokačko, ima svoje posebnosti vezano uz svaku sredinu ponaosob. Gotovo svako selo ima svoje posebnosti, svaki kraj da se i ne govori, ali sve to bogatstvo boja, izrade, namjene i običaja koji uz to idu, skupljeno na jednome mjestu, na prostoru našega grada na Dravi, izgleda veličajno, i ljepota je samo po sebi.

HR: Rekli ste da brat Ljubomir svira, i da je nekada bio aktivan član »Slavonskih bećara«, pa i dan-danas svira u »Šokačkoj duši« i povremeno u veteranima »Bećara«, no niste rekli, a čuli smo da i Vi svirate, pa i zapjevate po potrebi?

Povremeno zasviram gitaru, ali samo u našem užem uigranom društvu, pa doista i zapjevam, ali to mora biti na vrhuncu veselja. To vam je sigurno moj brat rekao, jer i meni kaže da dobro sviram, ali ja sam amater, a on je profesionalac. Ja se češće latim pisanja, pa kada je društvo dobro, ja časom napišem pjesmu posvećenu tom trenu, tom društvu. Tako sam i na osnivačkoj skupštini »Šokačke grane« napisao bećarac posvećen tom svečanom činu i za koji tjedan imam što vidjeti, moj bećarac na web-stranici »Grane«, a moje ime u potpisu. Moram priznati i da sam se ugodno osjećao kada su ga Tuca i »Bećari« najavili i otpjevali pred prepunom dvoranom Kandit-premijera.

HR: Osim što se bavite graditeljstvom, izdavaštvom, šokaštvom i glazbom, bavite se i pisanjem i iza vas su dvije objavljene knjige. Pripremate li neku novu knjigu?

Na temelju građe koju sam pomno sakupljao u vrijeme Domovinskoga rata, razmišljao sam i odlučio pisati o tome da ostane nešto zabilježeno i ta građa poslužila je za dvije moje knjige »Crkve Podunavlja I« i »Crkve Podunavlja II«. Prva je tiskana 1999. godine a druga, par godina kasnije, 2003. godine i imam dojam da su u stručnim krugovima naišle na dobar prijem, a i kod žitelja našega Podunavlja. Ukupno je obrađeno 155 crkava u Slavoniji i Baranji, uglavnom katoličkih i 15 reformiranih. Pripremam i građu za moju treću knjigu, u suradnji s nekoliko biskupija u Hrvatskoj, a kako znamo da svaka biskupija ima barem jedno marijansko svetište, biti će to knjiga pod nazivom »Crkve marijanskih svetišta u Hrvatskoj«, barem onih važnijih, a kad to kažem, mislim na one koja su i dan-danas posjećene velikim brojem hodočasnika.

HR: Budući da u svojim prvim dvjema knjigama o crkvama u Podunavlju, pišete isključivo o crkvama u hrvatskom Podunavlju, no i srijemske su crkve u Podunavlju, jer Podunavlje je skroz do Zemuna, što je s tim crkvama, ako znamo da čitav Srijem pripada Biskupiji đakovačkoj i srijemskoj, pa se jurisdikcija aktualnog biskupa *msgr. Marina Srakića* proteže i na njih, a odnedavna i pomoćni biskup *msgr. Đuro Gašparević* kao generalni vikar za Srijem, stoluje u Srijemu, u Petrovaradinu?

U pravu ste, no kada sam radio prvu knjigu, tada je još na snazi bio vizni režim, pa bih morao podnositi zahtjev i čekati na vizu, a nije mi se dalo, jer u taj dio naše biskupije nije se tek tako moglo. Zatim, pitanje je i koliko bih mogao prikupiti građe, pa i fotografirati objekte i crkve u to vrijeme, no nije isključeno da neka moja nova knjiga obuhvati i crkve u srijemskome dijelu Podunavlja. Naravno, morao bih potražiti suradnju s ljudima iz tih sredina ili onih koji su nekada živjeli u tim sredinama da sakupim što više građe te da snimim objekte i saznam sve što je važno u jednom takvom poduhvatu. U Srijemu ima vrlo starih i vrijednih katoličkih crkava, kakva je primjerice crkva Marijinog uznesenja u Moroviću, iz 12. stoljeća, konkatedrala sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, pa crkva Presvetog Trojstva u Kukujevcima, župne crkve u Petrovardinu i Srijemskim Karlovcima, Marijansko svetište na Tekijama, župna crkva u Irigu i da ne nabrajam Dakle, vrlo je moguće da ću i o tim crkvama pisati. ■

Darko Vučković, mali obrtnik i veliki izvoznik u Europsku uniju

Reciklaža plastike i svijesti

Kada sam svojevremeno kupovao rabljene automobile od njemačkih državljana, dobivao sam povoljniju cijenu za nekih 50 eura, ako uzmem uz auto i televizor * Naravno da su to bili ispravni televizori i za naše uvjete fantastični * Poslije sam doznao da za deponiranje takvih uređaja oni moraju platiti pristojbu da bi se kasnije izvršila složena reciklaža

Razgovor vodio: Dragan Jurakić

Kada je zaradio nešto novca od uvoza polovnih automobila, *Darko Vučković* se orijentirao na reciklažu plastičnih materijala. Prije njega nitko se time nije ozbiljnije bavio. Upornost je bila ključna da bi se prvo organiziralo prikupljanje plastičnog otpada, zatim prerada u takozvani čips i pronalaženja tržišta bili su ostatak zanimljive priče. A kako izgleda kada se sve treba izvesti u zemlje Europske unije ili čak Kinu? Kako država reagira na podvig za Ginisa i zanima li uopće ikoga takav pothvat?

A kada Darko zaključa vrata svoje firme, preuzima rad i funkcioniranje novoosnovanog Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tin Ujević« u Vrbasu i organizira mješoviti pjevački zbor. Naravno, ni ovu djelatnost prije njega nitko nije započeo na ovom području Bačke.

‣Kako mali obrtnik može postati izvoznik bez prethodnog ozbiljnijeg iskustva, bez pomoći države ili nekog potpornog fonda?

Mnogo je tu čudnih okolnosti, ali kad sada pogledam unatrag, jasno je da je prilika za neometanim putovanjem Europom otvorila moje vidike o tome kamo ide moderna tehnologija. Značaj ekologije tamo je uzdignut na razinu religije. I ne samo to, poduzete su sve moguće mjere da se proizvodnja i potrošnja usklade s tim kriterijima, a svakodnevno ophođenje građana takodjer je u skladu s javnom ekološkom ideologijom.

Kada se iz tih uvjeta čovjek nađe u svojoj, bitno drugačijoj zemlji, onda krene masa ideja kako bi se mnogo toga moglo uraditi. Možda ne bih imao toliko vjere u uspjeh svog posla da nisam vidio svojim očima kako to tamo funkcionira. Sve ostalo je, rekao bih, poznata priča svih onih koji su išli putem novog i nepoznatog.

‣Reciklaža plastike nije organizirana niti stimulirana. Kako se uopće može prikupiti toliko tog materijala?

Sam početak reciklaže počeo je preuzimanjem industrijskog plastičnog otpada. Najtraženiji je takozvani PET odnosno polietilen teraftalat, koji se koristi za ambalažiranje mineralnih voda, sokova, piva i sličnih proizvoda. Te tvornice imaju ogromne količine škart-boca koje zatrpavaju deponiju. Prirodna razgradnja plastike ove vrste traje tisućama godina, dakle predugo. U početku su neki bili spremni besplatno ustupiti takav otpad, samo da se riješe problema. Jedna velika pivovarska industrija ima ogromne zalihe otpada boca, ali ima i nemaran odnos prema svom otpadu i tako novac leži neiskorišten i njima i nama. Teško se probija ta ideja o reciklaži. Naravno, kasnije se i dio građana slabijeg ekonomskog statusa uključio u eko biznis jer je isplata točna i stimulativna.

‣Otkupljuje li netko kod nas, odnosno prerađuje li takav plastični otpad?

Pojedine vrste polimera mogu se prodati i u nas. Najzastupljeniji PET traži se u svim raspoloživim količinama u Europi. Statistika tvrdi, a praksa dokazuje da se na 50 tisuća stanovnika godišnje potroši 250 tona PET ambalaže! Kada se odlaže kao otpad, dakle u obliku plastičnih boca, zapreminski to iznosi kao 200 kamionskih šlepera. Sasvim je jasno da jedini izlaz ostaje u pravovremenoj reciklaži jer kasnije otpad prelazi u rasuto smeće, prerada postaje ekonomski vrlo skupa, a organizacijski prezahtjevna. Možda će djelovati malo čudno, ali naš posao je najmanje poteškoća pred nas postavljao u dijelu izvoza.

‣Može li se reći da je stupanj investiranja u reciklažu plastike prihvatljiv za naše uvjete?

Putovanje Europom otvorilo vidike: Darko Vučković

Oprema za preradu uvijek može biti astronomski skupa, ali kreće se uvijek malo opreznije pa rabljeni strojevi mogu pomoći u startu. Mnogo ljudi je odvojilo silan novac za dobre automobile, a u ovom smislu to bi bilo skoro dostatno. Potrebno je i vrlo mnogo osobnog rada i inventivnosti da se iz nekog stroja izvuče maksimum. Naše kolege iz razvijenih zemalja imaju gotovo »svemirsku« opremu i o tome se može samo sanjati. Trenutačno je naša prednost dosta jeftina radna snaga. Pozvat ću se opet na statistiku. Stručnjaci tvrde da se na svakih tisuću stanovnika u ovoj branši može uposliti po jedan radnik. I moja iskustva to potvrđuju. Kao svjestan čovjek ne mogu ne zapitati se zašto država ne potpomogne djelatnost koja je isplativa, rješava ogroman ekološki problem, izvozno je orijentirana ekonomija i upošljava dosta nezaposlenih stanovnika?

‣Jeste li pokušavali stupiti u kontakt s nekom državnom institucijom koja se bavi reciklažom plastike i ishodujete kakvu potporu?

Došli smo do Agencije za reciklažu pri Vladi Republike Srije. Osim ugodnog razgovora nije bilo nikakve druge koristi od tog napora. Moj partner u poslu *Nenad Marković* i ja stekli smo dojam kako Agencija postoji samo da bi pred nekim stranim izaslanstvom stajala kao paravan iza koga se ne radi ništa. A bilo bi doista mnogo posla, jer samo s područja Vojvodine godišnje se može izvesti reciklirane plastike za oko 3 milijuna eura, samo na osnovi prerade PET. Druge vrste polimera također su u sličnom omjeru vrijednosti. Ne znam čemu takva agencija ako nije u stanju pokazati bilo kakav rezultat.

‣Možemo li iskustva iz razvijenog svijeta makar negdje primijeniti u našim uvjetima na bezbolan način?

Reći ću Vam jedan za nas neobičan primjer. Kada sam svojevremo kupovao rabljene automobile od njemačkih državljana, dobivao sam povoljniju cijenu za nekih 50 eura ako uzmem uz auto i televizor. Naravno da su to bili ispravni televizori i za naše uvjete fantastični. Poslije sam doznao da za deponiranje takvih uređaja oni moraju platiti pristojbu da bi se kasnije izvršila složena reciklaža. Također je normalno da se sav otpad selektira na – plastični, stakleni, organski i metalni. Gotovo da nije moguće sve to sastaviti i iznijeti na način kako to mi sada radimo. Sada već mogu reći da nam je potrebna prvo reciklaža svijesti, da bi mogli prići reciklaži otpada.

‣Poslije zvuka strojeva za drobljenje i sitnjenje plastike, kako se čovjek može baviti zborom pjevača u Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu?

Kulturno-umjetnički rad je moja stara ljubav. Tu sam proveo svojih prelijepih 20 godina u Domu kuture Vrbas. Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo osnovano je tek nedavno i ja sam dragovoljno zadužen da ustanovim njegovo organiziranje. Zbor je u fazi formiranja sa zadaćom da se spremi za nastup na Hosanafestivalu u devetom mjesecu. Još nije startao pravi rad, ali su pripreme daleko odmakle. Kada budu zapjevane prve note, bit će to događaj od velikog značaja za ovdašnju hrvatsku zajednicu. Kao prvi predsjednik HKPD »Tin Ujević« u Vrbasu učinit ću sve da nastup bude dostojan poštovanja, jer ne priznajem samo sudjelovanje radi sudjelovanja.

‣Ima li HKPD uvjete za rad i podršku u sredini koja je poznata kao baza radikala i socijalista?

U samom osnutku dobili smo potporu Demokratske stranke, koja kontrolira dvije od tri mjesne zajednice u Vrbasu. Lokalna vlast za sada ima ulogu aktivnog promatrača, dakle niti smeta niti pomaže. Imamo potporu građana kroz članstvo u ovdašnjem DSHV-u i HKPD-u i to smatram ključnim za uspješan rad. Sada nas svi promatraju ispitivački i čekaju da pokažemo koliko vrijedimo. Zar to nije izazovno za svakog tko ima volje za rad i iskustva mnogo većeg od ovog u preradi plastike? ■

Potrebna nam je prvo reciklaža svijesti, a tek onda reciklaža otpada

Od boce do jakne

Na pitanje radi čega Kina uvozi otpad od plastičnih boca za pivo i gazirane sokove Darko Vučković odgovara: »Otpadna plastika nije sirovina za nove boce. Od takozvanog plastičnog čipsa izrađuju se poliesterska vlakna za tekstilnu industriju. Njihova debljina je manja čitavih deset puta od ljudske vlasi. Dodaju se pamučnom vlaknu radi čvrstine ili se kompletna koriste za jakne i sportsku opremu. To je jedno od objašnjenja od kuda tako jeftin tekstil iz te daleke zemlje. Slični pogoni postoje u Rumunjskoj i Turskoj.«

Međunarodni dan zdravlja 7. travnja 2006.

Zajedno za zdravlje

Zdravstveni djelatnici i zaštita zdravlja ljudi

Svjetski dan zdravlja 2006. godine usmjeren je ka zaposlenima u zdravstvenom sustavu. Zdravstveni djelatnici su srce ovog sustava, to su oni koji spašavaju živote milijuna ljudi.

Danas je u svijetu evidentan deficit zdravstvenih djelatnika kao rezultat decenijskog nedovoljnog investiranja u njihovo obrazovanje, plate i radni okoliš. Nedostatak osnovnih sredstava za rad, sredstava za higijenu pa čak i deficit struje i vode, doveli su zdravstvene djelatnike i pacijente u ozbiljan rizik od oboljevanja i povređivanja. U mnogim dijelovima svijeta politička nestabilnost je dodatno narušila ionako manjkavu zdravstvenu infrastrukturu. Globalno povećanje broja stanovnika, starenje stanovništva, uvećan broj kroničnih bolesti kod populacije, neminovno zahtjeva i uvećanje broja medicinskog osoblja. Međutim, taj broj stagnira ili čak opada u mnogim krajevima svijeta. Procjenjuje se da globalno postoji manjak od preko četiri milijuna liječnika, medicinskih sestara, babica, farmaceuta, stomatologa.

Zdravstveni sustavi se suočavaju s trostrukom krizom, koja se manifestira nedostatkom kadrova, niskim moralom i gubljenjem povjerenja. Nedovoljna ulaganja dovela su do izuzetno teških radnih uvjeta. Moral i učinak preopterećenih, nedovoljno plaćenih zdravstvenih djelatnika je izuzetno opao. To je dovelo do pogoršanja rada zdravstvenih službi i erozije povjerenja naroda u zdravstveni sustav.

Brzi napredak medicine, tehnologije i pristupa u liječenju, zahtijeva nove vještine da bi se adekvatno i blagovremeno reagiralo na tekuće i novonastale zdravstvene probleme. Da bi »uhvatili korak«, prioritetni cilj je sveobuhvatno planiranje i obuka većeg broja zdravstvenih djelatnika odgovarajućim vještinama. Poseban akcent treba staviti na prevenciju. Također je neophodno i jačanje profesionalne regulative kroz akreditacije, dodjele licencija, certifikata itd.

Vesna Vukmirović

U našoj zemlji situaciju čini još gorom i rasipanje raspoloživih novčanih sredstava. Rješenje za ove probleme je na pomolu. Mada RS i Ministarstvo zdravlja čine velike napore. Promjena zakonske regulative je tijeku. a prvi korak je učinjen donošenjem Programa racionalizacije kadrova u zdravstvenim ustanovama. Program je uspješno sproveden, 10.000 uposlenih (prvenstveno nemedicinskog osoblja) je dobrovoljno napustilo radna mjesta uz stimulativne otpremnine. Ovim su stvoreni uvjeti za upošljavanje 300 mladih liječnika i 700 medicinskih sestara. Zavod za zaštitu zdravlja i Zdravstveni centar Subotica dobrovoljno je napustilo 237 djelatnika. Vlada RS i Ministarstvo zdravlja trebaju preuzeti vodstvo, da bi se u ovoj oblasti ostvario napredak kao i povjerenje između svih subjekata sustava.

Strategije za povećavanje efektivnosti rada zdravstvenih djelatnika u Srbiji treba da se usmjere na postojeći kadar kako bi se njihove vještine uskladile s zdravstvenim potrebama. Školovani i dobro obučeni zdravstveni djelatnici spašavaju živote. Oni su neophodni da bi se osiguralo preveniranje bolesti, liječenje i zaštita svih ljudi, uključujući i one koji žive na ivici egzistencije Potrebno je više konzultirati zajednicu i pacijente po pitanju njihovih potreba za uslugama zdravstvene službe. Promocija partnerstva i suradnje na svim nivoima jedino mogu dovesti do rezultata. Savez ključnih učesnika unutar zemlje uz podršku i savez na globalnom i regionalnim nivou su jedini djelotvoran put u razvoju zdravstvenih kadrova.

Borba s korupcijom, u svim njenim vidovima, mora biti prioritet kako bi se povratilo povjerenje pacijenata. Javnost želi stručne, sposobne, odgovorne, požrtvovane i pouzdane zdravstvene djelatnike koji brzo i efikasno reagiraju. Zauzvrat, da bi se pružila podrška i zaštita zdravstvenim djelatnicima potrebno je osigurati konkurentne plaće i dobre uvjete rada.

Ako želimo za sebe najveće bogatstvo – ZDRAVLJE moramo zajedničkim snagama povratiti izgubljeno dostojanstvo liječničkom pozivu i svim zdravstvenim djelatnicima.

Zavod za zaštitu zdravlja Subotica,
Dr. Vesna Vukmirović
spec. socijalne medicine

Nada Kosić Bibić, specijalistica socijalne medicine

»Ostavi i pobjedi 2006«

Od 2. do 29. svibnja ove godine bit će organizirano sedmo po redu međunarodno natjecanje u ostavljanju pušenja

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije svake godine 10 milijuna ljudi oboli od malignih oboljenja, dok se na teritoriju Srbije ta brojka kreće oko 32.000 ljudi. Jedan od najrizičnijih faktora koji uvjetuju pojavu tih oboljenja jamačno je pušenje, porok kojemu svakodnevno robuju stotine milijuna stanovnika našeg planeta. O problemima vezanim uz pušenje i samoj akciji nastojanja da se broj duhanskih ovisnika smanji, razgovarali smo s mr. sc. med *Nadom Kosić Bibić*, specijalistica socijalne medicine iz Zavoda za zaštitu zdravlja u Subotici.

O kakvoj se zapravo akciji i natjecanju radi?

U pitanju je međunarodno natjecanje u ostavljanju pušenja, koje se organizira po sedmi put, dok se na našim prostorima akcija provodi petu godinu. Cijeli projekt se organizira na nacionalnoj razini kojom rukovodi Nacionalna komisija za prevenciju pušenja pri Ministarstvu zdravlja, dok se zavodi kordiniraju aktivnostima na lokalnoj razini.

Što je glavni cilj ove kampanje?

Osnovna namjera prilikom provođenja ovog nacionalnog natjecanja u ostavljanju puše-nja je želja za pružanjem mogućnosti pušačima da spoznaju svu štetnost i opasnost koju u sebi nosi duhanska i nikotinska ovisnost. Jer, svaki drugi muškarac i svaka treća žena na ovim prostorima redovito konzumira duhanske proizvode. S druge strane u pitanju je potreba za zaštitom svih onih koji pasivno udišu duhanski dim, i nedovoljnom educiranosti u pogledu štetnosti tzv. »pasivnog pušenja«.

U kojem razdoblju će se odvijati ovo natjecanje?

Akcija, tijekom koje se provodi natjecanje »Ostavi i pobijedi 2006«, će trajati u razdoblju od 2. do 29. svibnja ove godine i u tom vremenu tzv. apstinencije pušači koji se odluče ostaviti pušenje ne bi trebali konzumirati duhanske proizvode. No, već mjesec dana traju aktivnosti kroz koje nastojimo animirati javnost, pušače i podržavatelje, da se što masovnije uključe u ovo međeunarodno natjecanje.

Postoje li i neke nagrade za one najuspješnije?

Predviđene su i novčane nagrade za one najuspješnije, iznos od 30.000 dinara za pušača koji pobjedi na nacionalnom nivou, te 20.000 dinara za podržavatelja na nacionalnom nivou, a svi oni sudjeluju u konkurenciji za međunarodno izvlačenje super nagrade u iznosu od 10.000 dolara ili šest regionalnih nagrada od 2500 dolara. U materijalnom smislu nagrade su simbolične, ali u korist zdravlja one imaju daleko veću vrijednost u razvijanju svijesti o tome što je štetno za ljudski organizam.

U program ovog natjecanja nisu uključeni samo pušači nego i osobe koje ne koriste duhanske proizvode. O čemu se tu radi?

Akcijom su obuhvaćeni i tzv. podržavatelji osoba koje se odluče ostaviti pušenje i pomažu im tijekom perioda odvikavanja. Ovdje bih željela ponovno naglasiti kako je boravak u duhanskom dimu, bez obzira na aktivnu ili pasivnu ulogu znatno pridonosi ugroženosti zdravlja i potencijalnih posljedica.

■

Elektronsko savjetovalište

U pripremi je pokretanje web sitea na kojemu će biti mogućnost konzultiranja i savjetovanja svih osoba koje imaju određeni strah od dolaska u savjetovalište pri Zavodu za zaštitu zdravlja.

Kontrola natjecanja

Svi pušači koji se uključe u ovo natjecanje i odluče ostaviti pušenje na koncu perioda apstinencije bit će testirani uz pomoću specijalnog testa na urin tj. specijalnih traka iz Finske.

Iz kuta mladih: Suzana Ljubič

Još se uvijek trudim raditi na sebi

Završila sam studij za diplomiranog producenta filmske i televizijske produkcije *
Na dvogodišnjem putovanju, u preko trideset država vidjela sam meni najljepše otoke i plaže *
Sada radim u Dječjem kazalištu u Subotici, kao menadžerica za odnose s javnošću

Razgovor vodila: Olga Perušić

Koliko život može biti avanturistički, probat ćemo vam pokazati primjerom Subotičanke *Suzane Ljubič*, koja je svojom komunikativnošću i otvorenošću uspjela otvoriti mnoga vrata. Velika ljubav prema putovanjima, novim iskustvima, novim krajevima i ljudima, odvela ju je u više od trideset država svijeta.

Veoma bogato životno iskustvo od pet godina obrazovanja u Kanadi, godinu dana studija u Dubrovniku i dvije godine rada na brodovima, ipak može najviše zahvaliti potpori svoje obitelji.

»Stečeno iskustvo želim usmjeriti na programe s mladima u našem gradu i u našoj zajednici. Družim se s puno ljudi, a dosta njih nisu Hrvati po nacionalnosti. Po tom pitanju ja ne pravim razliku. Mislim da u hrvatskoj zajednici postoji mogućnost za uključivanje većeg broja mladih u rad, kako bi bilo više događanja koja ne bi bila otvorena samo za naše mlade već i za druge«, ističe naša sugovornica Suzana Ljubič.

ŽIVOT: Poslije završenog studija za diplomiranog producenta filmske i televizijske produkcije u Kanadi, Suzana je dobila veoma dobru ponudu za posao, no imala je višak energije te je željela otići izvan Kanade, s namjerom da će se vratiti. Našla je kvalitetnu školu za menadžera u turizmu i tehnologiji u Dubrovniku i dobila »zeleno svjetlo« roditelja tamo se uputiti.

»Volim putovati i htjela sam spojiti lijepo i korisno, praviti reportaže sa putovanja, ujedno raditi i kao turistički vodič. Roditelji su me i financijski podržali i završila sam prvu godinu studija u Dubrovniku, a nakon toga sam trebala ići na praksu u trajanju od šest mjeseci. Potpuno slučajno sam srela jednu poznanicu, koja je rođena Dubrovčanka, i pričajući s njom, saznala sam kako njezina prijateljica radi na brodu kao fotograf. Tu se desila prekretnivrlo sam se zainteresirala, jer sam završila već nekoliko tečajeva za fotografije i imala sam certifikat. Kad sam sišla s autobusa odmah sam otišla doma nazvati agenciju. Pristala sam odmah sljedeći dan doći na razgovor u Zagreb. Poslije dva tjedna dobila sam posao na brodu, nisam imala vremena niti razmisliti je li odluka ispravna. Imala sam sreću što su moji roditelji tada bili u Kanadi, te su mi mogli osigurati kartu za Ameriku«, priča Suzana Ljubič. Ipak, nije bilo kako je planirala, život ju je odveo dalje, nije se više vratila u Dubrovnik studirati.

PUTOVANJA: Suzana je dobila podršku obitelji, a nikad neće zaboraviti riječi oca *Rajka*, koji ju je ispratio na aerodrom i rekao: »Suzana, ti sad krećeš u jednu veliku avanturu.« Bio je u pravu.

Nakon sedam dana pripreme u Majamiju ukrcala se na brod i krenula prema Karibima. Tada je vidjela najljepše otoke i plaže. Poslije devet mjeseci, umjesto da krene doma na odmor, prešla je na drugi brod. Tako se našla u Finskoj gdje je poslije sunčanih Kariba bilo veoma hladno, pogotovo bez tople odjeće. Brod je još bio na brodogradilištu te je gledala kako se grade i uređuju brodovi. Na put se krenulo preko Atlantika do New Yorka, poslije 11. rujna 2001. godine, te je imala prigodu vidjeli porušene zgrade i dirljive slike žalosti za nastradalima. Tura se nastavila po Karibima, zatim obilaskom Baltičkih zemalja, a na koncu i Rusije.

»Kako biste radili na brodu trebate biti iznad 21 godine sta-

rosti, poznavati engleski jezik, a strukovna škola nije obvezna, već je dovoljno osnovno poznavanje posla. Morali smo se naviknuti na veoma različite kulture, ja sam imala cimerice iz Indije, Južne Afrike, a da ne govorim o komunikaciji s raznolikim gostima. The Royal Caribbean tvrtka, posjeduje najveće brodove na svijetu, ja sam radila na jednome koji je bio na petnaest katova, i imao je tenisko i košarkaško igralište, nekoliko bazena, zid za penjanje, nekoliko ogromnih restorana, klizalište, kino i kazalište, te kapelu za vjenčavanje. To je bio jedan mali grad na vodi, s kapacitetom od 3500 putnika i 1300 članova posade. Radila sam 12-14 sati dnevno, s tim da smo imali pauzu oko podneva. Kad je brod bio usidren u luci, tada smo bili slobodni dva ili tri dana provoditi na kopnu« objašnjava Suzana.

Posao brodskog fotografa podrazumijevao je fotografiranje putnika po ulasku i silasku s broda, prilikom tura i kraćih putovanja, praćenje raznih aktivnosti na brodu i vjenčanja. Raditi na brodu kao fotograf nije preterano isplativ posao, ali je zato imala više slobodnog vremena od ostalih radnika broda, pa je češće išla vani, te je više toga vidjela. Oduševili su je Portoriko i kišne šume, zatim Kuba gdje su je ugostili veoma gostoprimljivi i simpatični ljudi, dok su ostali otoci, kako kaže, vrlo slični, jedino se razlikuju u kulturi i arhitekturi zbog nekadašnje vladavine kolonizatora.

Suzana smatra kako sve u životu treba probati, kao i da ništa nije tako strašno kako se zamišlja. Također, njezin je savjet i da uvijek treba gledati pozitivnu stranu nekog iskustva.

Ipak, na kraju sve joj je nedostajalo. Bila je spremna vratiti se kući.

KRAJNJA DESTINACIJA: Poslije dvije godine Suzana se vratila u Suboticu, da posjeti svoje roditelje i prijatelje. Imala je ugovoren novi angažman na brodu, kao i uplaćenu kartu za Miami gdje je planirala dočekati Novu godinu, no iznenada se odlučila ići na hodočašće u Pariz, što je bilo presudno da ostane u Subotici. Svoje slobodno vrijeme popunjavala je putovanjima do Zagreba i Dubrovnika kako bi posjetila svoju sestru *Tanju* i prijatelje. Nekoliko mjeseci po povratku ukazalo se slobodno radno mjesto u kazalištu, te je bila primljena na probni rad, a zatim u stalni radni odnos.

»Željela sam izgraditi svoj život, jer ono na brodu nije bio stvaran svijet. Tamo nisam imala velikih briga, treba je samo raditi i sve mi je bilo osigurano. Sada radim u Dječjem kazalištu u Subotici kao PR menadžerica, odnosno menadžerica za odnose s javnošću. Zadužena sam za komunikaciju između Dječjeg kazališta i vanjskog svijeta, a također i za komunikaciju unutar kuće. Za kazalište održavam kontakte sa medijima, najčešće s radiom, televizijom i tiskom koje izvještavam o predstavama i o budućim premijerama i gostovanjima. Također, brinem se o tiskanju repertoara i organiziranju nagradnih igara na radiju, prikupljam povratne informacije, organiziram konferencije za tisak, pripremam pozivnice za premijeru i brinem se i o imidžu kazališta«, kaže Suzana.

Subotičko Dječje kazalište zna putovati na razna gostovanja. S početka su to za Suzanu bile kratke relacije, ali kasnije joj se svidjelo, čak je bila i vođa puta u Ukrajinu.

Također, za vikend voli otići na kraće relacije do Segedina ili do Novoga Sada. Bitna je, kako kaže, samo promjena klime. U kazalištu ljeti imaju kolektivni godišnji odmor u trajanju od dva mjeseca i tada se odmora na Braču.

PRIVATNO: Još uvijek se trudi raditi na sebi. Nedavno je upisala tečaj za turističkog vodiča i uskoro će joj početi ispiti. Nema puno slobodnog vremena, ponekad radi i poslijepodne i vikendom, no dobro je organizirana i svoje aktivnosti kao što je pjevanje u zboru »Pro musica«, vježbanje tri puta tjedno u fitness centru i pohađanje sati mađarskog, nikad ne izostavlja. Voli čitati knjige, pogledati dobar film i slušati glazbu.

■

POVRATAK ČOVJEKU SVOG ŽIVOTA

Maja Noveljić-Romčević, beogradska glumica, junakinja hrvatske sapunice »Ljubav u zaleđu«, nakon završenog šestomjesečnog snimanja u Zagrebu vratila se u Beograd.

Je li istina da je Vaš sin ljubomoran kad se na ekranu ljubite s drugim muškarcima?

U početku je bio, no onda sam mu rekla da volim samo njega i tatu te da, kad se ljubim s Cukijem ili ga varam s Frenkijem, samo radim svoj posao. Tako je prihvatio te scene, no veoma ga je potresao prizor u kojem padam niz stepenice. Moj sin, stoga, ne gleda »Ljubav u zaleđu«, i tako mu je lakše.

Kako je Vaš suprug prihvatio razdvojen život?

Teško mu je pao moj odlazak jer se, otkako nam se rodio sin, nismo razdvajali niti na jedan jedini dan. Mi smo obitelj koja je stalno zajedno. Bilo je malo ljubomore, no moj odlazak i razdvojenost doživjeli smo kao ispit našeg međusobnog povjerenja.

A jeste li vi bili ljubomorni na njega i pitali se gdje je i što radi?

Meni je to uludo trošenje energije, jer u nekoga ili imate ili nemate povjerenja. Možete misliti kako bi mi bilo da sam se time opterećivala, tim više što je moj suprug stalno okružen zgodnim studenticama, a pogotovo bi mogao iskoristiti činjenicu što kao pisac odlučuje koja će glumica dobiti ulogu u njegovom komadu.

Biste li mogli oprostiti nevjeru?

Ne mogu dati odgovor na to pitanje. Čovjek se mora naći u nekim situacijama da bi znao kako će reagirati.

Jeste li naučili neke zagrebačke izraze?

U uho su mi ušli izrazi »brijem«, »pusa« i »fakat«. I sigurno će me, kad ih budem izgovarala, odavati da sam u jednom periodu svog života boravila u Zagrebu. Maja Noveljić-Romčević, glumica, junakinja hrvatske sapunice »Ljubav u zaleđu«, Gloria, 31. travnja

ŠTIKLA JE UVREDA

Sve je stvar prezentacije i konteksta. Tako, primjerice, gola žena može biti u porniću, a može biti slikana i na obali mora. Pa nemojte mi reći da te dvije slike ostavljaju isti dojam. Ili kip Venere i u Playboyu slika raskrečene žene. Mislim da ne. Što se tiče naše kulturne baštine, uvijek sam govorila da je ona prekrasna i vrlo bogata, da je treba pozitivno iskoristiti, ali na način koji ima, za početak, dostojanstvo i koji štiti njezin dignitet. Po mom sudu, uvredljivo je dovoditi u kontekst našu kulturnu baštinu s takvim odurnim, prostim, vulgarnim, glupim tekstom »Štikle«. Mislim, također, da jednoj instituciji, kao što je Lado, to uopće ne treba. Osim toga, jako me vrijeđa kad mi netko pod hrvatsku kulturnu baštinu prodaje »Moju štiklu«, plus vizualni identitet kakav je imala gospođica umjetnica, koji me je, bez ikakve uvrede, asocirao na ciganski izgled. Za mene je to promašen styling, iako su je velike dnevne novine proglasile modnom pobjednicom. Vlatka Pokos, za jedne vrsna voditeljica, za druge tek kraljica jet seta, Večernji list, 31. travnja

NESRETNI DALMATINAC

Beogradska policija uhitila je navijača Zadra Vala Kurtina, koji je doputovao u Beograd kako bi nazočio utakmici Jadranske lige FMP-Zadar. Nesretni Dalmatinac uhićen je pogreškom jer su ga pripadnici MUP zamijenili za navijača Crvene zvezde?! Kurtin je putovao vlakom iz Zagreba, u koji je u Šidu ušla veća skupina navijača Crvene zvezde.

Šidske Delije planirale su odlazak u Humsku na nogometni »večiti derbi«. Na željezničkom kolodvoru u Beogradu navijače iz vlaka dočekala je i »postrojila« beogradska policija, a među tom skupinom igrom slučaja našao se i Zadranin Kurtin.

– Momak je pokušavao objasniti kako on nema veze s navijačima Crvene zvezde i da je došao gledati košarkašku utakmicu u Železniku. Međutim, nitko ga od policajaca nije htio saslušati, već su ga sve vrijeme ušutkavali. Poslije je priveden u SUP »29. novembar« – ispričao nam je jedan od očevidaca ovog događaja.

Klupsko rukovodstvo Zadra saznalo je za ovaj slučaj i preko ljudi iz FMP pokušalo izgladiti nesporazum. Na kraju im je to i uspjelo, ali tek pošto su iskeširali kaznu od 200 eura za svog navijača koji je posjedovao mali švicarski nož. Inače, u dvorani u Železniku bila su nazočna još dvojica pripadnika zadarskog Tornada, koji su navijali za svoje ljubimce. Kurir, 3. travnja

VIŠE SEKSA – VIŠE GOLOVA

Carlos Alberto Pareira, izbornik svjetskog prvaka, reprezentacije Brazila, nema namjeru zabraniti svojim igračima da slobodno vode ljubav sa svojim partnericama tijekom Mondiala u Njemačkoj. Sudeći prema raspoloženju, »karioke« će biti seksualno najaktivniji, imajući u vidu najnoviju dozvolu od strane izbornika, ali i prirodnu sklonost da protivniku proturaju loptu kroz noge!

Pareira kaže kako želi svoje izabranike u Njemačkoj stalno vidjeti sa osmijehom na licu. On je riješio ukinuti mrsko pravilo svog prethodnika Luisa Felipea Scolarija koji je u momčadi Brazilaca držao željeznu disciplinu.

»Ne mislim da bi vođenje ljubavi na jedan dan prije utakmice imalo ikakav negativan efekt na igrače. Sam seks nije problem. Nevolja je ako ne jedu, ne spavaju, a piju i puše. E, to je problem! A seks je uvijek dobar i dobrodošao!«, kaže Pareira. Blic, 1. travnja

PRVA MEĐU 100 NAJSEKSI HRVATICA

Treću godinu zaredom Globusov izbor »100 najseksi Hrvatica« zaokupio je pažnju javnosti, čitatelja, ali i drugih medija. Nakon što je 2004. titulu ponijela Renata Sopek, godinu kasnije pobjeđuje Mirna Maras. Sada su najljepše djevojke u Hrvatskoj prvi put birali Globusovi čitatelji, a oni najsretniji su i nagrađeni za svoje glasovanje. Pobjednica je, kako Denis Kuljiš piše u komentarima za top-ten najseksi Hrvatica, »neupitni nacionalni broj jedan ljepote i zanosnosti«. Severina! Na fotografijama Toma Dubravca našle su se još Iva Jerković, Mila Horvat, Nikolina Pišek, Mia Šlogar…

Severina Vučković još je prošle godine glasačkom auditoriju izgledala kao ocvala ruža baš za jedanaesto mjesto na Sajmu cvijeća. Kakvom je senzacionalnom operacijom dospjela na sam vrh i postala pobjednicom, neupitnim nacionalnim brojem jedan ljepote i zanosnosti? Prvo, sad glasa narod, telefonom, a ne neki ishitreni stručnjaci, a drugo, u međuvremenu je široku popularnost stekao Severinin amaterski film, koji podsjeća na »Ben Hura«, samo je snimljen u produkcijskom okviru kućnog videa.

PARTIZANI SE VRAĆAJU

Ured državne uprave nije dozvolio registraciju nedavno osnovane Komunističke partija Hrvatske (KPH), uz obrazloženje da 100 osnivača stranke pri osnutku »nije bilo na jednom mjestu«, piše Večernji list. KPH će podnijeti žalbu Ustavnom sudu 6. travnja, na godišnjicu bombardiranja Beograda.

Predsjednik KPH Dragan Batak, podsjetivši da je KPH osnovana u Vukovaru 29. studenoga prošle godine, rekao je kako se u rješenju kojim im se ne dozvoljava registracija stranke obrazlaže da osnivači pri osnivanju nisu bili na jednom mjestu, iako se u zakonu navodi da političku stranku može osnovati najmanje 100 punoljetnih ljudi, a nigdje ne piše da oni moraju biti na jednom mjestu.

Batak je rekao da su u KPH bili svjesni da će zbog imena i programa stranke imati problema, ali da nisu očekivali da će se »nadležni pozivati na nešto što nigdje ne piše«. On je najavio i da će stranke, ako joj ne dozvole i ne omoguće normalan rad, raditi u ilegali, kao i da će u Sarajevu uskoro biti osnovan Prvi proleterski svjetski partizanski odred.

Hrvatska ima više od 100 stranaka, pošto su se mnoge ugasile, spojile ili utopile u veće stranke, ali se često osnivaju i nove, od ljevičarskih do krajnje desničarskih.

Dosad je registracija bila zabranjena samo stranci Mladena Švarca, koji s nevjenčanom ženom Anom Lucić propagira ustašku ideologiju i negira holokaust.

Građanski list, 31. ožujka

CASTING ZA FILM O GOTOVINI

Severina: Višnjić je idealan glumac za lik Gotovine, a Dunju bih mogla, hmmm… – i ja! Zašto ne: uostalom, tako bismo napokon Višnjić i ja bili zajedno. Na filmu, dakako…

Dražen Ferenčina: Tuđmana u filmu o Gotovini može igrati samo Zlatko Vitez, a Carlu del Ponte najbolje bi odglumila Mani Gotovac.

Mia Begović: Energetski, uz jako strogu dijetu Zlatko Vitez bio bi sjajan kao Tuđman. Carlu del Ponte mogla bi odlično odigrati Semka Sokolović-Bertok.

Zlatko Vitez: Kako su me filmaši u posljednjih petnaest godina potpuno izbacili iz hrvatskog filma, ne bih se htio miješati.

Dalibor Matanić: Mislim da bi s glumačkom podjelom kakvu sam predložio film imao zagarantirani uspjeh. Denzel Washington i Halle Berry kao crnački par da se još više istakne problematika.

Ognjen Sviličić: Idealan je izbor za Miloševića Philip Seymour Hoffman – poludebilno dijete previše izraslo, Račan kao Buscemi jer se neprestano nešto buni, a Sanadera bi trebao glumiti JR iz Dallasa – osoba koja sve drži pod kontrolom.

Zrinko Ogresta: Sudbina generala Gotovine apsolutno ima sve dramske elemente za jedan vrlo ozbiljan film, koji bi – barem bih ja tako želio – trebao završiti hepiendom – i na filmu i u njegovu životu. Večernji list, 28. ožujka

U Zagrebu je održan tradicionalan sajam automobila, motocikala i prateće opreme

Zagreb Auto Show

Ove je godine Zagreb Auto Show rekordnim posjetom i brojem izlagača nadmašio sva očekivanja * Predstavilo se više od 600 izlagača iz 30 zemalja

Zagreb je od 24. ožujka do 2. travnja ove godine bio domaćin sajma automobila, motocikala i prateće opreme Zagreb Auto Showa, najprestižnijeg u ovom dijelu Europe. Ni razmjerno visoka cijena ulaznica (45 kuna), ni nesnosne gužve, nisu tih dana spriječile građane hrvatske metropole, ali i cijele Hrvatske da u kolonama strpljivo čekaju kako bi ušli na Zagrebački velesajam, u svijet najnovijih dostignuća automobilske industrije.

Ove je godine Zagreb Auto Show rekordnim posjetom i brojem izlagača nadmašio sva očekivanja. Na 70 tisuća četvornih metara izložbenog prostora predstavilo se više od 600 izlagača iz 30 zemalja. Zastupljena su 42 proizvođača automobila koji su javnosti prikazali čak 340 različitih modela. U sklopu Moto Showa izlagalo je 30 proizvođača motocikala i skutera sa 200 modela. Kada se u obzir uzme i podatak da je na ovogodišnjoj priredbi prikazano 10 svjetskih i 5 europskih vicepremijera, 19 hrvatskih premijera te nekoliko trkaćih automobila, Zagreb Auto Show je nadmašio svoja prijašnja izdanja.

NOVI MODELI: Ovogodišnji izuzetno veliki posjet natjerao je organizatore da ozbiljno razmisle o proširenju izložbenog prostora, a do sljedećeg Zagreb Auto Showa ostalo je dvije pune godine i sasvim dovoljno vremena da se u tom smjeru poduzmu određeni koraci. Što se noviteta tiče, Chrysler je prikazao model 300C SRT8. Riječ je o posebnom modelu koji se može pohvaliti motorom od čak 425 konja. Chevrolet je izložio Captivu. To je prvi SUV tog proizvođača koji ujedno predstavlja i prvi Chevroletov automobil s ugrađenim dizel agregatom. KIA-in najveći adut je Magentis, automobil koji bi kupce prije svega trebao osvojiti dobrim odnosom uloženog i dobivenog. Mercedes je predstavio cijelu paletu automobila, od kojih svakako treba izdvojiti CLK DTM AMG, luksuzni monovolumen R-klase i redizajnirani roadster SL. Opel je pokazao čak tri modela, Astru, Zafiru i Vectru, a i Peugeot se pohvalio brojnim izlošcima. Uz 207, tu su i 407 Coupe, 206 u limuzinskom izdanju te impresivna studija 907. Seat je izložio redizajniranu Ibizu i Cordobu, a Toyota je pokazala novu generaciju legendarnog SUV-a RAV 4 kao svojim najvažnijim izloškom. No svakako je najveća zvijezda ovogodišnjeg Zagreb Auto Showa bio Maybach 57S za kojeg je, da bi bio vaš, trebalo izdvojiti »samo« 700 tisuća eura, a slijede ga Ferrari i Bentley.

Zanimljiv je podatak da je ekskluzivni primjerak Ferrarija 599, vrijedan 2,36 milijuna kuna, kupio tri dana prije početka ove priredbe limenih ljubimaca neimenovani poduzetnik iz Zagreba. Šuška se da je ubrzo nakon toga prodan i drugi, ali s obzirom da to još nije službeno potvrđeno sve ostaje u sferi nagađanja.

ATRAKTIVNI PROGRAMI: Posjetitelji jačih živaca mogli su svaki dan uživati u Crazy Cars Showu, atraktivnom programu u kojem je tim od pet profesionalnih kaskadera iz Njemačke, Austrije, Bugarske, Slovenije i Hrvatske vozio aute i motocikle, okretao se na zadnjem kotaču za 180 stupnjeva, prolazio kroz vatreni zid, vozio po sajli na visini od 30 metara i još puno sličnih vratolomija od kojih zastaje dah. Za ljubitelje moćnog zvuka održan je Car Audio & Tuning Show, međunarodni sajam akustike i tuning opreme, u sklopu kojeg je održano natjecanje u ekstremnoj glasnoći zvuka. Svakim danom, od 9.30 do 19.30, održavane su probne vožnje i utrke posjetitelja kao i, za 50 kuna, natjecanje u brzini i kvaliteti vožnje između čunova.

Sudeći po gužvi koja se neprekidno stvarala, za posjetitelje je najzanimljiviji bio paviljon 8b, paviljon u kojem je »nastupala« hrvatska policija. Na tom su štandu građani mogli provjeravati stanje svojih bodova »zarađenih« prometnim prekršajima, na simulatorima »doživljavati« prometne nesreće, upoznati se sa najnovijim tehničkim dostignućima prometne policije, ali i uživati u lijepim policijskim službenicama koje su to sve omogućavale.

Ipak, ono što je posebno privlačilo pozornost svih dobnih skupina, od 7 do 77 godina bila su, na ovom »policijskom« paviljonu, izložena specijalna policijska vozila, popularno zvana presretači. I za kraj jedna loša vijest, ili dobra ako se uzme u obzir broj poginulih zbog (pre)velikih brzina. S obzirom na izjavu načelnika hrvatske policije gospodina Orlovića, kako je naručeno još takvih 12 »presretača« koji bi se uskoro trebali naći na cestama svi vi koji dolazite u Hrvatsku i njezin glavni grad budite oprezni s papučicom gasa svog limenog ljepotana, jer »presretači« su svuda oko nas.

Zlatko Žužić

Kamenovana katolička crkva u Smederevu

Treće kamenovanje crkve

SMEDEREVO – Nepoznati počinitelji kamenovali su preksinoć katoličku Crkvu rođenja Ivana Krstitelja, koja je još u izgradnji. Svećenik *Stjepan Barišić* rekao je agenciji Beta da je to treće kamenovanje crkve u posljednje dvije godine i da su u njoj oštećena skupa vitražna višeslojna stakla na ulazu, umjetnički rad *Marka Rupnika*, koja su proizvedena u Sloveniji. »Ti vitraži su veoma skupi i nije moguće jednostavno zamijeniti staklo drugim, već se mora iznova naručiti u inozemstvu«, rekao je Barišić.

Smederevsku župu je povodom napada posjetio beogradski nadbiskup *Stanislav Hočevar*, koji je naglasio da se ne radi o prvom incidentu tog tipa u Srbiji.

»Više puta su različite crkve, osobito manjih vjerskih zajednica bile oštećene kao sada katolička crkva. Mislim da je potrebno ovakvim ispadima posvetiti veoma veliku zajedničku pažnju čitave zemlje i društva, jer su ti ispadi veoma opasni i ukazuju na nedostatak tolerancije i nepriznavanje različitosti u društvu«, izjavio je nadbiskup Hočevar. On je naglasio da je »budućnost svijeta moguća upravo u različitosti« i da je zato »neophodno veliko poštovanje prema svakoj crkvi ili vjerskoj zajednici«.

Prvo kamenovanje crkve u Smederevu dogodilo se u kolovozu 2005., kada je razbijeno jedno staklo. Pri drugom kamenovanju oštećena su ulazna vrata. Prethodna dva oštećenja crkve svećenik nije prijavio policiji, jer mu je, kako je rekao, bilo »neugodno što se tako nešto dešava«, ali je posljednje kamenovanje prijavio.

Beta

Međunarodni okrugli stol u Beogradu

Negativni trend migracije manjina u Vojvodini

BEOGRAD – Na Međunarodnom okruglom stolu »Vojvodina – europski region i priključivanje Srbije/SiCG Europskoj uniji« koji je u organizaciji Foruma za etničke odnose održan 28. i 29. ožujka u Beogradu, sudjelovao je i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović*. Tijekom rasprave, Pekanović je predočio popis pučanstva u SiCG koji je rađen 2002. godine. Uspoređujući rezultate tog popisa pučanstva s rezultatima popisa iz 1991. godine, Pekanović je predočio podatak da se broj nesrpskog stanovništva u AP Vojvodini smanjio s 43,21 posto na 34,94 posto, što govori o negativnom trendu migracije nacionalnih manjina u Vojvodini. Pokraj te činjenice, Pekanović je na okruglom stolu rekao da nitko od predstavnika nacionalnih manjina nije uključen u pisanje novog Ustava Republike Srbije.

Z. S.

Sajam zapošljavanja

SOMBOR – U »Sokolskom domu« u Somboru je u petak 31. ožujka održan Sajam zapošljavanja Zapadnobačkog okruga. Na sajmu je sudjelovalo 38 poslodavaca iz općina Sombor, Apatin, Kula i Odžaci. Tvrtke predstavljene na sajmu su tražile trgovce, ugostitelje, radnike osiguranja, građevinske radnike, krojače, inženjere tehnologije, metalurgije, kemije i ekonomiste. Sajam je posjetilo oko 300 nezaposlenih osoba, koje su imale priliku razgovarati s poslodavcima i predati popunjene obrasce s osobnim podacima, podacima o stručnoj spremi i radnom iskustvu. Organizator Sajma zapošljavanja je somborska filijala Nacionalne službe za zapošljavanje.

Z. Gorjanac

Predstavnici Promatračke misije EU u posjetu HNV-u, srijeda, 5. travnja 2006.

Poljoprivredne nedoumice

Hrvatski krumpir na hrvatskom tanjuru

Zašto pokraj inih povrćarskih kultura uvozimo i krumpir? * Krumpir je prilično zahtjevna kultura i traži prozračna i laka tla * Kada se u proizvodnju ulaže, moraju se polučiti i rezultati

Hrvatska je u prošloj godini uvezla povrća, svježeg, prerađenog, polu-prerađenog i sušenog, za oko sto milijuna dolara, izjavio je nedavno na skupštini Zajednice udruga hrvatskih povrćara *Petar Čobanković*, ministar poljoprivrede šumarstva i vodnoga gospodarstva, i dodao, to se može smanjiti samo povećanjem vlastite proizvodnje povrća. Tragom te izjave, na Poljoprivrednom institutu u Osijeku, razgovaramo s *dr. Markom Josipovićem*, višim znanstvenim suradnikom i voditeljem projekta sjemenskoga krumpira na ovoj znanstvenoj ustanovi.

Zašto pokraj inih povrćarskih kultura uvozimo i krumpir, ako znamo da je dodatak gotovo svakom jelu, i zašto u nas proizvođači dosegnu prinos od 15 do 20 tona na hektaru, a recimo Nizozemci proizvedu i 35 i 40 tona na hektaru, kad raspolažemo i povoljnim klimatskim uvjetima i potrebitim tlom?

POŠTOVATI PRAVILA STRUKE: »Kao i kod svake poljoprivredne proizvodnje, moramo poštovati pravila struke i primjenjivati neophodne agrotehničke mjere, pa ako to znamo i hoćemo, preduvjet je da imamo zdravo i certificirano sjeme, odnosno gomolj, jer samo tako možemo ići na ciljane visoke prinose. I kada smo već kod sjemena, sljedeća mjera je naklijavanje gomolja i priprema za sjetvu, što zahtijeva polaganje gomolja u plitke gajbe i čuvanje u toplom i osvijetljenom prostoru ali bez izravnog izlaganja sunčevim zracima, i to 2 do 3 tjedna prije sadnje. Treba voditi računa da klice budu zadebljane i ne dulje od 1 cm. kako ne bi došlo do kidanja tijekom sadnje«, rekao je Josipović napominjući da kada je u pitanju tlo, moramo znati da je krumpir prilično zahtjevna kultura i traži prozračna i laka tla koja se brže ugriju i tako omogućuju brzo i lako nicanje, a potom i obavljanje drugih agrotehničkih operacija.

»To znači povoljan odnos pijeska, praha i gline, s tim da glina ne prelazi posto, ali krumpir zahtijeva i bogata tla. Takva tla, mi ćemo naći i u Slavoniji, Baranji i Srijemu, u središnjoj Hrvatskoj, ali i u Istri i Dalmaciji, znači, posvuda. Neki statistički podaci kažu da krumpir u Hrvatskoj zauzima 35 – 60 tisuća hektara, no opće je poznato da te površine nisu veće od 25 do 35 tisuća ha. Isto tako je poznato da Hrvatska uveze 10 do 12 tisuća tona sjemenskoga krumpira, za konzumni krumpir ja nemam podatke«, kaže Josipović, što je značajna količina i šteta je to ne odraditi na vlastitim površinama, jer njena je vrijednost 35 – 40 tisuća kn/ha. Na taj bi način zaradili i proizvođači krumpira, i proizvođači strojeva, i onaj koji popravlja traktore i onaj koji toči gorivo a punio bi se i državni proračun.

PROIZVODNJA KRUMPIRA JE DOHODOVNA: »Proizvodnja sjemenskog krumpira u nas kreće se od 160 do 190 hekatara zadnjih 5 godina i ovisno o godini proizvedemo 2 do 2,5 tisuće tona, što zadovoljava sadnju na 800 – 1000 hektara. Ovo što uvezemo, 10 – 12 tisuća tona, zadovoljava sjetvu na još 4– 6 tisuća hektara, što znači da se ostatak od 30-tak tisuća posadi domaćim, necertificiranim i neadekvatnim sjemenom, i onda se čudimo otkuda niski prinosi. Ja moram reći da je proizvodnja krumpira vrlo dohodovna i osigurava značajan ostatak dohotka po jedinici površine, ali toj se proizvodnji mora prići odgovorno. Tu se krije i drugi dio odgovora na vaše pitanje, jer mogu vam reći du Nizozemska, Njemačka pa i druge srednjeeuropske zemlje, proizvodnju krumpira baziraju na urodu od 35-40 tona po hektaru, što je za naše dosadašnje prilike izuzetno puno, jer kod nas su prosječni prinosi 15 – 20 tona po hektaru, govorim o statističkom prosjeku. Međutim, ako uzmemo područje Bjelice, gdje se radi vrhunska proizvodnja u nas, pa i područje Varaždina i Čakovca, imamo respektabilnu proizvodnju od 30 pa i 35 tona po hektaru, i tu smo već u korak s Europom. Poučak cijele priče, kada se u proizvodnju ulaže, moraju se polučiti i rezultati«, rekao je Marko Josipović.

»Mi i ovoga proljeća nudimo našim proizvođačima 2,5 tisuće tona kvalitetnog sjemenskog krumpira, poznatih sorti Rosara, Arosa, Princes, Ares, Romina i Dita, od vrlo ranih do kasnih, što je rezultat naših pokusa, pa mogu reći da smo u prošloj, za krumpir vrlo nepovoljnoj godini, na poljima kod Slatine imali smo 25 tona po hektaru, što je za sjemenski krumpir respektabilno. Povećanjem površina povećavat će se i urodi, a smanjivat ćemo uvoz«.

Povećanjem površina povećat će se i urod krumpira, a uvoz će se smanjit

KVALITETNA PROIZVODNJA KRUMPIRA: Zapravo, kvalitetna i uspješna proizvodnja krumpira počinje već s pripremom tla u jesen, a to podrazumijeva i odgovarajuću gnojidbu. U jesen je potrebito dodati po jednu polovicu dušika, 100 – 140 kilograma na hekatar, za rani krumpir i do 180 kilograma za hektar za kasni, koji ima dulju vegetaciju, ali i bolji urod. Fosfora treba dodati od 100 – 120 kilogramag na hektar i kalija od 160 do 200 kilograma na hektar, a za kasni krumpir čak do

350 kilograma na hektar. Dakle, polovicu svih količina treba dodati u jesen, a drugu polovicu u proljeće, u predsjetvenoj pripremi.

Ako je zemlja dobro izmrzla, u predsjetvenoj je pripremi dostatna dobra drljača, ali obično se tlo za krumpir priprema frezom, i tako se stvori lako i prozračno tlo. Dubina sadnje također je bitan čimbenik, i razlikujemo plitku, srednju i duboku sadnju, no ja preporučam srednju, jer na taj način gomolj je nešto ispod razine tla, imat će dostatno vlage, a u slučaju proljetnih kiša gomolj neće ležati u vodi. I kada je riječ o vodi, krumpir zahtijeva navodnjavanje. Ako uzmemo rezultate tridesetogodišnjeg prosjeka oborina, mi raspolažemo s 350 – 380 mm oborina tijekom godine, ali ako uzmemo period od travnja do kolovoza, kada krumpir završava vegetaciju, ostaje nam tek 280 – 300 mm, što je za krumpir vrlo malo pa vodu moramo dodati navodnjavanjem, što je u našem klimatu tek korektivna mjera.

Sljedeći bitan čimbenik je broj stabljika po jedinici površine, što bi u normalnim uvjetima trebalo iznositi 15 – 20 stabljika po četvornom metru ili 150 tisuća po hektaru. To je važno znati i zbog kalibraže gomolja i zbog međurednog razmaka. Razmak među redovima je od 75 pa sve do 90 cm a u redu od 38 pa do 30 cm, u ovisnosti kakvom se mehanizacijom raspolaže. Kod kalibraže je važno znati da gomolja od 50 gr, ili obujma 35 do 40 mm trebamo po hektaru 38 tisuća što je približno 2.700 kg, a ako je kalibraža manja, 30 – 35 mm tada trebamo 1.800 kilograma.

ZAŠTITA OD KOROVA: »Što se zaštite tiče, moramo joj posvetiti punu pozornost«, rekao je Josipović, »a kada je u pitanju zaštita od korova, usko i široko lisnih, naši proizvođači imaju široku lepezu sredstava i sami već znaju što najviše odgovara našim tlima, a isto tak i kada je u pitanju zaštita od štetnika, na raspolaganju su im poznati insekticidi. Što se pak tiče zaštite od bolesti, vrlo je važno znati da je kod nas najrasprostranjenija plamenjača i zahtijeva kontinuiranu zaštitu. Kada krumpir zatvori redove, a to je već koncem svibnja ili početkom lipnja, treba ići redovito s nekim od sistemika. Danas raspolažemo mehanizacijom za sve operacije od sjetve do berbe krumpira, tako da nema mnogo manualnoga rada, i sve operacije mogu se obavljati strojevima. Ovo što ću reći, vrlo je važno, napomenuo je dr. Josipović, u proizvodnji krumpira moramo obratiti pozornost od jeseni sve do berbe, ali i do trpeze, jer vrlo često imamo slučajeva da proizvođači vode računa o tlu, o jesenskome oranju i gnojidbi, izboru sorte i kupnji sjemenskoga krumpira, o zaštiti i međurednoj obradi, a krumpir voli njegu i zna napredovati, e onda, dođe jesen, krumpir je povađen, ima ga u izobilju, ali nedostaje pravilno skladištenje i naši ga proizvođači i kupci jedu svježega tek mjesec ili dva. Kemijska zaštita nije preporučljiva, uvjeta za čuvanje nema, trap, kao mjeru zaštite smo već zaboravili i kada dođe prosinac kakvoća krumpiru pada, dolazi do proklijavanja, gomolj je smežuran i neugledan i kvaliteta mu nije naročita. Postoje dva načina rješenja: prvo, stvoriti uvjete za pravilno skladištenje krumpira, a to je rashladni prostor, ili drugo, nabavljati ga u trgovačkim lancima gdje dolazi iz takvih prostora«, kaže Marko Josipović.

Izborom kvalitetnih sorti dobija se veći urod

Ako je riječ o uporabi krumpira, složit ćete se da je gotovo svaki obrok nezamisliv bez krumpira i općenito, mi smo navikli da krumpir bude prilog svakome jelu. Da i ne spominjem navike naših starih: polovice krumpira u rerni, krumpir u mundiru, pekarski krumpir, krumpir na tepsiji, pire, pomes-frites i teško bih mogao sve nabrojiti. Ja sam Šokac, podrijetlom iz Koritne, i navikao sam na krumpir na sve načine, a posebice krumpir s tijestom.

Slavko Žebić

Dobra zaštita osigurava krumpir od napasnika

Zanimljiva manifestacija »Što su jeli naši stari u Korizmi«, održana u Osijeku

Korizmena gastro ponuda

Manifestacija je organizirana s ciljem promidžbe šokačkoga kulinarstva i starih jela prema receptima naših baka * Predstavljeno je 83 jela i slastice, prilagođenih korizmenim običajima

Korizmeni dani teku i već smo prevalili polovicu puta do najvećega kršćanskoga blagdana, Uskrsa. A taj period od četrdeset dana katolički su vjernici odabrali kao vrijeme posta, nemrsa i odricanja od poroka i ružnih navika, odricanja od prekomjernoga jela i pića, odricanja od slastica i zabava. A osječki su urbani Šokci baš sredinom Korizme priredili zabavu, ali ne zabave radi, već zbog očuvanja tradicije i njegovanja lijepih, starih običaja.

Naime, udruga »Šokačka grana« organizirala je manifestaciju pod nazivom »Što su jeli naši stari u Korizmi« s ciljem promidžbe šokačkoga kulinarstva i starih jela prema receptima naših baka, a u dvorani gradske četvrti Retfala u Osijeku, koju su Šokci i njihovi gosti napunili do posljednjega mjesta, predstavljeno je 83 jela i slastice, prilagođenih korizmenim običajima.

POZDRAVNA RIJEČ: »Sve Vas lijepo pozdravljam, dragi naši gosti, drage Šokice i Šokci«, rekla je predsjednica »Šokačke grane« *Vera Erl*, obraćajući se nazočnima, među kojima i gostima iz MKUD »Népkör«, delegaciji iz Welsa, te grupi studenata iz SAD-a.

»Prošle je godine, ovo bila prva naša uspješno organizirana aktivnost, pa smo poslije toga imali čitav niz lijepih i uspješnih akcija, a večeras smo ovdje ponovno s željom da otmemo od zaborava sve ono što je u Korizmi nudila bogata šokačka sinija, jer u Šokadiji i kad se postilo, lipo se jilo, o čemu svjedoče prepuni astali, pa ćemo već dogodine morati tražiti veći prostor, jer je i ponuda jela sve veća. Dobro nam došli i uživajte u posnim delicijama naših baka«, objasnila je predsjednica udruge.

Ja bih samo još rič, dvi o našoj sljedećoj aktivnosti, koncem travnja, ili točnije rečeno 28. travnja, za kada smo najavili naš međunarodni okrugli stol na temu »Urbani Šokci«, na kojemu će sudjelovati jedan broj naših znanstvenika i kulturnih radnika, ali i naši gosti iz Vojvodine i Republike Mađarske, a završit ćemo ga »Svečanom šokačkom sinijom«. Pouzdani je to znak da mi urbani Šokci možemo napraviti potrebite iskorake, napraviti prave projekte i kvalitetne programe, što svjedoči o činjenici da se ova grana savija i vije na sve strane i grana i lista i raste, razvija se, o čemu svjedoči više od tri stotine članova iz Osijeka i okolice.

Predsjednica »Šokačke grane« Vera Erl pozdravlja nazočne na manifestaciji »Što su jeli naši stari u Korizmi«

IDEJA: No, vratimo se ipak manifestaciji pod nazivom »Što su jeli naši stari u Korizmi«. Ideju o ovoj krasnoj aktivnosti začeo je *Joza Jurušić*, podrijetlom iz Sikirevaca, koji je Šokac po uvjerenju, pa je i ove godine imao uvodnu riječ. »Dao sam si truda da u starim knjigama nađem ponešto na ovu temu, prevrnuo sam čitav niz požutjelih stranica u arhivu Muzeja Slavonije u Osijeku, no svi poznati autori uglavnom govore o blagovanju u dane blagdana, od Uskrsa do Božića, o jelima za svinjokolje, svatove i slično, ali vrlo rijetko što se jelo u Korizmu. Nešto više o tome govore župnik *Josip Lovretić* iz Otoka, *Šima Varnica* iz Gradišta, *Luka Lukić* iz Varoša kod Broda i naš sikirevački župnik, pok. *Josip Marković-Čolin* te još nekolicina nepoznatih autora. Zahvaljujući njima, ali i receptima koje su naše Šokice, pa i Šokci, izvukli iz starih bakinih škrinja, večeras smo predstavili čak 83 jela – predjela, juhe, glavnih jela, salata i kolača, što nam govori da ti naši stari i nisu tako loše živjeli. Dogodine, ako Bog da, moramo i bolje i ljepše, jer odziv je sve veći, zanimanje je sve veće, pa treba razmisliti i o većem prostoru za promociju korizmenih posnih jela«, rekao je Joza Jurušić.

Juha od rajčica, juha od jabučica, paradajz juha i sufiljka, posni grah, tempani grah, tenfani grah i papula, valjušci, trganjci, flekice, tarana, rizanci i rizančići, lističi, listarići poderane gaće i još tristo čuda, svjedoče o bogatstvu ponude šokačke korizmene sinije, ali i o bogatstvu jezika, jer u različitim su dijelovima Šokadije, od Srijema i Baranje, do Broda, Slatine i Virovitice, Šokci različito nazivali ista jela.

Tko nakon ovoga još može reći »od volje ti ko Šokcu post«, što se obično govorilo onomu tko radi nešto priko volje, kad su naši urbani Šokci to demantirali i jelom i djelom i dokazali da je ta izreka zapravo neutemeljena.

DOJMOVI: Skupina Šokica stala je u objektiv fotoaparata pa me baš zanimalo što misle o ovoj aktivnosti.

Kata Matasović iz Osijeka, podrijetlom je iz Gundinaca. »Ja i muž spremili smo janjetinu s kiselim kupusom, dinstano, s dosta mrkve i drugoga po-

vrća, pa je jelo za prste polizat. Janje se nije klalo u Korizmi, ali ako strada, il polomi nogu, što možemo. I muž i ja smo u 'Šokačkoj grani' od početka i volimo ove naše lijepe običaje, pa sudjelujemo u gotovo svakoj aktivnosti«.

Snaša *Katica Šimić* stanuje u Mecama a porijeklom je iz Komletinaca. »Ovo je na meni narodno ruho iz Komletinaca, crna, korizmena vezenka i oplečak bez šlinganoga i crna marama priko ramena i korizmeni povez za glavu. Moj Nikola i ja smo u 'grani' od početka a na sve aktivnosti dolazimo u narodnom ruhu«.

»Ja sam *Ljubica Pilipović*, podrijetlom iz Semeljaca i ovo na meni je semeljačko narodno ruho, korizmeno, žalosno. Za večeras sam spremila 'sufiljku', paradjz juhu u koju se ništ ne zakuha samo se udari po jedno jaje po osobi. Učinilo mi se da je to malo, pa sam još ispekla masnu pogaču, ali ona je odmah planula. U 'Šokačkoj grani' smo od početka, moja sestra i ja s obiteljima«, priča jedna od sudionica manifestacije.

Ana Muhar, djevojački *Jakobović* u korizmenom je ruhu iz Levanjske Varoši. »Kod nas su žene uvijek bile skromnije obučene u odnosu na djevojke i mlade snaše, koje su osim bogatijega ruha još nosile i dukate. Naravno, dukati u Korizminisu povezivani. Ova mi se manifestacija dopala već prošle godine i volim vidjeti da su posjetitelji ushićeni ljepotom i raznovrsnošću ponuđenih jela, jer današnja, uposlena žena, nema vremena pripremati ovakve delicije«.

Po receptima iz starih škrinja predstavljeno je 83 vrste jela

Ankica Gomboš iz Osijeka podrijetlom je iz Budrovaca i dolazi u nošnji svojega kraja. »Već ovoliko svita govori da je manifestacija dobro pogođena i da je izvanredno uspjela, a nema posjetitelja koji nije zadovoljan okusom ponuđene hrane i kolača. Ja sam spremila tenfaini grah s dosta češnjaka, a što za tim ide vino«.

Šokice na manifestaciji u nošnju odjevene

Vesna Dorušak dolazi iz Čepina. »Na meni je korizmeno ruho iz brodskoga Posavlja, ili iz Kaniže, koja se nalazi između Donje i Gornje Bebrine. U nas se nosili bijelo, pa na glavi imam bijelu maramu običnu, imam bijeli oplečak s heklanom čipkom na rukavu, bijela je marama oko vrata, opheklana, imama crni prsluk sa zelenim, odnjica (suknja) je tamno plava a pregač tamni, tkani. Na nogama su bijele štrimfle i crni opanci a obvezan detalj je crna torbica«.

MUŠKI DIO: Nisu samo Šokice spremale jela, spremali su ih i Šokci. *Zdravko Stević* je podrijetlom iz Šaptinovaca a spremio je šaran sušenog s rižom. »Odrasta sam uz potok koji je oblilovao ribom a veće komade smo solili i sušili i spravljali razne specijalitete. Moram vam reći, ja sam više volio male ribe, sitne, pa reš ispečene, pa se ne možeš napiti vina, koliko riba voli da pliva. Prvo u vodi, pa u ulju i napose u vinu«.

Mr. *Nikola Barić* tu je večer kuhao u kotliću posnu juhu od vrganja. »Tijekom ljeta i jeseni u okolnim šumama sakupljam vrganje, sušim ih, pa onda u Korizmi od njih pravim divnu juhu, vrlo ukusno jelo. Volim ovakav vid aktivnosti jer je dobar za očuvanje šokačkoga identiteta, a predlažem da sve ove i prošlogodišnje recepte saberete u jednu lijepu knjigu o šokačkoj korizmenoj gastronomskoj ponudi, što bibilo vrlo korisno štivo za sve mlade Šokce i Šokice«.

Ivo Užarević i *Ivan Paprato*vić, obojica iz Gundinaca, ponose se svojim gundinačkim ruhom i kako kažu, večeras nisu ništa pripremili za jelo, ali su zato zaduženi za rakiju i vino. »Mi se brinemo da nam Šokci i Šokice ne budu žedni, posli svih ovih silnih delicija«.

Ljudevit Ištoka došao je kao predstavnik MKUD »Népkör« i ne krije zadovoljstvo. »Pa mi smo tu najbliži susjedi, udaljeni par stotina metara i normalno je da surađujemo, jer i vi i mi radimo na njegovanju tradicije i očuvanju ovih lijepih običaja, kulture pa i gastronomije. Ja sam se uvijek fino osjećao među Šokcima, tako sam i odrastao, a večeras sam kušao neka jela koja je još moja baka spravljala. Žao mi je što nije više naših članova večeras ovdje, ali i mi večeras imamo manifestaciju posvećenu 125. godišnjici rođenja mađarskog skladatelja svjetskog glasa, *Béle Bártoka*. Uglavnom, Šokci su povukli prvi potez i sada smo mi na redu«.

Slavko Žebić

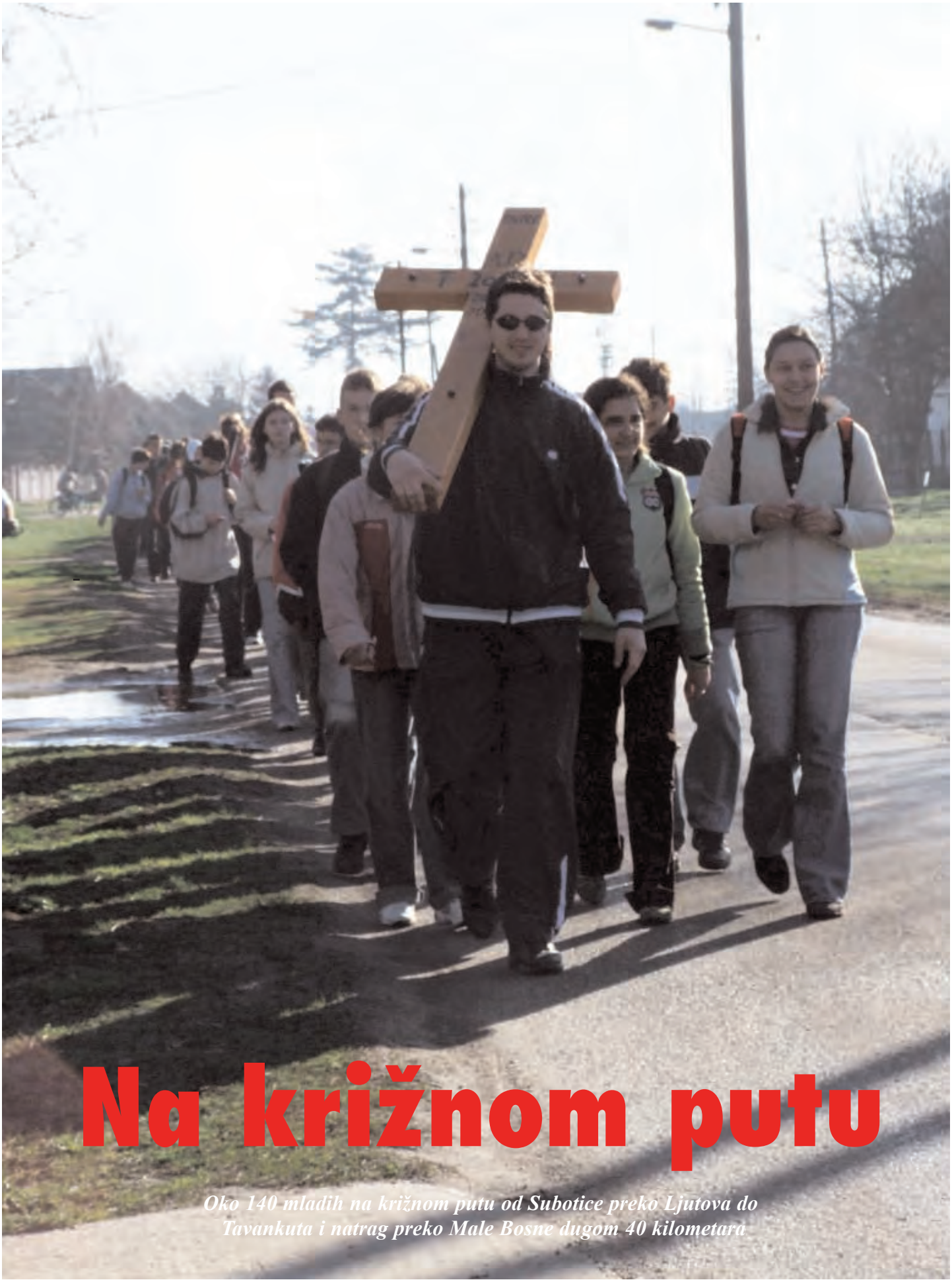

Na križnom putu

Oko 140 mladih na križnom putu od Subotice preko Ljutova do Tavankuta i natrag preko Male Bosne dugom 40 kilometara

U Subotici osnovana nova udruga poljoprivrednih proizvođača

Udruga odgajivača goveda

U Subotici je osnovana još jedna udruga poljoprivrednih proizvođača – Udruga odgajivača goveda Sjeverne Vojvodine. Osnivačka skupština održana 31. ožujka u Novoj općini okupila je 120 odgajivača među njima devedesetak velikih odgajivača goveda i pojedine predstavnike komercijalnih farmi. Za predsjednika Skupštine izabran je *mr. József Horvát,* a za zamjenike *József Urbán* i *Ferencz Trungel.* Ova udruga praktično okuplja odgajivače regije koju pokriva subotička mljekara.

Cilj udruge je razvijanje govedarske proizvodnje kroz zastupanje interesa odgajivača, upoznavanje s novim znanstvenotehnološkim dostignućima, permanentno poboljšanje rasnog sastava i povećanje genetskog potencijala goveda, pronalaženje načina za zajednički nastup na tržištu mlijeka, mesa i priplodnog materijala, unapređenje kvalitete proizvoda, razvijanje suvremene savjetodavne i zdravstvene službe i drugo. Udruga također, ima namjeru aktivno sudjelovati u kreiranju agrarne politike na razini Općine Subotica, pokrajine i republike vezano uz regresiranja razlike cijena iz proračunskih sredstava, kreditiranje govedarske proizvodnje, razvoj sela i drugih ciljeva važnih za unapređenje ove grane poljoprivrede.

Članom udruge može biti svaki građanin s biračkim pravom koji prihvati statut i ciljeve i voljan je sudjelovati u radu ove udruge, dok su punopravni članovi fizičke i pravne osobe koje se bave proizvodnjom mlijeka ili uzgojem junadi. Skupština je izabrala i svoj Upravni odbor od jedanaest članova koji će na svom prvom sastanku izabrati predsjednika i zamjenika. »Članarina iznosi 1 euro po grlu odraslog goveda, te se pozivaju svi zainteresirani da se uključe« kaže član Upravnog odbora *Danijel Kovačić*. »Očekujemo da će se u sljedećem periodu udruga pojačati s članstvom jer nam je sada to jedan od prioritetnih ciljeva, pokraj ostvarivanja kontakata sa sličnim udrugama i pripremanja strategije rada udruge za sljedeći period«.

J. D.

Temeljem članka 20. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij o procjeni utjecaja na životni okoliš za projekt »Kompleks za proizvodnju sokova – FRESH & CO«, Subotica, Ivana Gorana Kovačića br. 3, koji se nalazi na prostoru obuhvaćenog ulicama Đorđa Natoševića, Karolja Henriha i prugom Subotica-Horgoš KO Novi grad, SO Subotica.

Uvid u podatke obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva, »Kompleks za proizvodnju sokova – FRESH & CO« može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Stare gradske kuće soba 227 u razdoblju od 7.4 do 27.4.2006, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u roku od 20 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za davanje suglasnosti na Studij o procjeni utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Javna rasprava i prezentacija studije o procjeni utjecaja na životni okoliš PROJEKTA »Kompleks za proizvodnju sokova ~ FRESH & CO«, bit će održana 28.4.2006. u 12 sati, u prostorijama Stare gradske kuće, II. kat soba 228.

Na prezentaciju i javnu raspravu o predmetnoj studiji bit će pozvani nositelj projekta i izrađivač studija.

Piše: vlč. dr. Andrija Kopilović

Nedjelja Cvjetnica

Hosana – raspni ga, raspni

Za svega nekoliko dana ti isti hodočasnici, ta ista masa, taj isti narod čije je bolesnike liječio, žalosne tješio, mrtve uskršavao, vikala je na Veliki petak: raspni ga, raspni. U tjedan dana, i to ne puni tjedan, dogodio se poklik najvećeg oduševljenja, koji se daje samo Bogu »hosana… hosana…«, i oduševljenje jednom pokliku koji se govori zločincu »raspni ga, raspni«

Čovjek je nepoznanica. Već je veliki francuski pisac i filozof, Paul Cldelnapisao knjigu »Čovjek nepoznanica«. Ovih dana ulazimo u slavljenje kršćanskih otajstava Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Posve je razumljivo da ne ostajemo indiferentni prema tom povijesnom događaju, koji se dogodio jednom i jedinstveno u povijesti, ali koji se na svoj način proživljavanjem blagdana, slavljenjem otajstava, nekako u našem životu obnavlja. Prilika je to da povodom takvih slavljenja zajednički i razmišljamo.

Pred nama je nedjelja Cvjetnica – nedjelja Muke Gospodnje. Jedinstven dan kada u liturgiji katoličke Crkve ono što se navješćuje to se i slavi, a to se i događa. Naime, navješćuje se otajstvo Kristove muke, a u misi se događa to otajstvo Kristova predanja i prikazanja. Ta činjenica Cvjetnice me uvijek pomalo duboko u srce dira, kad god o njoj razmišljam. Nije tako davno bilo kada je za Isusom hrlilo mnoštvo naroda. Nije ni čudo, naučavao je tako kao ni jedan od njihovih učitelja. Navješćivao je posve novost jednoga Božjega kraljevstva koji se događa najprije u ljudskim srcima, pa prelazi u ljudsku savjest i postaje praksa. Liječio je bolesne. Kolikima i kolikima je vratio zdravlje. Stotinama fizičko, a svakome duhovno. Uskršavao je mrtve, tješio je žalosne. Prošao je zemljom čineći dobro.

ODUŠEVLJENO KLICANJE: Nekako mi je posve razumljivo da je takav Gospodin i takav Učitelj imao mnogobrojno pučanstvo štovatelja i sljedbenika. Zato je u jednom času to oduševljenje eksplodiralo. U poznatom opisu i događaju Kristova svečana ulaska u Jeruzalem, kada su se ljudi spontano okupili, već spremajući se za blagdan Pashe i mnoštvo naroda je već bilo hodočastilo u Jeruzalem, u času kada se netko sjetio da je Gospodin uistinu kralj, ne samo nad onim što govori i čini, nego kralj vremena i vječnosti, priredili su svečani ulazak u Jeruzalem. Doduše na magaretu, a ne na konju, jer znamo iz tradicije židovske da mirotvorac jaše na magaretu, a pobjednik vojnik – oficir – jaše na konju. Čula se je oduševljena pjesma i oduševljeno klicanje: hosana… hosana… hosana… Čak su svoje haljine skidali i prostirali pred njim, bacali cvijeće, mahali granama i klicali kralju. Isus je znao što ga čeka, ali je dopustio tu manifestaciju vjernosti, oduševljenja, izražaja zahvalnosti i slavljenja, ne toliko njegove osobe, nego onoga – kako je on rekao – koji je njega poslao. Nije potrajalo dugo. Za svega nekoliko dana ti isti hodočasnici, ta ista masa, taj isti narod čije je bolesnike liječio, žalosne tješio, mrtve uskršavao, vikala je na Veliki petak: raspni ga, raspni. U tjedan dana, i to ne puni tjedan, dogodio se poklik najvećeg oduševljenja, koji se daje samo Bogu »hosana… hosana…«, i oduševljenje jednom pokliku koji se govori zločincu »raspni ga, raspni«.

ČIM SMO OKRENULI LEĐA: Zato me Cvjetnica kao dan, i to dan osobitoga susretanja i slavljenja, uvijek duboko potrese. Isti ljudi, isti čovjek u svega nekoliko dana sposoban je vikati »hosana« i sposoban je vikati »raspni ga«. Kad se malko dublje zamislim, zapravo u nama – u meni, u tebi, u nama – živi taj »hosana« i taj »raspni ga«. Kad razgovaramo sa svojim bližnjima, pa čak s onima koji su nam manje dragi, mi govorimo laskavo, govorimo odmjereno, govorimo često puta, na žalost, lažno. Kad govorimo sa dobročiniteljima onda govorimo zahvalno, onda govorimo oduševljeno, onda govorimo simpatično i trsimo se što više izraziti, pokazati privrženost, zahvalnost, ljubav i nekakvu povezanost s osobom koja nas je nečim zadužila. Kad govorio o drugom, već se postavlja pitanje da li smo tako iskreni, tako nasmiješeni, tako otvoreni i tako istiniti kao kad govorimo u lice. A kada dođe situacija da se maknemo od osobe, pa i od one koja nas je zadužila i ljudi koji su nam učinili dobro i samo dobro, ne jedan put se dogodi, čim smo okrenuli leđa, i baš zato što smo okrenuli leđa i što smo iza leđa, vrlo lako izgovorimo »raspni ga«.

ČOVJEK JE NEPOZNANICA: Zbilja je čovjek nepoznanica. Vrijeme je da malko ovih dana razmišljamo, jer Isus je rekao: »što god učinite jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili«, kakvi su naši međuljudski odnosi? Kome mi to kličemo »hosana«, koga mi to slavimo tim poklikom i kome – tom istom – smo spremni reći »raspni ga«. Tako se u našoj zajednici događa da oni kojima smo do jučer pljeskali sa »hosana« i mahali granama, samo zbog jedne male i to krive optužbe, krivoga suda ili same činjenice da više nije u slavlju nego u sjeni, vičemo na sav glas »raspni ga, raspni«. Tako se događa da zapravo svatko od nas biva s jedne strane uistinu čovjek nepoznanica, ne znajući da u njemu leži mogućnost poklika »hosana«, ali i osude »raspni ga«, a još teže je priznati da u svakom od nas postoji praksa da u lice znamo hvaliti, laskati i lijepo govoriti, a iza leđa često viknuti »raspni ga«. Bilo bi dobro da ovog Uskrsa svoju savjest tako uredimo da znamo jedan puta za svagda reći istinu i samo istinu – i u lice i iza leđa – da bismo postali čovjek poznavalac ili čovjek znanica, a ne više čovjek nepoznanica.

■

Život salašara

Iz nauka biskupa Ivana Antunovića

*Biskup Antunović bio je zdravo učen, uočan, u život upućen u školi života * Antunovićev nauk i danas vridi * Opiso je i obiteljski zadružni život, a zgledo je lihvare * Sve je više svita koji jedva da štogod znadu o našim starima*

Piše:
Alojzije Stantić

Koliko je škola života bila temeljna i dala čeljadetu veliko znanje mož se uvirit ako se čitaje pismena biskupa *Ivana Antunovića*. Steko je najviši nauk za svećenika, al to nije bilo dosta da onako mož kontat kako je u život upućivo ljude kroz novine i najviše kroz knjigu »Bog s čoviekom« (tiskana 1879.). U spominjanoj knjigi nema nauka koliko je visok Kilimamdžaro, el di i kako žive Papuanci i sl., Antunović je držo da od tog ima važnijeg nauka narodu, zato se okomio da ga uputi u nauk koji će mu bit od hasne. Biskup Antunović bio je zdravo učen, uočan, u život upućen u školi života i tako stečeno raskošno znanje sjedno je s kršćanskim kripostima s Mojsijeve table (Deset Božji zapovidi). Ta tabla mu je bila vodilja za nauk u knjigi »Bog s čoviekom« koju je piso kroz tridesetak godina. Ova knjiga je katekizam obogaćenom naukom iz škule života, al je iz tog Antunović izabro čega se čeljade triba držat da bude ćudoreno, kaki su onda bili većina ljudi.

Antunovićev nauk i danas vridi, počev od tog kako odranjivat dicu da poštivaje roditelje i starije i dal ji i kako kaštigovat (kažnjavat), zabavio (prigovorio) je na pohlepnom odivanju, poučavo je kaki triba bit momak a kaka divojka, kaki tribaje bit sluge i sluškinje naspram gospodara i on naspram sluge i sluškinje, zabavio je nerazumno rasipno svatkovanje (onda su svatove pravili i po pet-šest dana), opiso je i obiteljski zadružni život. Razglabo (raščlanjavo) je i gazdovanje s novcima, zgledo je (osuđivo) lihvare, zanoveto je »novčarima, novčanim zavodima« kako tribaje bit više dobrotvorniji… Napiso je i nauk kako se pije vino… itd. Ove nauke sam izabro nasumce, »s brda-s dola«, da se makar naslути velik raspon Antunovićevog nauka.

VIDITI DALJE ISPRED SEBE: Sve je više svita koji jedva da štogod znadu o našim starima unatrag dalje od po vika, a da ne spominem nikoliko vikova unatrag, pa zato s lakoćom i u »današnjim cipelama« (s današnjim znanjem) zgledano slušaje el čitaje pripovidanje o kadgodašnjem praznovirju. Naši stari su, ko i drugi narodi, živili s praznovirjem već i zato jel tušta dešavanja nisu znali protumačit. Zato njim ne triba uzet za zlo jel su virovali u moć vištica, u jošovanje (proricanje) kojekaki vračara, virovali su cigankama

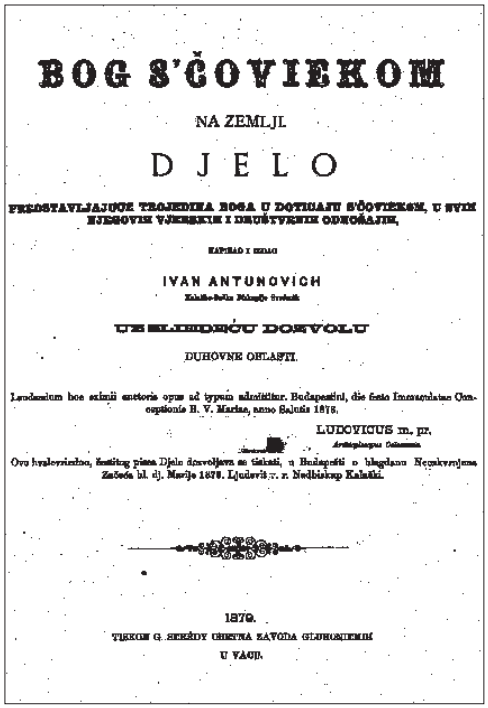

BOG S'ČOVIEKOM

NA ZEMLJI.

D J E L O

PREDSTAVLJAJUĆE TROJEDINA BOGA U DOTIKAJU S'ČOVIEKOM, U SVIM NJEGOVIM VJERSKIM I DRUŠTVENIM ODNOŠAJIM,

NAPISAO I SKLAO

IVAN ANTUNOVIĆH

Kaloč-Bačke Nadbiskup Sredački

UZ BLAGOHOTNU DOSVOLU

DUHOVNE OBLASTI.

Laudandum hoc simili exterioris opus ad typum admittitur. Budapestini, die festo Immaculatae Conceptionis B. V. Mariae, anno Salutis 1878.

LUDOVICUS m. pr.

Archiepiscopus Colocensis

Ovo hvalovrijedno, častitog pisca Djelo čovoljava se tiskati, u Budapešti o blagdanu Neokvrljene Začeća bl. dj. Marije 1878. Ljudevit v. r. Nadbiskup Kalački.

1879.

TIEKOM G. SERŽDY GRETNA ZAVODA GLUHONIEMIH

U VAOJ.

Naslovnica knjige »Bog s čoviekom«

koje »bacaje karte« (proricanje budućnosti iz karata), nagađali/proviravali el je tatoš podmeče*… itd.

U poslidnji tridesetak: godina ljudsko znanje je toliko napridovalo da su ranije velike tajne života danas protumačene, a tušta se mogu i vidit. Biskup Antunović je vidio zdravo dalje isprid sebe pa je mogo u spominjanoj knjigi na četri stranice pisat, protivit se praznovirju, osobito o gatanju i vračanju.

I danas bi tušta ljudi tribali štit (čitat) ovo poučno štivo el s vrimena na vrime zavirit u njeg. Onako brez reda, makar u koje poglavlje i onda jesapit (kritički razmišljat) nad štivom.

TEŠKI NA BUĐELARU: Svojim poučnim štivima biskup Ivan Antunović uspio je koliko-toliko probudit svist u ljudima, pa su niki od nji, najpre imućniji i promućurniji (domišljatiji), dicu iškulovali visokim naukom. Najviše su svršili za popove, doktore (doktor i veterinari), prokatore (odvitnici, advokati), manje za kojekake profesore. Nažalost čak i početkom XX. vika jedva da su koje dite iškulovali u nauk gospodarenja da bude kaki trgovac naveliko el bankar, pa su zato samo malo naši ljudi znali baratat novcima naveliko, ko na priliku: *Antun Bešlić***.

Ko dite sam slušo da su naši stari spominjali biskupa Antunovića, znam da su dosta nji kupili njegovu svetu knjigu (molitvenik »Čoviek s Bogom«), al se ne sićam da sam kod salašara digod vidio el čuo da su imali koju drugu njegovu knjigu, osobito ne »Bog s čoviekom«. Kontam da je to najviše zato jel je ta knjiga debela, maltene osam stotina stranica A-4! Kako su onda ljudi bili slabo obrazovani tušta bi njim vrimena očlo da proštiju makar jednu stranicu, možda kraće poglavlje. Nju bi mogli štit samo kad su dospiveni, zimi uveče, al onda bi tribalo trošit petrolin. A sve to košta. Triba ji svatit jel su bili i zdravo »teški na buđelaru« (iz njeg su vadili novce samo u nuždi).

Nauk biskupa Ivana Antunovića će vridit zauvik, al da se još bolje svati koliko je vridio u njegovo vrime, triba »obuć cipele iz tog vrimena«, upoznat život naši stari u drugoj polovici XIX. vika.

* * * * *

* Do sad sam dvared bio sudionik na seminaru etnologa o praznovirju di se niki viđeni etnolozi pripovidali o vištica, tatošima, gatarama itd.

** Antun Bešlić je steko nauk i posto viđen bankar, bio je ravnatelj subotičke filijale Prve hrvatske štedionice, jedne od najveći banaka u zemlji. Ode je bio član više upravni odbora dioničarski društava, a od 1926. godine u Zagrebu je posto jedan od ravnatelja spominjane štedionice. Možda je »umišo prste« (imo uticaja) biskup Ivan Antunović u Antunovo škulovanje, bio je prijatelj s njegovim ocom *Tadijom*, jednim od bunjevački pridnjaka u Bajmaku, oko prikritnice XIX. u XX. vik. Od Tadije je sin Lazo talovo i veliku biblioteku, s većinom Antunovićevi knjiga. Posli II. svickog rata konfiskovan je majur i imanje Laze Bešlića, a dio knjiga je dospio u Gradsku biblioteku u Subatici. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (102.)

Stjepan Radić

Atentat u Skupštini bio je jedinstven čin političkog nasilja, nezapamćen u parlamentarnoj povijesti svjetskih država. Bio je usmjeren ne samo protiv hrvatskih zastupnika, već i protiv hrvatskog otpora neravnopravnom položaju u jugoslavenskoj državi. Hrvatski je narod masovnim protusrpskim demonstracijama iskazao svoju gorčinu prema tom činu

Piše: Zdenko Samaržija

Unatoč narušenom zdravlju i dijabetesu, *Stjepan Radić* je bio omiljen zbog jednostavnog obraćanja puku i razumijevanja svih problema koji su tištili seljake. Oko njegove se stranke okupilo najviše Hrvata i Stjepan Radić postao je narodni vođa. Time je postao opasan vlastima, koje su ga zatvarale i držale pod prismotrom.

Stjepan Radić, ubijen u Skupštini

PRIBLIŽAVANJE: *Svetozar Pribičević*, nekada pristalica bezuvjetnog ujedinjenja s Kraljevinom Srbijom, bio je razočaran postupcima vladajućega režima, te je također promijenio svoje političko uvjerenje. Godine 1924. utemeljuje Samostalnu demokratsku stranku. On i Radić počinju surađivati, ponajprije u otporu centralizmu. Naposljetku, 1927. godine Hrvatska seljačka stranka i Samostalna demokratska stranka ujedinjuju se u Seljačku demokratsku koaliciju, koja se zalagala za ravnopravnost svih naroda u Kraljevini.

ATENTAT NA HRVATSKE ZASTUPNIKE: Zastupnici Koalicije na skupštinskim su zasjedanjima napadali režimska nasilja te državni unitarizam i centralizam. Opća je napetost u skupštini rasla, a vrhunac je uslijedio 20. lipnja 1928. godine kada je zastupnik Radikalne stranke *Puniša Račić* iz pištolja ubio hrvatske zastupnike *Pavla Radića* i *Đuru Basaričeka*, a ranio *Stjepana Radića, Ivana Pernara* i *Ivana Granđu*. Taj je čin izveo iz neposredne blizine, neometan od ostalih zastupnika. Stjepan Radić preminuo je od posljedica ranjavanja 8. kolovoza iste godine u Zagrebu.

Članovi HSS-a na robiji u Lepoglavi

Zatvor u Srijemskoj Mitrovici, često mjesto za robijanje HSS-ovaca

Atentat u Skupštini bio je jedinstven čin političkog nasilja, nezapamćen u parlamentarnoj povijesti svjetskih država. Bio je usmjeren ne samo protiv hrvatskih zastupnika, već i protiv hrvatskog otpora neravnopravnom položaju u jugoslavenskoj državi. Hrvatski je narod masovnim protusrpskim demonstracijama iskazao svoju gorčinu prema tom činu, a vodstvo HSS nakon Radićeve smrti preuzeo je *Vladko Maček*.

■

T(V)JEDNIK

Piše: Milivoj Prćić

A sad je red da se kaže i koja riječ o drugarici majoru JNA Jovanki Broz, rođenoj Budisavljević, udovici »najvećeg sina naših naroda i narodnosti«. Ona je 1978. »kaširana« od strane druga Staneta Dolanca, apsolutnog šefa svih tajnih službi, na taj način što su druga Tita lijepo odveli iz Užičke u Bijeli dvor koji je danju-noću čuvala Garda, da muha nije mogla proletjeti, a Jovanka baš nikako!

Njoj je »stavljeno na teret« da je vođa ličke »četveročlane bande« (po uzoru na ženu Mao Tse Tunga), a njeni zemljaci – sudionici zavjere, general-pukovnik Miloš Šumonja (umro ove godine) otposlat za veleposlanika u Norvešku (tamo ima puno šuma i sliči Lici), dok je komandant zagrebačke vojne oblasti (niti jedne druge baš) Đoko Jovanić hitno umirovljen, pa je mogao u Novi Žednik, kad hoće! Uglavnom su svi bolje prošli od kineske »četveročlane bande«, koji su svi osuđeni na doživotnu robiju i tamo i pomrli. Nakon Titove smrti drugarica Jovanka je »izmještena« iz Užičke s Dedinja, negdje je dobila malu vilu s osiguranjem, ne nje same, nego od onih koji bi htjeli s njom razgovarati, osim kućne pomoćnice, i mirovinu majora JNA, a znameniti odvjetnik Filota Fila nije mogao izboriti nikada ostavinsku raspravu iza Josipa Broza, pa nije dobila nikakvo nasljedstvo, jer, eto, drug Broz nije imao imovine. E sad, stvari su se počele mijenjati od prošle godine, kada Jovanka po prvi put nije odnijela cvijeće u jednoimenu Kuću, vila u kojoj je bila 25 godina renovira se, a dobila je privremeni smještaj u drugoj vili na Dedinju, i na to sad dobiva poziv istarskog župana Ivana Jakovčića, jake političke osobe u Hrvatskoj, da provede ljetni odmor kao njegov gost na Brijunima. Jakovčić sakuplja bodove za Istru-euroregiju i svaka slična gesta mu je fajn! Da se korigiram, ipak je znameniti novinar, legenda Politike pok. Miroslav Radojčić, imao pravo jednom tjedno posjećivati Jovanku tijekom petnaestak godina, zasigurno je »trpao« u knjigu njene memoare, ali to »nigdar ni vidjelo tiskaru«, a što je bilo s onim papirima koje je Indira Gandi iznijela u sariju, ne zna se. Ubili su je Siki, čuvari.

Prije 25 godina takvi memoari bi bili svjetski hit, a danas nitko ne bi čitao ni Miloševićeve (jer ih niti nema), a priču »crvene predsjednikovice« je neki stranac-novinar u Moskvi već napisao i izdao. Svjetina voli kruha i igara (u kojima mora biti krvi) i tako brzo prolazi »slava svijeta«, ili što bi rekli stari mudri Latini – Sic transit gloria mundi. Sva sreća! ■

Nakon prijetnji OUN i EU da će uvesti kaznene mjere prema Bjelorusiji zbog nedemokratskih izbora i »lomljenja« Ustava, kada je po treći put na četiri godine izabran za predsjednika, drug Lukašenko odmah »otpisuje pismo« da će i on uvesti kaznene mjere protiv OUN i EU! To jako sliči tavankutskoj pričici kad je bać-Remija rekao: »On mene tras livčom, a ja njeg puf šeširom!«

Inače je drug Lukašenko imao baš dobru karmu (hindu-sudbina) kad je svojim zrakoplovom u varljivo proljeće 1999. došao dati potporu drugu Slobodanu, a za dlaku ga promašila dva projektila ruske produkcije (malo zastarjele) Vojske SRJ, čiji su položaji bili razbacani po srijemskoj ravnici i ukopani pa nisu baš svi bili na vrijeme upozoreni. Onaj pak momak – podčasnik iste vojske, koji je oborio »nevidljivi američki zrakoplov« dobio je silan publicitet i papire koje-kakve, a iduće godine je otpušten iz JA kao nepodoban, jer bio je – Mađar! Sad radi kao pekar i gađa starim žemljama kokoške da ne izađu iz dvorišta. Ali zato drugu Lukašenku, posljednjem (da li?) diktatoru Europe ništa ne fali, dobiva ruski plin po cijeni pengö pod konac Drugog svjetskog rata, kad su subotička gospoda vreće toga istresali na stolove »Nacionalne kasine«, gdje su se igrale hazardne igre. Izgleda da se takvoj nekakvoj hazardnoj igri atomskim oruđem, pokraj druga Lukašenka, sada sve više bliži i drug Putin, koji sve više sanja SSSR. Na sreću, rijetko koji san se i ostvari. Živi bili pa vidjeli! ■

Koncert skupine The Bambi Molesters u Beogradu

Sisačka surf-rock atrakcija The Bambi Molesters predstavit će se srpskoj publici po prvi puta u petak, 7. travnja, koncertom u beogradskom Studentskom kulturnom centru. Tom prigodom kao predskupine nastupit će i dvije zagrebačke skupine – The Babies i Welcomin' Committee In Flames. Koncert počinje u 21 sat, a karte se po cijeni od 700 dinara mogu kupiti na blagajni SKC-a.

Izložba »Rubne posebnosti« u Novom Sadu

Izložba pod nazivom »Rubne posebnosti« koju u suradnji s Galerijskim centrom Varaždina priređuje Muzej suvemene (likovne) umjetnosti iz Novog Sada, bit će otvorena u Novom Sadu u subotu 8. travnja, a publika će je moći pogledati do 25. travnja. Izložbu čine djela avangardne umjetnosti, nastala u regiji u razdoblju od 1914. do 1989. godine, a dio su kolekcije *Marinka Sudca* koja će u cijelosti biti postavljena u budućem Muzeju avangardne umjetnosti u Varaždinu.

Izložba će biti postavljena u izložbenom prostoru Muzeja suvremene (likovne) umjetnosti (Dunavska broj 37) kao i u Galeriji Matice srpske. Osim toga publika će u galeriji Zlatno oko u istom periodu moći pogledati i prateću izložbu pod nazivom »Vlado Martek – Umjetnik kao pokretna mapa«, koja je također dio kolekcije Marinka Sudca.

Inače, za njegovu se zbirku može reći da je svojevrsni mini muzej suvremene umjetnosti koji je, kako ocjenjuju stručnjaci, pravo otkriće na likovnoj sceni regiona. Zbirka sadrži dvijestotinjak radova od oko 80 autora koji su odavno zaslužili svoje mjesto u povijesti umjetnosti.

Otvaranje izložbe počinje u 18 sati u galeriji Zlatno oko, u kojoj će biti izložena djela *Vlade Marteka*. U 19 sati, u galeriji Matice srpske, bit će prezentirana djela avangardne umjetnosti iz perioda1914. -1968., a istodobno u izložbenom prostoru Muzeja, u Dunavskoj 37, biti predstavljen dio izložbe koji obuhvaća radove nastale u periodu od 1968. do 1989. godine. Za 20 sati zakazana je projekcija filma *Želimira Žilnika* i *Lordana Zafranovića*, a pol sata nakon toga, ispred Muzeja performance će izvesti *Tomislav Gotovac*. Također, performance će izvesti i *Vlasta Delimar*, u ArtKlinici, s početkom u 22 sata.

D. Po.

Prodajni uskršnji vašar u OŠ »Ivan Milutinović«

U organizaciji članova đačke zadruge OŠ »Ivan Milutinović«, u ovoj školi, u petak 7. travnja održat će se prodajni uskršnji vašar. Vašar počinje u 17 i traje do 19 sati.

Plasman recitatora hrvatskih udruga iz Srijema na pokrajinsku smotru

Na zonskoj smotri recitatora, održanoj 2. travnja u Staroj Pazovi, u konkurenciji skupine starijeg uzrasta sudjelovalo je dvoje članova hrvatskih kulturnih udruga iz Srijema – *Slaven Španović* iz HKC« Srijem« iz Srijemske Mitrovice i *Tamara Pekar* iz HKPD »Tomislav« iz Golubinaca. U konkurenciji od preko 30 recitatora, njih dvoje uspjeli su ostvariti plasman na pokrajinsku smotru koja će se održati u nedjelju 9. travnja, u Sečnju.

Ovim uspjehom oni su se priključili recitatorima na hrvatskom jeziku iz Subotice, kojih će se, također dvoje, natjecati na istom natjecanju.

Inače, ovo nije prvi put da spomenute udruge iz Srijema imaju svoje predstavnike na zonskom natjecanju. Na zonskoj smotri recitatora prošle godine sudjelovalo je troje predstavnika ali nitko od njih nije uspio plasirati se na pokrajinsku smotru.

M. Š.

Izašao najnoviji broj »Matice« za ožujak

Izašao je najnoviji broj časopisa Hrvatske matice iseljenika »Matica« u kojem, među ostalim, možete upoznati novu ravnateljicu ove udruge prof. *Katarinu Fuček*, saznati više o posjeti zagrebačkog gradonačelnika *Milana Bandića* SAD-u i Kanadi te pročitati vrlo zanimljive razgovore sa svjetski poznatim znanstvenikom prof. dr. *Ivanom Đikićem* i kiparom *Petrom Barišićem*. Sportske stranice donose razgovor s košarkašem *Matejom Mamićem*, opširan osvrt na Zimske olimpijske igre, najavu HNS-a o održavanju europskog i svjetskog nogometnog prvenstva iseljenih Hrvata, te informacije o prvim Hrvatskim svjetskim igrama – sportskim igrama hrvatskih iseljenika koje će se ovoga ljeta održati u Zadru. Kao i uvijek, glavnu temu čine tradicionalna okupljanja iseljenika u misijama, domovima i drugdje.

Izložba »Memento EKV« u Subotici

Izložba pod nazivom »Memento EKV« bit će otvorena u petak, 7. travnja, u 18 sati, u izložbenoj sali Gradskog muzeja u Subotici. Riječ je o izložbi fotografija *Zorice Bajin Đukanović,* posvećenoj članovima nekadašnje beogradske skupine Ekatarina Velika.

Tri subotička folklorna ansambla održala koncert »Plesati zajedno«

Trostruki spektakl

U programu su sudjelovali folklorni ansambli HKC »Bunjevačko kolo«, OKUD »Mladost« i MKC »Népkör« * Koncert je okupio ukupno 180 sudionika, a s programom od 15 samostalnih i finalnom skupnom točkom, nazočnima osigurao nezaboravnu večer

Nastavljajući prošlogodišnju praksu zajedničkog koncertnog prezentiranja, folklorni ansambli HKC »Bunjevačko kolo« i OKUD »Mladost«, ove godine uz još jednu skupinu – plesače MKC »Népkör« – subotičkoj su publici u nedjelju 2. travnja, u Dvorani sportova, uspjeli prirediti novi gala koncert narodnih plesova i pjesama.

Naslovljen »Plesati zajedno«, koncert je okupio ukupno 180 sudionika, a s programom od 15 samostalnih i finalnom skupnom točkom, posjetiteljima osigurao nezaboravnu večer. Značaj koncerta prepoznali su i njegovi pokrovitelji – Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine te lokalna samouprava. Prije početka koncerta publici se obratio menadžer manifestacije, glavni tajnik MKC »Népkör« *Béla Bodrogi,* a nakon njega, ispred Tajništva koje je pomoglo koncert i pokrajinski tajnik *Tamás Korhecz.*

PROGRAM: Na repertoaru gotovo tri sata dugog, ali dovoljno dinamičnog scenskog ugođaja, smjenjivale su se koreografije u kojima su članovi reperezentativnih skupina triju plesačkih ansambala nastojali prikazati svoju uigranost i stilske finese koje takvo umijeće može pružiti.

Posljednja točka – takozvano finale – predstavilo je susret tradicionalnog i suvremenog kao jednog od mogućih smjerova u kojemu danas folklorna umjetnost također egzistira.

Prema nekim procjenama, koncert je pratilo oko tisuću gledatelja. Njihove dojmove bilo je lako shvatiti. Plesačko-pjevačka predstava ukomponirana s glazbenom podlogom pratećih orkestara kod publike je izazivala lavine oduševljenja. Pljesak je bio samo jedan od načina da se ono iskaže, a najslikovitiji opis ozračja dao je u izjavi nakon koncerta umjetnički voditelj folkloraca HKC »Bunjevačko kolo« *Davor Dulić*.

»Možemo reći kako je ovo bio, u pravom smislu riječi, folklorni spektakl. Trudili smo se napraviti što bolji 'posao', a ozračje je bilo doista spektakularno, kakvo se očekuje samo na rock koncertima ili utakmicama, i to nogometnim. Mislim da je prikazana kvaliteta to i zaslužila.«

POZITIVNA KONKURENCIJA: Mladi Subotičani su koncertom pokazali kako imaju što ponuditi u ovom kulturnom segmentu. Konkurencija je jaka, ali sudeći prema riječima prvih ljudi ansambala, ona im ne predstavlja problem.

»Mislim da je ovo pravi put kako bismo u pozitivnom kontekstu inspirirali jedni druge na što kvalitetniji rad. Ovaj koncert nam je bio motiv stići prirediti četiri nove koreografije, sašiti nove nošnje«, objasnio je Dulić ne zaboravljajući istaknuti i njihov novooformljeni orkestar čiji su članovi, u prosjeku 14 godina starosti, uspješno ispratili ovaj veliki koncert.

HKC »Bunjevačko kolo«: koreografija »Silo sunce« koju je postavio Davor Dulić)

Ispred OKUD »Mladost« svoje viđenje koncerta iznio je umjetnički voditelj njihove folklorne sekcije *Marin Jaramazović*: »Mislim da je ovaj nastup bio bolji samim time jer nas je bilo više. Skupiti toliko ljudi na jednom mjestu pokazalo se uspješnim. Vjerujem da je ovo samo jedan dobar početak.« I on, baš kao i Dulić, smatra kako se ovakvim nastupima, među ostalim, podiže i kvaliteta ansambala. »Od ovakvih nastupa ne treba bježati zato što zatvaranje u 'četiri zida' ne vodi nikamo. Mislim da je ovo dobra stvar za sve ansamble.«

OKUD »Mladost«: crmničko oro iz Crne Gore

DUGA SURADNJA: Voditelj plesne sekcije MKC »Népkör«-a *Roland Brezovski* nije skrivao zadovoljstvo što se skupnom nastupu ove godine priključio i njihov prvi izvođački ansambl u čijem je sastavu 35 članova. »Suradnja među našim društvima traje već dugo. Mi koji vodimo folklorne ansamble smo iste generacije i dijelimo slična mišljenja. Nama je osnovno bilo prikazati rad naših ansambala te istodobno i drugim mladima predstaviti čime bi s mogli baviti. A što se tiče priče o toleranciji i multikulturalnosti to nam nije bio cilj naglašavati jer smatramo kako bi se u našoj sredini to trebalo podrazumijevati«, rekao je Brezovski nakon koncerta.

Prema ovim izjavama možemo zaključiti kako su koncertne spektakle ansambli voljni priređivati i u vremenu koje je pred nama. Nadam se da je suvišno naglašavati kako će njihova volja biti prepoznavana i ubuduće.

D. Bašić Palković

MKC »Népkör«: plesovi iz Bonchide

Ima se što vidjeti, ali i kupiti

Uskršnja izložba prigodnih darova

Izložbu su i ove godine, po trinaesti put, organizirali Likovno-slamarski odjel HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice * Izložba je otvorena do srijede 12. travnja

»Drago mi je da ste se okupili u ovako velikom broju što znači da s radošću iščekujete Uskrs«, riječi su kojima je *Jozefina Skenderović*, voditeljica Likovno-slamarskog odjela HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, pozdravila nazočne prilikom otvorenja izložbe uskršnjih darova koju je spomenuti odjel skupa s Likovnim odjelom HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice organizirao i ove godine, a u povodu najvećeg kršćanskog blagdana.

Tradicionalna uskršnja izložba, trinaesta po redu, otvorena je u utorak, 4. travnja, u kući zadužbini dr. Vinka Perčića (Bledska 2) u Subotici.

Ispred HKC »Bunjevačko kolo« okupljenima se obratio predsjednik Likovnog odjela *Josip Horvat* koji je naglašavajući suradnju dvije hrvatske udruge, koja se, među ostalim, očituje i kroz dugogo-

Šarene pisanice

Djeca razgledaju izložene radove

dišnje priređivanje uskršnje izložbe, podsjetio i na njihovo višedesetljetno trajanje.

»Ove se godine proslavlja šezdeset godina rada HKPD 'Matija Gubec', društva s kojim najintenzivnije surađujemo, dok smo mi prošle godine obilježili 35. obljetnicu HKC 'Bunjevačko kolo'«, rekao je Horvat.

Čast da otvori izložbu pripala je članici Izvršnog odbora HNV-a zaduženoj za kulturu *Jeleni Piuković*. Korizmeno je vrijeme, kako je naglasila, vrijeme iščekivanja najvećeg kršćanskog blagdana Uskrsa, te u toj radosti, smatra Piukovićeva, želimo obradovati i darivati druge.

»Jaje koje je simbol novog života, ima posebnu ulogu u načinu darivanja. Oslikavamo ga motivima uskrslog Gospodina, natpisima Aleluja i drugim motivima. No, mašti nema kraja, što se može vidjeti iz priloženog«, rekla je ona osvrćući se na tematiku i tehniku izradbe izloženih radova te poručila kako kupljenim i malim darom možemo obradovati i razveseliti mnoge.

Izložba je prodajnog karaktera. Ukoliko je namjeravate posjetiti, te ponešto i kupiti, evo nekoliko korisnim informacija.

Cijene bojanih jaja (pisanica), te jaja ukrašenih motivima od slame kreću se od 50 do 700 dinara. Nojeva jaja oslikana uljanim bojama, rad člana Likovnog odjela *Lajče Vojnić Zelića*, koštaju 5000 dinara, dok razglednice i manje slike od slame možete kupiti po cijeni od 400, 600, 800 sve do 3000 dinara. Cijene perlica i »očenaša« izrađenih u tehnici slame su 200 -450, odnosno 1.000-1.400 dinara, dok slike članova Likovnog odjela koštaju od 50 do 200 eura.

Izložba je otvorena do srijede 12. travnja, svakog radnog dana osim nedjelje, od 11 do 19 sati.

D. B. P.

Televizijski prilog sa izložbe

Prilog s ove izložbe možete pogledati u našoj redovitoj emisiji »TV Tjednik« na televiziji YU Eco, u petak 7. travnja, s početkom u 20 sati.

U HKC »Bunjevačko kolo« s radom počela dramska sekcija

Premijera predstave krajem lipnja

U tijeku je rad na postavljanju komada »Ženidba i udadba« Jovana Sterije Popovića
Tema komada aktualna i danas kada su materijalne vrijednosti nasuprot duhovnim izbile u prvi plan, smatra redatelj Ninoslav Šćepanović

Nakon višegodišnje stanke u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici ponovno je oformljena dramska sekcija. Pozivu Centra odazvao se kazališni redatelj *Ninoslav Šćepanović* (1972.) koji se u svom dosadašnjem iskustvu, osim u profesionalnim, bavio i radom u amaterskim teatrima. Kako kaže, radio je u kraljevačkom amaterskom kazalištu, kao i sa skupinom subotičkih srednjoškolaca.

Planira se i osnutak mlađe glumačke skupine: Ninoslav Šćepanović

Govoreći o svom sadašnjem angažmanu Šćepanović kaže kako je početna ideja postaviti jednu predstavu te nakon toga u ovisnosti od zainteresiranosti publike kao i potencijalnih novih glumaca, krenuti u realizaciju novih projekata.

»S radom smo počeli prije dva mjeseca. Odabrali smo komad 'Ženidba i udadba' *Jovana Sterije Popovića* jer se ove godine obilježava 150 godina od smrti ovog dramskog pisca. Također, tema ovog komada koji govori o tome što je važnije - novac ili ljubav, aktualna je i danas, kada su materijalne vrijednosti nasuprot duhovnim izbile u prvi plan«, objašnjava redatelj.

Prema Šćepanovićevom mišljenju, kvaliteta Steriji-nih drama je i u tome što je u njima autor veoma precizno »secirao« ljudske karaktere. »Taj je duh je bio prepoznatljiv i članovima sekcije što je bio jedan od osnovnih razloga da radimo ovaj tekst. *Alojzije Stantić* je tekst prilagodio ikavskom dijalektu kako bi izvedba dobila na prepoznatljivosti i šarmu«, kaže naš sugovornik.

U dramskoj sekciji nakon »Ženidbe i udadbe«, čija se premijera očekuje krajem lipnja, do kraja ove kalendarske godine planiraju postaviti još jednu predstavu s mlađom skupinom amaterskih glumaca, koja bi, kako kaže Šćepanović, trebala uključiti srednjoškolce. Ova bi skupina s radom trebala početi na ljeto, nakon svršetka školske godine.

U radu na aktualnoj predstavi sudjeluje desetero glumaca. Skupina je uzrastno šarenolika – od najmlađeg člana koji ima 24 godine do umirovljenika, a probe se održavaju, dva do tri puta tjedno.

Šćepanović je mišljenja da pučki teatar nije manje bitan dio kazališnog života, te dodaje sljedeće: »U smislu volje i želje za radom između amatera i profesionalaca nema mnogo razlike. A također ni u onome što od njih zahtijevam«.

D. B. P.

Predstavljanje »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« u Tavankutu

Značajno mjesto u Leksikonu pripada Tavankućanima

O Leksikonu su govorili glavni urednik dr. Slaven Bačić, član uredničkog vijeća prof. Tomislav Žigmanov te predsjednik Hrvatskog akademskog društva Dujo Runje

U nedjelju 2. travnja u Domu kulture u Tavankutu, održana je promocija »Leksikona podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca«. O ovome projektu hrvatske zajednice govorili su: glavni urednik *Slaven Bačić*, član uredničkog vijeća *Tomislav Žigmanov*, te *Dujo Runje*, predsjednik Hrvatskog akademskog društva, instituci-je u čijim se okvirima projekt realizira.

Na promociji su bili nazočni i članovi predsjedništva HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta

Dr. Slaven Bačić je u svom izlaganju, među ostalim, naglasio kako u izradbi Leksikona značajno mjesto pripada Tavankućanima, kako kao suradnicima Leksiona, tako i po brojnim natuknicama koje su vezane za ovo mjesto.

Na kraju promocije je zaključeno kako se značenje Leksikona ne ogleda samo u neposrednom rezultatu – sumi podataka o bunjevačkim i šokačkim Hrvatima u povijesnom ugarskom Podunavlju – već i u tome, što se oko njega okupio veći broj intelektualaca u lokalnoj hrvatskoj zajednici, osobito mlađe i srednje generacije, pa se kroz rad na Leksikonu neposredno utječe i na stasavanje novih generacija znanstvenika i kulturnih djelatnika među vojvođanskim Hrvatima.

L. S.

U okviru programa »Radionica subotom« u subotičkoj Gradskoj knjižnici održana

Radionica za izradu uskršnjih čestitki

Radilo se tehnikom crtanja »magičnim« flomasterima, zatim tehnikom grebanja i tehnikom ljepljenja salveta* Radionice subotom započele su za vrijeme zimskih školskih ferija * Ovim radionicama djeca se potiču da postanu članovi Gradske knjižnice

U okviru programa »Radionica subotom«, u subotu 1. travnja, u čitaonici Dječjeg odjela Gradske knjižnice održana je radionica s temom »Uskršnje čestitke«, koju je vodila odgojiteljica *Marina Piuković*.

Radionica je okupila oko šezdesetero djece, koja su uz pomoć odgojiteljica i učiteljica izrađivala uskršnje čestitke različitih veličina.

»Radilo se tehnikom crtanja »magičnim« flomasterima, zatim tehnikom grebanja, za koju je bio pripremljen lakirani papir premazan smjesom od tempere i žumanjka i tehnikom ljepljenja salveta, gdje je cilj bio što bolje slaganje boja. Djeca su napravila po dva ili više radova od kojih su jedan poklonili Gradskoj knjižnici«, objasnila je voditeljica radionice Marina Piuković.

Program subotnjih radionica započet je za vrijeme zimskih školskih ferija, kada se najmanje tridesetero djece svakoga dana okupljalo u likovnim radionicama i radionicama znanstvenoga karaktera.

»Tema ove subote je bila pravljenje uskršnjih čestitki, gdje su se djeca pokazala vrlo kreativna i inventivna. Ovo je bila najbrojnija radionica po posjećenosti. U njoj su sudjelovala djeca iz osnovnih škola: 'Ivan Milutinović', 'Matko Vuković', 'Đuro Salaj' i 'Jovan Mikić', te iz vrtića 'Marija Petković'«, rekla je djelatnica Gradske knjižnice *Katarina Čeliković* i dodala, kako će ubuduće, zbog dobrog odaziva djece, biti potrebe za većim prostorom.

Osnovna zamisao ovog programa bila je da se djeca od malena osjećaju ugodno u Gradskoj knjižnici, da im knjige ne budu strane, te da znaju kako sve ono što ih zanima mogu pronaći u knjigama. »Ovaj pilot program se pokazao odlično i jako je važno da se nastavi. Za Gradsku knjižnicu to financijski nije jednostavno, te u nadi da će ovaj projekt zaživjeti svake subote očekujemo potporu Općine. Cilj je da redovitost radionica ne bude upitna«, objasnila je Katarina Čeliković.

Osnovna zamisao ovog programa bila je da se djeca od malena osjećaju ugodno u Gradskoj knjižnici

Ona je također naglasila i kako u knjižnici ima mnogobrojnih časopisa, te izrazila nadu da će suradnja s institucijama Republike Hrvatske rezultirati osiguravanjem novih časopisa na hrvatskome jeziku.

»Ovim radionicama mi pozivamo djecu u Gradsku knjižnicu da budu naši članovi. U ovu akciju želimo uključiti i majke i učiteljice, kako bi češće boravile u prostoru Gradske knjižnice, te skupa s djecom čitale knjige. Knjiga je prva i knjiga bi trebala biti uvijek uz naš život«, zaključila je Čelikovićeva.

Sljedeće subote u planu je radionica šaranja jaja, pa se treba ponijeti jedno ispuhano ili kuhano jaje.

O. P.

Djeca su prvo poslušala priču o zecu na hrvatskom i mađarskom jeziku

Poziv za sudjelovanje na 3. natječaju literarnih i novinarskih radova

»Zlatna ribica«

Hrvatska matica iseljenika podružnica Rijeka organizira 3. nagradni natječaj literarnih i novinarskih radova za učenike hrvatskih dopunskih škola u inozemstvu, i za učenike hrvatskoga jezika u inozemstvu u drugim oblicima organiziranoga učenja materinskoga jezika.
Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa Republike Hrvatske podupire ovaj natječaj.
Tema ovogodišnjeg Natječaja za literarne radove je: »Podijelit ću s vama tajnu«
Tema ovogodišnjeg Natječaja za novinarske radove je: »Dragi ljudi, dragi krajevi«
Uvjeti natječaja:
Literarni radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom i u svim hrvatskim narječjima te njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja).
Učenici mogu pisati lirske pjesme u stihu i u prozi, kratke priče i sastavke u kojima će opisivati događaje, stanja, zbivanja koja su osobne prirode ili znana malom broju osoba.
Novinarski radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom. Učenici mogu pisati vijest, izvješće, reportažu, intervju (s njima dragim ljudima ili uopće njima znanim dragim ljudima i krajevima).
Broj literarnih i novinarskih radova nije ograničen.
Svaki rad treba sadržavati sljedeće podatke: ime i prezime učenika, razred, starosnu dob učenika, naziv i adresu škole, naziv države, ime i prezime učitelja (mentora).
Vrednovanje radova:
Literarni i novinarski radovi vrednovat će se u dvije kategorije, i to: prva kategorija – učenici od 7 do 12 godina starosti i druga kategorija – učenici od 12 do 16 godina.
Natječaj je nagradni. Organizator će nagraditi najbolji rad učenika iz svake kategorije osmodnevnim boravkom u Cresu početkom srpnja 2006. godine u vrijeme održavanja »Ljetnog kampa 2006«. Najbolji rad iz svake kategorije dobiva i diplomu.
Pored dviju prvih nagrada Organizator priprema i nagrade iznenađenja za druge najuspješnije radove sudionika Natječaja. Drugonagrađeni literarni i novinarski radovi dobivaju i pohvalnicu.
Svi ostali sudionici dobivaju priznanja za sudjelovanje na ovome Natječaju.
Rok slanja radova: 24. travanj 2006. godine.

Adresa:
HRVATSKA MATICA ISELJENIKA-PODRUŽNICA RIJEKA
Trpimirova 6
51000 Rijeka
HRVATSKA / CROATIA

Tel.: (+385 51) 214 557
Fax.: (+385 51) 339 804
E-mail: hmi-ri@ri.t-com.hr

Objava rezultata Natječaja bit će u svibnju 2006. godine.

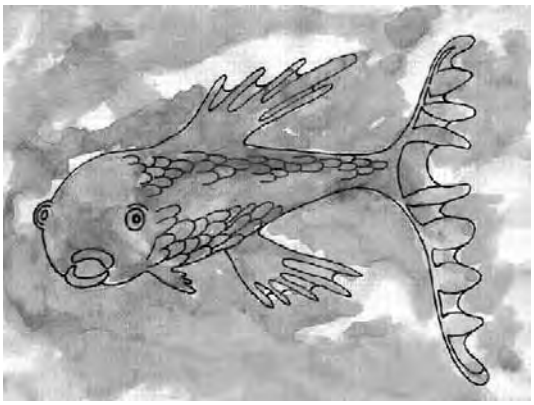

Hrvatska matica iseljenika podružnica Rijeka
Voditeljica podružnice: Vanja Pavlovec

A. G. Matoš

Djevojčici mjesto igračke

Ljerko, srce moje, ti si lutka mala,
Pa ne slutiš smisla žalosnih soneta,
Kesteni pred kućom duhu tvom su meta,
Još je deset karnevala do tvog bala.

Ti se čudiš, dušo. Smijat si se stala
Ovoj ludoj priči Tvoja duša sveta
Još ne sniva kako zbore zrela ljeta.
Gledaš me ko grle. Misliš to je šala.

Al će doći veče kad ćeš, ko Elvira,
Don Huana sita i lažnih kavalira,
Sjetiti se sjetno nježne ove strofe.

Moje će ti ime šapnut moja muza,
A u modrom oku jecati će suza
Ko za mrtvim clownom iza katastrofe.

Suzana Horvat – »Na kraju dana«

Aquarius Records, 2005.

Ukoliko volite glazbu koju izvode *Diana Krall, Nancy Wilson, Norah Jones*, te *Josipa Lisac* i *Tamara Obrovac*, onda ste na pravom putu da vam se svidi debitantski album dvadesetosmogodišnje *Suzane Horvat* – »Na kraju dana«. Naime, gore spomenutih pet veličina, najprije iznimnih vokala u dijapazonu od jazza do popa, ili obratno, Suzana nam otkriva kao svoje uzore.

Kao što se nije dala prevariti u izboru uzora, nije pogriješila ni kada je riješila snimiti album.

Svakako, prvo ga i osmisliti, jer je za njega, sjedeći za klavirom, napisala sve tekstove i cjelokupnu glazbu.

Temelj njezinoj vještini osigurala je akademska naobrazba; Suzana je diplomirala na Muzičkoj akademiji. Zanimljivo je i da je tijekom pohađanja Muzičke škole, već kao dvanestogodišnjakinja, priredila svoj prvi zapažen glazbeni uradak. Njezin je profesor ovu numeru, skladanu na tekst pjesme »Zeko u kavani«, čak i prijavio na dječji Zagrebfest. Međutim, pjesma nije pobijedila.

Mnogo godina nakon »Zeke u kavani«, točnije sredinom prošle godine, Suzana je javnosti odlučila predstaviti jedanaest novih pjesama.

Album »Na kraju dana« u izdanju Aquarius Records-a, sniman je u kućnom studiju, a njegovoj realizaciji doprinijeli su prateći glazbenici *Fadil Abdulov-Fafa* i *Miljenko Dimitrijević*. Prvi singl skinut s albuma je »Laž«, za koji je autorica smatrala kako najbolje prezentira njezin rad i čitavu priču koja se na albumu krije. Kako sama kaže, u svojim pjesama progovara o temama koje su životne – govori o svojim stavovima, ljubavi i Bogu – a inspiraciju crpi iz svakodnevice. Upravo je zato »svaka pjesma mala oda životu i ljubavi«, dok kao posebne autorica ipak izdvaja – »U plavom«, »Na kraju dana« i »Opraštam ti sve«.

Suzanine glazbeničke sposobnosti su očite. Njezinom bi se kantautorstvu dali zamjeriti emocionalna ujednačenost u glasu i odsustvo dinamičnosti, što bi se, s druge strane, moglo tumačiti i kao sigurni oslonac Suzanine prepoznatljivosti.

Ovaj se izbalansirani potez donekle i uklapa u album prevladavajućeg intimnog ozračja, kakav je pretežito i njezin prvijenac.

Ostvarenja poput ovog energenti su opstanka »srednje struje« u glazbenoj industriji. Toliko o njemu, dok iščekujemo čuti kakav će nam novi album, nakon uspavljivanja »na kraju dana«, donijeti jutro.

D. B. P.

Andrija Maurović (1901.-1981.)

Andrija Maurović, ctrač stripova, rođen je 29. ožujka 1901. u mjestašcu Muo u Boki kotorskoj, a preminuo 2. rujna 1981. godine u Zagrebu.

Djetinjstvo provodi u Dubrovniku, gdje pohađa osnovnu školu i klasičnu gimnaziju. Po savjetu *Iva Vojnovića* upisuje se na Likovnu akademiju u Zagrebu, gdje zarađuje za život izradom ilustracija za plakate, časopise i knjige. Onodobna pravila akademije branila su studentima takav rad pa Andrija ubrzo dolazi u sukob s upravom, a nešto kasnije, iako je bio među najboljim studentima crteža, napušta studij i potpuno se posvećuje ilustratorskom radu, najviše u novinama i časopisima »Jutarnji list«, »Novosti«, »Koprive«, »Ženski svijet« i »Kulisa«.

Prvi mu je strip, »Vjerenica mača«, objavljen 1935., a u sljedeće dvije godine pojavit će se velik broj Maurovićevih stripova, među kojima su: »Podzemna carica«, »Ljubavnica s Marsa«, »Trojica u mraku«, »Sedma žrtva«, »Ognjem i mačem«, »Zlatarevo zlato«.

Na oblikovanje i dramaturgiju nekih Maurovićevih stripova utjecali su i tada popularni westerni. Stvorio je galeriju likova koji će se, što je inače rijetko za Maurovića, ponavljati u nekoliko stripova: Crnog Jahača, Tajanstvenu Smrt i Starog Mačka.

Nakon rata, u Jugoslaviji strip biva kratkotrajno zabranjen kao »kapitalistička tvorevina koja kvari mladež«, ali već 1951. Maurović ponovno crta u omladinskim listovima »Horizont« i »Horizontov zabavnik«, pa se tako pojavljuju: »Meksikanac«, »Opsada Zadra«, »Tri dječaka«, »Jahači rumene kadulje«.

Od 1955. surađuje u novopokrenutom »Plavom Vjesniku« gdje objavljuje »Hajdučku pjesmu«, a početkom šezdesetih i veći broj stripova u boji: »Biser zla«, »Djevojka sa Sijere«, »Uglomi gospodar pećina« i adaptaciju *Šenoine* »Čuvaj se senjske ruke«.

Među Maurovićeve adaptacije književnih klasika spada i »Grička vještica«, scenaristička suradnja s *Walterom Neugebauerom*, objavljena u nastavcima u »Večernjem listu« krajem pedesetih.

Posljednjih godina života Maurović napušta klasični strip i posvećuje se biblijsko-erotskim motivima.

Često je zvan ocem hrvatskog stripa.

Radove odabrali: Ljubica Suturović i Arsen Ćosić

MOJA BAKA

Imam jednu baku,
veselu i jaku.
Vredna je i čila,
pa mi je zato mila.

Njene su ruke
nježne i meke,
a ne grube kao
u starice neke.

Bakin osmijeh je
nježan i blag,
kad se nasmije
vrlo mi je drag.

Tina Vojnić Tunić, III. c.
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Marko Vujić, IV. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nina Kovačević, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Martina Horvacki, I. b., Đurđin

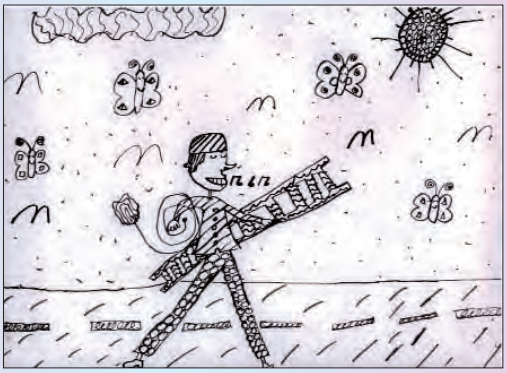

Martina Stantić, II. b.,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

MAMIN POLJUBAC

Mamin poljubac je nježan i blag. Kad me poljubi u srcu mi je drag. Obraščić moj zacrveni se sav. Zato je mamin poljubac toliko drag.

Sara Dulić, II. c.
OŠ »Ivan Milutinović«
Subotica

Ivona Peić Tukuljac, IV. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

JA SAM SVEMIRSKI PUTNIK

Zamolio sam ćilim da me odveze do nepoznate zvijezde. Dok sam putovao vidio sam lijepu prirodu.
Stigli smo do zvijezde. Tamo me je čekao Cvijetko. On je sav bio od zvijezde. Pokazivao mi je svoju braću i prijatelje. Svi smo se uhvatili za ruke i igrali kolo. Lijepo smo se zabavljali, ali sam ja morao poći svojoj kući.
Kad sam stigao, moja obitelj bila je sretna kad sam im ispričao da sam bio među zvijezdama.

Grgo Stantić, II. b.
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut, Subotica

Filip Nimčević, II. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Priredio: Zoltan Sič

HRCKOV SVIJET ŽIVOTINJA

RODA

Roda je lijepa i ljudima draga ptica, visoka oko metar i dvadeset centimetara, raspon krila joj je oko dva metra, i teška je oko 4 do 5 kilograma. Noge su joj vrlo dugačke i tanke, završavaju se s četiri prsta, od kojih su tri spojena opnom koja služe da roda ne propadne u mulj. Glava je okruglasta oblika, završava dugačkim crvenim kljunom, ravnim i šiljatim. Kljun je duž rubova vrlo oštar i podešen za hvatanje bilo kakvog plijena. Roda se hrani ribama, insektima, žabama, zmijama i pticama. Ponekad, zbog prevelike halapljivosti, proguta zmijicu, a da je prethodno nije ubila i kad sagne glavu da uhvati novi plijen, zmijica joj živa i zdrava iskoči iz kljuna. Glas joj je promukao, kao neprijatno siktanje. Da bi izrazila osjećaje, roda klepeće kljunom brže i sporije, jače i slabije. Rode žive u Maloj Aziji, Indiji i Europi. Seoba roda je jedna od najdužih: kreću se od sjevera Europe i stižu do najjužnije točke Afrike i prelaze do 10 tisuća kilometara.

KOZA

Koza je rođaka ovci, ali ima kraću njušku, krupnije tijelo i mnogo je okretnija i pametnija od nje. Koza je vesela, radoznala i živahna, ali često zna biti jogunasta i zlobna. Ima ih više rasa, razlikuju se po krznu koje može biti različite boje: bijele, sive, crne, riđe, smeđe ili šarene. I rogovi su različiti već prema rasi. Ima ih patuljastih, visine do 50 centimetara i velikih do metra visine. Teške su između trideset i sedamdeset kilograma. Koza ima oštar vid i dobar njuh. Brada joj je ukrašena više ili manje dugačkim čuperkom dlaka, poznatom kozjom bradicom. Koza ima tvrde, šiljate papke pa se lako penje po najstrmijim stazama. Koza jede svašta: travu, biljkice, grmove, koru mladog drveća. Živi svuda u svijetu, a drži se zbog mlijeka koje je hranljivo. Od njega se pravi i ukusan sir i maslac dok se koža koristi za izradu rukavica, torbica i čizmica.

Aleksandar Trajer, akviziter knjiga

Sve veći interes za knjigu

Znakovito je i pomalo paradoksalno, veće interesiranje za knjige vlada u manjim seoskim i prigradskim sredinama

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Poslije duljeg vremenskog razdoblja uvjetovanog brojnim faktorima neslavne prošlosti, knjiga je ponovno našla svoje mjesto u životu mnogih. O nekim pitanjima u svezi sa aktualnim stanjem na tržištu knjiga, te njegovim osobnim iskustvima glede prodaje i plasmana, upitali smo *Aleksandra Trajera*, akvizitera knjiga novosadske nakladničke kuće »Prometej«.

Od kada se bavite akviziterskom prodajom knjiga i kako ste se uopće opredijelili za ovu djelatnost?

U ovom poslu sam posljednjih pet godina, a za sve je zapravo »kriv« jedan čovjek iz »Naja« koji je došao u Suboticu i ponudio mi da radim za njihovu nakladničku kuću. Jedno vrijeme sam radio s njima, ali sam ubrzo počeo raditi za »Prometej«, jer sam shvatio kako je u pitanju jedna od najjačih nakladničkih kuća u Vojvodini.

Kao čovjek koji neposredno radi na prodaji knjiga, kako tumačite sve veće interesiranje za njih?

S obzirom da je dosta veliko siromaštvo na našim prostorima, generalno gledajući, kultura se ipak nekako diže i svjedoci smo sve većeg interesiranja za knjige. Indikativan je, jamačno, i primjer prodaje knjiga na kioscima, gdje se bilježe zavidne tiraže prodanih primjeraka.

Kakva je dobna struktura današnjeg potencijalnog kupca knjige?

U biti nema nekog općeg pravila, no, znakovito je veći broj mlađe populacije koja se interesira, čita i kupuje knjige. Prema spolu tu su oduvijek u većini bile žene.

Uvjetuje li to i određenu tematiku ili oblast ponuđenih naslova?

Naravno da uvjetuje, tako se najviše traže određeni naslovi iz psihoterapijskih studija poput – »Emocija«, »Formula ljubavi« ili »Zašto se volimo, svađamo i pravimo djecu?«. Također kontinuirana je potražnja, recimo, za djelima o velikom znanstveniku *Nikoli Tesli* i kad god ima nešto od te tematike to uvijek najbrže prođe. Još je solidna potražnja i za medicinskom literaturom.

Koliko je interesiranje za znanstvene naslove poput enciklopedija ili leksikona?

Hrvatski nakladnici imaju neka od kapitalnih izdanja iz ove oblasti, kao na primjer enciklopedija »Narodi svijeta«, sada je iznimno popularna filmska enciklopedija »1001 film«, u kojoj su obrađeni svi snimljeni filmovi do današnjih dana. Tu je

još i »Atlas jezika« priređen od strane najvećih svjetskih lingvista.

U kojem teritorijalnom djelokrugu radite akviziterskU prodaju?

Neki moj tzv. »teren« prostire se do Vrbasa na jednoj i Sombora na drugoj strani, i redovito odlazim u obilazak mnogih mjesta na ovim rutama, ali je grad Subotica ipak centralni prodajni teritorij.

Koliko je interesiranje u manjim prigradskim mjestima i je li ono manje ili veće u odnosu na gradske sredine?

Znakovito je i pomalo paradoksalno kako upravo ljudi iz manjih sredina, sela ili prigradskih naselja, imaju više afiniteta prema kupovini knjiga. Tu prije svega mislim na roditelje djece iz tih manjih sredina koji očito žele i nastoje da njihova djeca budu u korak sa suvremenim tijekovima, ne štedeći novac za nabavku raznovrsne literature. Opet, posve u kontri i uobičajenim predrasudama, urbanizam ne donosi *a priori* i povećani interes za knjige.

Što je, po Vašem mišljenju, neka optimalna i pristupačna cijena jedne knjige tj. po kojoj se cijeni one najlakše prodaju?

Uzevši u obzir financijske mogućnosti potencijalnog kupca, cijena se kreće negdje oko 400-500 dinara i knjige po toj cijene se i najbolje prodaju, ali postoje i skuplji naslovi, koji se opet prodaju na obročnu otplatu u čak osam ili deset mjesečnih obroka.

Na koncu, što Vi, kao čovjek u svakodnevnoj vezi s knjigama, volite pročitati za »svoju dušu«?

Osobno najviše volim čitati ezoteriju i naslove u svezi s tzv. okultnom literaturom. Trenutačno sam veoma zainteresiran za tematiku šamanizma. ■

Prije dva tjedna započelo je

Ljetno računanje vremena

S dolaskom proljeća, u skladu s općim europskim trendom, pomičemo sat unaprijed

Piše: Dražen Prćić

Prije dva tjedna, točnije u prvim satima nedjelje, 26. ožujka u dva poslije pola noći usklađivanjem s opće prihvaćenim ljetnim računanjem vremena, pomaknuli smo kazaljke za jedan sat unaprijed. I kao i svake godine, s ovom iznenadnom novinom, dan je postao dulji, mijenjajući ustaljenu (zimsku) rutinu svakodnevice.

LJUDI I NAVIKE: Čovjek, kao najsavršenije biće našeg univerzuma, dosljedno svojim navikama, koje opet stječe tijekom svog odrastanja i formiranja ličnosti, svaku iznenadnu promjenu doživljava u obliku određenog većeg ili manjeg šoka, uz određenu dozu nezaobilaznog stresa. Naizgled obično pomicanje jednog jedinog sata unaprijed, donosi posve novu dnevnu regulativu, na koju se, istina, ubrzo navikne-mo (još jedna kvalitetna osobina ljudskog roda) i s kojom moramo živjeti sve do sljedećeg usklađivanja (pomicanja) vremena tj. povratka na zimsko računanje vremena. Prema novoj »satnici«, usklađenoj na sat ispred sunca, jutro je, pogotovo za one koji ranije idu na posao, znatno mračnije i sve do konca travnja gotovo da i nema razlike od »zimskog jutrenja«. Uz svjetlosni, u paketu dolazi i temperaturni hendikep oličen u primoranosti izbora nešto toplije dodatne odjeće (pulover, jakna), jer u suprotnome bi se mogla »navući« potencijalna prehlada uslijed neadekvatne laganije kombinacije (kratki rukavi, tanka košulja ili bluza). Uza sve to, dodatni efekt ustajanja u »mračnijem jutru« donosi i povećani nivo lošijeg raspoloženja (pospanost, natmurenost, zlovolja), koje često može izazvati »burnije konverzacije« između ukućana, posebice ukoliko se ustaje u posljednji čas i redovito kasni na radno mjesto. No, jedan sat je problematičan samo u ranoj fazi dana i ubrzo s izlaskom »snažnijeg« sunca polagano se sve vraća u normalu, barem što se tiče svjetlosti i temperature. Sljedeći problem, koji je u sukobu s ustaljenim navikama starog (zimskog) računanja vremena dolazi u vrijeme podneva tj. vremena kada se obično prakticira središnji dnevni obrok. Jer za razliku od mozga, koji će se brzo naviknuti na novu rutinu, trbuh i želudac u njemu imaju svoj unutarnji sat, a on se ne pomiče naprijed ili natrag. Osoba navikuta da objeduje u podne, prema svome trbuhu, ona će to i učiniti pa makar to bilo službenih sat prije ili kasnije. Ovdje se problem može javiti ukoliko ostali ukućani, govorimo o danima vikenda jer tijekom radnog tjedna ionako nema prigode za obiteljski skup oko stola, nisu toliko ovisni o svojim želucima i njihovim unutarnjim urama, te ne žele jesti u, nazovimo to »nevrijeme«. Gladni član obitelji morat će nešto gricnuti prije glavnog zajedničkog obroka ili otrpjeti do okupljanja za stolom.

NIŠTA STRAŠNO: Ostatak dana, poput prijepodneva, nije u nikakvom daljnjem sukobu s pomaknutim vremenom, a posljednja etapa dnevnog usuglašavanja s novim vremenskim navikama stiže na samom finišu, tj. vremenu odlaska na počinak. Ovdje se radi isključivo o psihološkom aspektu osobnog shvaćanja i poimanja što je kasno i stvarno kasno vrijeme.

Na primjer, ukoliko ste po starom (zimskom) vremenu naviknuli ići na spavanje u pola noći sada ćete, uvjetno rečeno, ići sat ranije (prema tjelesnoj uri) u postelju. Ukoliko produljite, ujutro bi vam mogao nedostajati sat uobičajenoga sna. Opet, ovdje se radi isključivo o individualnom poimanju novog računanja vremena i za veliku većinu ljudi ovaj sat unaprijed ne znači ništa strašno za uobičajene navike. Ali za neke od nas, pomicanje kazaljki unaprijed donosi stanovite probleme. Uvijek kada se to dogodi… ■

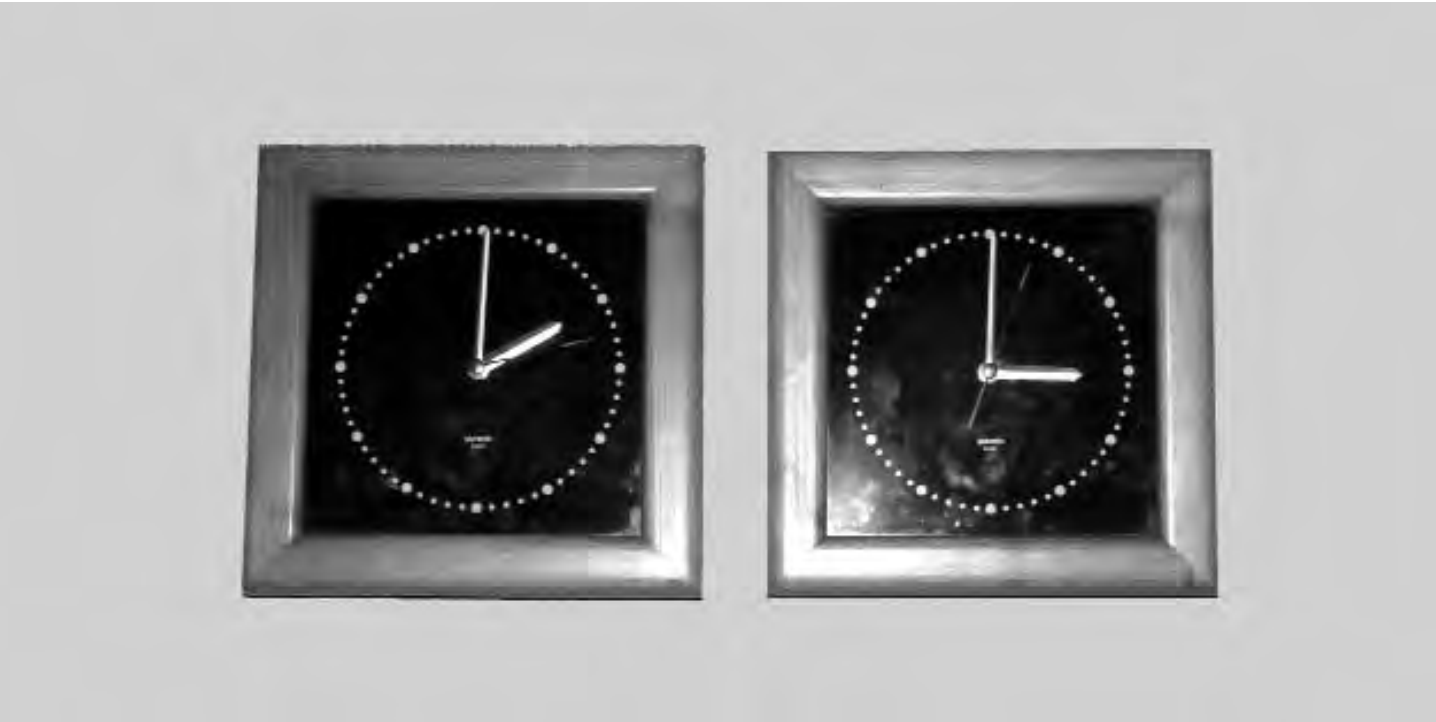

Ivicine pastrve u siru i slanini

10 pastrve
500 g podlivenog kravljeg sira
250 g slanine
1 čen češnjaka
Vegeta

Način pripreme: Pastrve očistiti i puniti smjesom sira, koji prethodno treba izpasirati s malo mlijeka, da bi se masa lakše mrvila. U izmrvljeni sir dodati sitno isjeckani češnjak. Kada se pastrve posve ispune ovom smjesom sira i češnjaka, treba ih obmotati s tanko narezanim komadima slanine, otprilike po tri šnite na jednu ribu. Tepsiju lagano namazati margarinom ili puterom i poređati pastrve jednu do druge. Peći na 200-250 stupnjeva jedno pola sata, a potom ribu lagano preliti s malo vode (u čaši od 2 dcl) u kojoj se razmuti malo Vegete. Ponovno vratiti u pećnicu i peći još oko 15-20 minuta. Nepotrebno je okretati ribe tijekom pečenja.

Pastrve priređene na ovaj način imaju specifičan kuhano-pečeni okus, jednostavne su za brzo pripremanje i vrlo pogodne za »muške kuhare«.

Uz ovo ukusno jelo najbolje ide kuhani krumpir ili blitva. Salata i vino po izboru. ■

V I J E S T I

Rukomet

Neuspjeh Medveščaka

Unatoč dobrom rezultatu u prvom susretu polufinala Challenge cupa na gostovanju u Rumunjskoj (28-30), rukometaši zagrebačkog Medveščaka nisu uspjeli nadoknaditi minus od 2 gola i zbog minimalne pobjede na svom parketu (25-24) nisu uspjeli izboriti plasman u finale ovog europskog natjecanja. Da peh bude veći posljednji gol primili su u zadnjim sekundama susreta.

Podravka osvojila kup

Rukometašice Podravke osvojile su hrvatski kup pobjedom protiv Tvin Trgocentra dokazajući svoj primat na domaćoj sceni, dok su na međunarodnom planu izborile plasman u polufinale kupa EHF u kojemu će se sastati s mađarskim klubom Debrecenom. Prvi susret igrat će se 15. travnja u Koprivnici, a uzvrat je na programu 22. ili 23. travnja.

HNL

25. kolo, 1. travnja

Liga za prvaka

Varteks – Hajduk 2:0
Rijeka – Kamen I. 3:0
Osijek – Dinamo 0:0

Tablica: Dinamo 60, Rijeka 52, Varteks 40, Osijek 35, Hajduk 33, Kamen I. 29

Liga za ostanak

Cibalia – Pula 0:0
Slaven B. – Inter 1:1
Zagreb – Međimurje 1:0

Tablica: Pula 35, Zagreb 33, Cibalia 28, Slaven B. 27, Inter 26, Međimurje 21

Tenis

Federer – Ljubičić 7-6, 7-6, 7-6

U velikom finalu ATP turnira Masters serije u Miamiju (3.200.000 $) najbolji hrvatski tenisač *Ivan Ljubičić* tijesno je poražen od prvog reketa svijeta Švicarca *Rogera Federera* (7-6, 7-6, 7-6). Kuriozitet susreta je činjenica da su sva tri seta odlučena u doigravanju što još više daje na vrijednosti ovom »Ljubinom« uspjehu. Na istom turniru hrvatski par *Ančić*, Ljubičić zabilježio je i pažnje vrijedan plasman u četvrtfinale.

Veslanje

Oxford bolji od Cambridgea

U tradicionalnoj veslačkoj utrci osmeraca dva najpoznatija engleska sveučilišta, Oxforda i Cambridgea, u 152. izdanju bolji je bio Oxford, s pobjedničkim vremenom 18,24 minuta i smanjio zaostatak u pobjedama na 73-78, dok je jedna utrka završila neodlučenim rezultatom.

Košarka

Borba za 8 mjesta

U pretposljednjem kolu regularnog ligaškog dijela regionalne Goodyear lige samo je Cibona zabilježila pobjedu (Domžale 92-84), dok su Zadar (FMP 78-84) i Zagreb (Olimpija 70-75) poraženi. U velikom SiCG derbiju C. zvezda je bila bolja od Partizana (88-74). U posljednjem kolu Zadrani moraju pobijediti Hemofarm ukoliko žele uhvatiti »posljednji vlak« za mjesto među osam najboljih momčadi koje će o prvaku odlučivati na završnom turniru.

Hrvatska – Argentina, četvrtfinale Davis-cupa (7-9. travnja)

Posljednji tango u Zagrebu

Branitelji naslova predvođeni Ljubičićem i Ančićem imat će tešku zadaću ovog vikenda

Piše: Dražen Prćić

Prije četiri godine (2002.) u četvrtfinalu Davis-cupa Hrvatska je gostovala u Buenos Airesu i bila poražena (3-2) u neizvjesnom susretu koji je odlučila posljednja, peta, partija između *Gastona Gaudia* i *Ive Karlovića*. Bila je to generacija predvođena *Goranom Ivanišević*em (zbog ozljede odigrao je samo susret parova s Ljubičićem i donio važan bod) i tada još nedovoljno iskusnima *Ivanom Ljubičićem, Karlovićem* i *Krajanom*.

No, vremena se mijenjaju, prošla 2005. godina donijela je prvi trofej Davis-cupa u vitrine HTS-a i respektabilni naslov svjetskih momčadskih prvaka. A predstojeći vikend u Zagrebu donosi dugo očekivanu prigodu za revanš teniskim gauchosima…

HRVATSKA – ARGENTINA: Uspoređujući, sportski gledano, ove dvije zemlje u svijetu, prepoznatljive su po svoja dva »najjača aduta« – nogometu i tenisu. Talent za, po mišljenju mnogih, dva najpopularnija sporta (čast košarci, ali…) ubilježio je brojne uspjehe u analima i povijesti u državama najljepšeg mora i srebra. Hrvatska ima *Gorana Ivanišević*a i *Zvonimira Bobana*, Argentina *Diega Maradonu* i *Guilerma Villasa*. Ali to je povijest, lijepa i nezaboravna, no, današnjica traži nove heroje. A tu je Ivan Ljubičić, igrajući kapetan, s fenomenalnim kontinuitetom impresivnih rezultata na ATP turnirima i nastupima u Davis-cupu. Zahvaljujući njegovom briljantnom nizu pobjeda u singlu i dublu s Ančićem »salatara« stanuje u Hrvatskoj cijele ove, 2006. godine, a iskreno se nadamo da bi mogla »ostati« i dulje. U prilog svemu navedenom, baš kako to sport zna najljepše režirati u svojoj nepredvidljivosti, najjači turnir poslije četiri Grand Slama (popularno prozvan peti Grand Slam) u Miamiju (Masters Serija – 3,2 milijuna dolara), donio je svojevrsnu uvertiru u budući četvrtfinalni duel Hrvatske i Argentine. Da paradoks i koincidencije budu veći, u četvrtfinalu je Ljubičić igrao protiv *Callerija* (7-6, 6-3), dok je Ančić poražen od *Nalbandiana* (2-6, 2-6). Polufinalni duel prvih igrača obiju reprezentacija donio je Ljubi revanš za poraz na prošlogodišnjem Mastersu u Shangaju, uz uvjerljivu pobjedu (6-1, 6-2) i odličan poticaj pred Davis-cup duel u Dvorani sportova u Zagrebu.

Četvrtfinalni duel igrat će se na Taraflex podlozi (tepih), koju je Hrvatska kao domaćin odabrala. Službene loptice za igru bit će Pro penn ATP.

HRVATSKA: *Ivan Ljubičić* (izbornik), *Mario Ančić, Saša Tuksar, Marin Čilić*
ARGENTINA: *David Nalbandian, Augustin Calleri, Jose Acasuso, Juan Ignacio Chela,*
Izbornik *Alberto Mancini* ■

Hrvatska : Argentina 3-2

U nedavnom prijateljskom nogometnom susretu ovih dviju reprezentacija-sudionica budućeg SP u Njemačkoj, odigranom u Švicarskoj, Hrvatska je pobijedila »tenis« rezultatom, a komentar tenisača je bio da ne bi imali ništa protiv istog rezultata u Zagrebu.

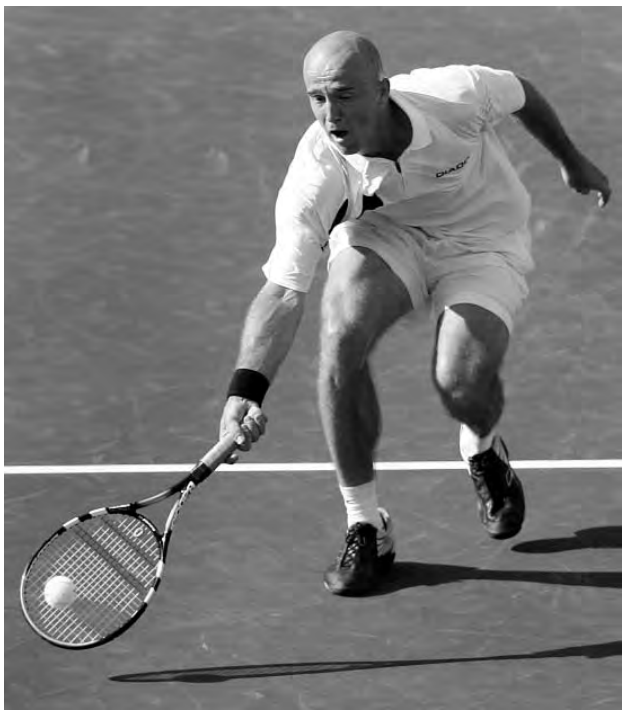

Argentina : Hrvatska 3-2 (2002.)

Gaudio – Ljubičić 7-6, 6-2, 6-3
Chela – Karlović 5-7, 6-4, 6-4, 6-2
Arnold, Canas – Ivanišević, Ljubičić 6-4, 6-2, 3-6, 0-6, 8-6
Chela – Ljubičić 3-6, 6-1, 6-7, 4-6
Gaudio – Karlović 6-4, 6-4, 6-2

Zoran Kuntić, nogometni trener

Tjelesne predispozicije na prvom mjestu

Spori nogometaš danas nema gotovo nikakvu perspektivu u koncepciji suvremenog nogometa

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Tijekom svoja dva decenija duge profesionalne nogometne karijere *Zoran Kuntić* (1967.) bio je, uz legendarnog *Batu Ognjanova*, zasigurno najbolji subotički nogometaš svih vremena. Konačno, zahvaljujući njegovom zgoditku briselskom Anderlechtu, mađarski prvak Ferencvaros uspio je zabilježiti povijesni (i dosad jedini) plasman u Champions league. Završivši aktivno igranje, odlučio je ostati uz nogometni travnjak, ovoga puta u ulozi pedagoga voljnog svoje velemajstorsko znanje i bogato iskustvo prenijeti nogometašima s kojima radi.

Što je uvjetovalo Vaš izbor za bavljenje trenerskim poslom?

Ubrzo po završetku aktivnog igranja uvidio sam kako je nogomet jedina stvar koja me zanima i kojom bih se želio baviti u daljnjem životu. Izborom zvanja nogometnog trenera uspio sam ostvariti želju za ostankom u nogometnom svijetu u kojemu sam od najmlađih dana.

Još od aktivnih godina profesionalne nogometne karijere živite u susjednoj Mađarskoj, u kojoj ste i stjecali prva trenerska iskustva, radeći s mlađim selekcijama u nekoliko sredina. Kako biste usporedili mađarski nogomet u odnosu na njihove susjede?

Po mom uvidu Mađarska znatno više ulaže u nogomet nego što je to slučaj ovdje. Oni su još prije četiri godine uveli stručno usavršavanje za A i B Pro licenciju, pod pokroviteljstvom UEFA-e, zvanje koje trenerima omogućuje vođenje bilo koje europske momčadi. Također i rad s najmlađim uzrastima daleko je odmakao u stručnom i organizacijskom smislu.

Gdje ste sve radili u dosadašnjoj trenerskoj karijeri?

Radio sam s juniorima u Ferencvarosu, poslije sam bio angažiran u nogometnoj akademiji pri klubu MTK, također iz Budimpešte, a potom sam radio i jedno vrijeme na poziciji glavnog trenera u jednom prvoligaškom mađarskom klubu.

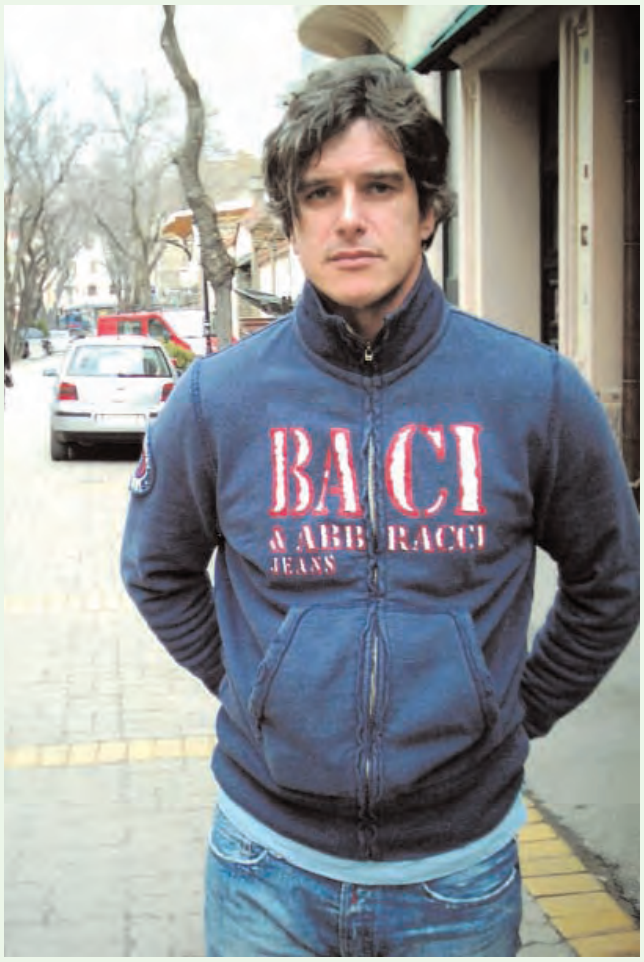

Koja je bitna razlika glede rada s mlađim kategorijama u odnosu prema radu sa seniorima?

Prije svega u radu s mladima nema pritiska i stalne primoranosti na trenutačni rezultat, jer osnova rada je u stjecanju potrebnih nogometnih atributa i učenju nogometne vještine. Opet, vođenje prve momčadi iziskuje stalnu borbu za bodove i plasman, te udovoljenju zahtjevima i željama čelnika kluba, i u takvim uvjetima je onda znatno teže raditi, pogotovo na duže staze.

Utakmica života

Teško je odlučiti se za samo jedan susret u dugogodišnjoj profesionalnoj karijeri, ali ako baš mora neka to bude ona utakmice protiv Anderlechta u kvalifikacijama za plasman u Champions league, u kojoj sam dao gol za Ferencvaros.

Kao iskusan nogometaš i pedagog što biste izdvojili kao najvažniju osobinu današnjeg modernog igrača?

Izuzetno su važne tjelesne predispozicije. Primjerice, spori igrač danas nema gotovo nikakvu perspektivu u suvremenoj postavci nogometne igre. S druge strane nogometaš današnjice mora imati i određene tjelesne »gabarite« potrebne za bespoštednu borbu za rezultat, što podrazumijeva određenu visinu, težinu, moralne sposobnosti, urođenu snagu, izdržljivost uz, naravno, besprijekornu disciplinu i odnos prema sportu. Naveo bih primjer s jednog prošlogodišnjeg međunarodnog omladinskog turnira u Budimpešti, kada je gostovala momčad Slavije iz Praga, u kojoj su svi mladi nogometaši bili gotovo jednake visine i tjelesnih proporcija, kao i tehnike, brzine i ostalih osobina.

Što planirate glede svog daljnjeg rada i stručnog usavršavanja?

Ove godine ću se posvetiti polaganju ispita za dobivanje Pro licencije na Višoj nogometnoj školi u Beogradu, jer bih u budućnosti želio raditi na mjestu prvog trenera. ■

Tjedni vremeplov

Tragično stradanje Dubrovnika

Priredio: Zdenko Samaržija

6. travnja 1667. godine Dubrovnik je pogodio katastrofalan potres. Približno 5000 Dubrovčana poginulo je u ruševinama grada, a jedan od najljepših i najskladnijih mediteranskih gradova u nekoliko je minuta nestao u ruševinama. Ono što nije srušio potres, uništio je požar koji je danima pustošio grad. Romanička katedrala i niz gotičkih i renesansnih palača, crkava i samostana pretvorene su u ruševine. Stradalo je i dubrovačko brodovlje u luci. U teškim se okolnostima istaknuo *Nikola Bunić*, diplomat, pjesnik i pisac. Organizirao je gašenje požara, izvlačenje i liječenje ranjenika, spriječio je pljačku i u prvim tjednima nakon potresa organizirao javne kuhinje i zbrinjavanje unesrećenih. Kada je Bunić umro, Dubrovčani su ga počastili titulom oca domovine.

6. travnja 1941. godine bombardiranjem Beograda i još nekih većih gradova počeo je napad Njemačke na monarhističku Jugoslaviju, koja je kapitulirala već 17. travnja iste godine. Teritorij Jugoslavije podijeljen je između Njemačke, Italije, Mađarske i Bugarske, a stvoreno je nekoliko marionetskih državnih tvorevina, koje su svršetkom rata prestale postojati. Jugoslavenska se vlada s kraljem *Petrom* sklonila u London. *Hitler* nije namjeravao uništiti Kraljevinu Jugoslaviju – nastojao ju je pretvoriti u poslušnog saveznika, no talijanske su namjere bile drugačije; *Mussolini* je želio zagospodariti Podunavljem te cijelu Dalmaciju priključiti Italiji, a to je mogao samo ako sruši monarhističku Jugoslaviju i na tlu Hrvatske uspostavi sebi odan režim.

Vidjevši u savezu s Hitlerom manje zlo od ratovanja protiv njega, knez *Pavle Karađorđević*, kraljevski namjesnik, odlučio je Kraljevinu Jugoslaviju priključiti silama Osovine (25. ožujka 1941. godine). Dva dana nakon toga, poslije uličnih prosvjeda protiv pristupanja Trojnom paktu, skupina časnika izvela je puč i zbacila vladu *Dragiše Cvetkovića* što je bio povod napadu na Jugoslaviju.

6. travnja 1971. godine izašao je prvi broj Hrvatskoga tjednika, glasila nad kojim cenzura nije imala ovlasti. Urednik *Igor Zidić* u prologu pozivao je na nacionalnu pomirbu. U tridesetak brojeva koji su izišli njegova naklada rasla je iz broja u broj i taj uspjeh bio je bez presedana u hrvatskom novinstvu. Veliko zanimanje javnosti vidjelo se i u brojnim pismima i reakcijama koje su svakodnevno pristizale uredništvu. Nakon zabrane njegova izlaženja urednici i suradnici bili su stalna meta te su neki od njih bili uhićeni ili pod stalnim policijskim nadzorom, dok su neki morali izbjeći i u inozemstvo. Posljednji broj Hrvatskog tjednika, broj trideset i četvrti, koji je bio zabranjen, ipak je uspio potajno izići, a sve koji su na njemu radili nije napustila nada koja ih je u njemu i okupila. U nadi se pojavio, a u nadi se i oprostio od hrvatske javnosti.

6. travnja 1959. godine rođena je *Julijana Matanović*, hrvatska književnica.

7. travnja 1898. u Korušici, selu u Dalmatinskoj zagori, rođen je *Ante Topić Mimara*, hrvatski kolekcionar i donator. Umro je 30. siječnja 1989. godine.

7. travnja 1959. godine rođena je Vitomira Lončar, hrvatska glumica, direktorica kazališta »Mala scena«. Veliku popularnost stekla nakon što je 1983. glumila u filmu Rajka Grlića »U raljama života«.

7. na 8. travnja 1941. godine u Bjelovaru, hrvatski rezervisti, pripadnici 108. pješačkog puka kraljevske jugoslavenske vojske, otkazali poslušnost jugoslavenskoj vladi i pod vodstvom trojice narednika, *Cveka*, *Šepaka* i *Canjeka*, razoružali i zarobili srpske oficire te zauzeli Bjelovar, gdje je gradonačelnik *dr. Julije Makanec* već proglasio slobodnu Državu Hrvatsku. Pridružili su im se odmah pukovnik *Ivan Mrak* i satnik *Zvonimir Sirovatka*, a njih su slijedili drugi hrvatski časnici, kao pripadnici drugih okolnih garnizona. Dana 10. travnja u Zagrebu je *Slavko Kvaternik* i službeno proglasio Nezavisnu Državu Hrvatsku u ime poglavnika Ustaškog pokreta *Ante Pavelića*.

8. travnja 1905. godine umro je u Đakovu Josip Juraj Strossmayer, đakovački i srijemski biskup.

8. travnja 1915. godine rođen je Ivan Supek, hrvatski filozof, fizičar i književnik.

8. travnja 1962. godine umro je u Zagrebu *Branko Gavella*, hrvatski kazališni stvaralac, redatelj i teatrolog.

8. travnja 1970. godine rođen je *Aleksandar Stanković*, hrvatski televizijski novinar, urednik emisije »Nedjeljom u dva« na HTV1.

9. travnja 1991. godine na beogradskoj televiziji četnički vojvoda *Vojislav Šešelj* najavljuje stvaranje samostalne države Velike Srbije sa zapadnom granicom Virovitica-Karlovac-Karlobag.

9. travnja 1978. godine rođena je *Vesna Pisarović*, hrvatska kantautorica i pjevačica.

11. travnja 1903. godine paljenjem mađarske zastave u Zaprešiću počeli su nemiri koji su pomeli vlast *Kheuna Hédervárya* (1883-1903).

HRVATSKA PJEVAČICA KOJA 45 GODINA DJELUJE NA ESTRADI
RUŠEVINE, KAZALIŠTE
"WING TRADE NEWS"
ČUVENA IZRAELSKA KOLUTAČKA, GOLDA
UMOLUK OD VRTLAR
JEZERA AMERIČKA RIJEKA MAHUNARKA
KNJIŽEVNICA IZ NOVOG SADA
GRADSKO PROMETALO
MUZA GLAZBE
UKLA NOSA
EMIL NOLDE
"RADUJTE"
VJERSKO VODIĆ HINDUIZMA
OSOBNA ZAMJENICA
ISTANOVITI
RCERKIN MUŽ
KRATICA SVETOSKE VELESILE
NA NAČIN, DOBIT
SUPROTNI VEZNIK
SUKA NAŠOK-TUELA
LUKA U JAPANU
"MLTAVI"
RIMSKI 52
KRAJ RIJU DUBROVNIKA
FIRMA FORMULE I SUZU MAVRICA
FRIDLIEWAR JOSEPHINA KELLAWAY
ŽIVOTINJA SLIČNA ZVATI
CRUAS, GORDSTAS
KOSLAVLJA PARKETE
PODRUŽNICA FILIJALA SLIKAR MUNCH
DORESAK MESA (ENGL.)
JAN Č. RAMJEO BRANA
IVANU TWIST
"SVESSNA"
KUŠANJAS DŽIMC
ŽITELJ NAJVEĆEG POLU OTOKA NA SVIJETU
"VOJNI UVLAČNIK"
SULTANOVA PRVA ŽENA
"VOLT-AMPER"
NAPAD NA STAKNUTU OSOBU JEDNIM GLAVA
PJEVAČ RAMAZZOTTI
HAVARIJA
"ITALIJA"
AMERIČKI GLUMAC, JEFF
MJESTO U SLOVENIJI PRIMORJU
"ZMUSKI CAR" I OPATICA ZA OBOĆE-NERIMBA
"AUSTRIJA"
OVJERA, SVEDOČANSTVO
UŽIVK BOLA
MATEMATIČKA VELIČINA
TEŽINA IZRAŽANA U TONAMA
PLOČICA U HOKEJU NA LEDU
PRIMORAVATI
SEFTIVAČ JAVNOG MNIJENJA
OVLAŽITI NEČIM
"VOTIC"
SASTAVNICA SUBAT
GRAD U BOKI KOTORSKOJ
TIBLIAN BRIMONAH
MONSKI STUBNE
SKAD U ITALIJI
POSTAVKA
MEĐUNA MEDITERANSKA RIJEKA
KORULIN OTOK
MJESTO BLAŽENIH
"SPLIT"
MORSKA RIBA, SABAG
ŠARENA PAPIGA
PROSTOR ZA UTRPAVANJE
PRIMJERNA NJERA
SLATKU GRUŽE
POBJEDA S PEPELOM KOKOTINA LIŠNA
"MALTA"
VEŽNSKA TOČKA
"AUSTRIJA"
"PAPAT"
"NORVEŠKA"
ŽENSKO IME
RIJEKA I ISTRI

RJEŠENJA:
LINOLEUM, ANASONKA, JOM KIPUR, Č, JAR, ĆK, OPERETA, BOR, ANI, UMAŽANIN, DA, ENA, T, AGITATOR, NALI - KOVANJE, PONI, OČI, OSUDA, ORLOV, V, RAL, DAKOTA, NA, IS, MUKA, ANISTON, ĆORITI, GLISER, B, MAL, LERO, NOSKO, PARALELA, AUD, RŠ, ALIZARIN, STIJENJ, SITAR, PANTOMIMA, OJE, MASTERS, REK, KATKADA, KATRAN

PETAK 7. 4. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Terra X 1999. ekspedicija u nepoznato
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.08 TV raspored
11.10 Među nama, znanstveno obrazovni program
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 14., serija
15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Sanitet u domovinskom ratu: Slavonija
16.35 Život je lijep
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Bijeli oleandar, američki film
22.05 Kontraplan
22.50 Vijesti iz znanosti
22.55 Vijesti iz kulture
23.05 Prolaznik, miniserija
00.50 Vijesti dana
01.00 Gubitnici, američki film
02.40 Pošiljka, američki film
04.10 Vlak smrti, američki film
05.40 Oprah Show
06.25 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
07.00 VIP DJ
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Deset minuta
10.00 Kokice
10.30 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
10.55 Snobs, serija za mlade
11.20 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
11.45 Reprizni program
12.50 Tenis Davis Cup, uvodna emisija
13.00 Tenis Davis Cup: Hrvatska Argentina, prijenos dva meča
19.10 Pod kaznom do smrti 4., humoristična serija
19.35 VIP DJ
20.10 Bitange i princeze II., serija
20.45 Joey, humoristična serija

21.15 Večernja škola
21.50 Vijesti na drugom
22.05 Zlikavci, hrvatska humoristična serija
22.15 Zemlja tigrova, američki film
23.55 When Kiss Rulled the World
00.55 Pregled programa za subotu

nova

06.45 Superklinke, crtana serija
07.10 Šaljivi kućni video
07.40 Nasljednica, serija
08.30 TV prodaja
08.40 Ljubav na kocki, serija
09.40 Putovi ljubavi, serija
10.40 Izlog strasti, serija
11.10 VIP DJ, glazbena emisija
11.45 Seks, škola I odrastanje, serija
12.45 Opet iznova, serija
13.40 Ona ili on, kviz
14.15 Bumerang, serija
15.20 Svi vole Raymonda, serija
16.00 Seinfeld, serija
16.30 Nasljednica, serija
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Ljubav na kocki, serija
18.25 Ona ili on, kviz
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Istraga, kriminalistički magazin
21.00 Prijetnja iz dubine, igrani film
22.40 Seinfeld, serija
23.10 Canterrburyjske priče, serija
00.00 National Geographic report: Tišina vatikasnkih zidina

00.05 Stravične legende 2, igrani film
01.40 Kraj programa

RTL

06.40 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
07.25 Transformers Cybertron, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija
08.10 Anastasia, sapunica
09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Roseanne, humoristična serija (R)
10.15 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
11.05 Sanja, talk show (R)
12.05 Exploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.45 Simpsoni, humoristična animirana serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Fear Factor, show
21.20 Epicentar, igrani film, akcijski
23.00 Razbijač, igrani film
00.55 Vijesti, informativna emisija
01.05 Crna lista, igrani film, akcijski triler
02.25 Opravdana sumnja, igrani film, triler (R)

SUBOTA

HRT 1

07.00 TV raspored
07.05 TV kalendar
07.15 Teletubbies, lutkarska serija
07.40 Vijesti
07.50 ŽUTOKLJUNAC
08.45 NULTI SAT
09.45 Vijesti
09.55 Briljanteen
10.40 Vijesti iz kulture
10.45 National Geographic: Tasmanijski đavoli
12.00 Dnevnik
12.16 TV raspored
12.25 Ljubav nema cijene, serija
13.10 Prizma, multinacionalni magazin
13.55 Vijesti
14.05 TV raspored
14.10 Dokumentarna serija
14.55 Klub zdrave prehrane, dokumentarna serija
15.20 Dvoboj vrtlara 2.
15.50 Oprah Show
16.35 Vijesti
16.45 Hitna služba 11., serija
17.35 Dnevnik velike mačke 5.
18.30 TV Bingo Show (200. emisija)
19.15 LOTO 7/39
19.20 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Studio 10
21.35 Enigma, britansko američki film
23.35 Vijesti dana
23.45 Vijesti iz kulture
23.55 Inferno, američki film
01.25 Nirvana, talijansko francusko britanski film

03.15 Opake misli, kanadski film
04.45 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.55 Simpsoni 15., humoristična serija
05.20 Hitna služba 11., serija
06.10 Ljubav nema cijene, serija

8. 4. 2006.

HRT 2

07.40 TEST
07.55 TV raspored
08.00 Ljubav u zaleđu, serija
09.35 Reprizni program
10.15 Kinoteka: Zaranjamo u zoru, britanski film
11.50 TV raspored
11.55 Kućni ljubimci
12.25 Duhovni izazovi međureligijski magazin
12.40 Glas domovine
13.10 Automagazin
13.50 Tenis Davis Cup, uvodna emisija
14.00 Tenis Davis Cup: Hrvatska Argentina (parovi), prijenos
17.45 Povijest Svjetskih nogometnih prvenstava (4.)
18.45 O. C., serija
19.30 Simpsoni 15., humoristična serija
20.00 Hrvatska nogometna liga emisija
20.10 HNL prijenos utakmice
22.05 Hrvatska nogometna liga emisija
22.40 Newyorški plavci 12., serija
23.25 Cirkus 2., serija
00.10 Sport danas
00.20 Pregled programa za nedjelju

nova

07.15 Superklinke, crtana serija
07.40 Zenki, crtana serija
08.05 20 000 milja pod morem, crtani film
09.20 Power Rangers, crtana serija

10.10 Yu-Gi-Oh, crtana serija
11.10 Tri sestre, serija
11.40 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
12.10 Čarobnice, serija
13.00 Policijski početnik, serija
13.50 Odvjetnica, serija
14.40 Automotiv, auto moto magazin
15.10 Prijetnja iz dubine, igrani film
16.50 Vijesti Nove TV
16.55 Balkan Inc., serija
17.50 Istraga, kriminalistički magazin
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Zuhra show, zabavna emisija
21.00 VEČER S MOJOM ZVIJEZDOM, igrani film po izboru gledatelja
a) Slobodni pad, igrani film
b) U novac vjerujemo, igrani film
c) Zamjenik, igrani film
22.45 Ledolomac, igrani film
00.20 VIP DJ, glazbena emisija
00.55 Bez dokaza, igrani film
02.30 Kraj programa

RTL

07.05 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
07.30 Dexterov laboratorij, crtana serija
07.55 Battle B-Daman, crtana serija
08.15 Jagodica bobica, crtana serija (R)
08.40 Lud za tobom, humoristična serija
09.00 Na zadatku, humoristična serija
09.25 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
11.40 Pozdrav iz Wonderfallsa, humoristična serija
12.25 Dodir s neba, fantastična/ dramska serija
13.15 Everwood, dramska serija
14.00 Za sreću je potrebno troje, romantična drama
15.40 Epicentar, igrani film, akcijski (R)
17.20 Zvijezde Extra: Tajne ljepote holivudskih zvijezda, zabavna emisija
18.15 Auto moto tv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.10 Otkupnina, igrani film, triler
22.05 Dugi oproštaj, akcijski triler
00.05 Playboy: Velika gužva, igrani film, erotski
01.40 Razbijač, igrani film, (R)
03.30 Crna lista, igrani film, akcijski triler (R)

NEDJELJA 9. 4. 2006.

HRT 1

06.55 TV raspored
07.00 TV kalendar
07.10 Vijesti
07.15 Preokret, film za djecu
09.05 Aladdin, crtana serija
09.25 Timon i Pumbaa, crtana serija
09.50 Vijesti
09.58 Vrijeme danas
10.00 Vijesti iz kulture
10.10 Hercule Poirot: Pet praščića, britanski TV film
11.45 TV kalendar
12.00 Dnevnik
12.15 TV raspored
12.25 Plodovi zemlje
13.20 Rijeka: More
14.00 Nedjeljom u dva
15.05 Vijesti
15.20 Belfast, dokumentarni film
16.10 Lov na antikvitete
16.45 Nedjeljom popodne
19.15 LOTO 6/45
19.20 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 Odmori se, zaslužio si dramska serija
22.00 Shpitzza
22.50 Vijesti dana
23.00 Vijesti iz kulture
23.10 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
00.00 Ivana Luda, španjolsko portugalsko francuski film
01.55 Nedjeljom u dva
02.55 Zakon i red: Odjel za žrtve 6., serija
03.40 Opera Box
04.10 Plodovi zemlje
05.00 Rijeka: More
05.30 Shpitza
06.15 Lov na antikvitete

HRT 2

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Ljubav u zaleđu, serija
09.50 Biblija
10.00 Krk: Cvjetnica misa, prijenos
11.30 Fotografija u Hrvatskoj (eventualno)
11.40 TV raspored
11.45 Opera Box
12.15 Mir i dobro
12.50 Tenis Davis Cup, uvodna emisija
13.00 Tenis Davis Cup: Hrvatska Argentina, prijenos (jedan ili dva meča?)
17.55 Dalziel i Pascoe 7., serija (eventualno)
19.35 Magazin nogometne Lige prvaka
20.10 Najgol
20.25 Talijanska nogometna liga, 1. poluvrijeme
21.15 Sport danas
21.30 Talijanska nogometna liga, 2. poluvrijeme
22.25 Evergreen ciklus klasičnog vesterna: Ulzanin prepad, američki film
00.05 Dalziel i Pascoe 7., serija
01.35 Pregled programa za ponedjeljak

nova

07.10 Zenki, crtana serija
08.00 Školska liga
08.30 Power Rangers, crtana serija
09.20 Yu-Gi-Oh, crtana serija
10.10 Barbie na labuđem jezeru, crtani film
11.35 National Geographic report: Tišina vatikanskih zidina
11.40 Ostati živ, igrani film
13.15 TV prodaja
13.25 Hokus-pokus, igrani film
15.10 Večer s mojom zvijezdom, igrani film po izboru gledatelja
16.55 Vijesti Nove TV
17.00 Zuhra show, zabavna emisija
18.00 Red carpet, zabavna emisija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove Tv
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navecer, informativni magazin
20.00 Mary Higgins Clark: Tajne prošlosti, igrani film
21.40 Epicentar, informativno zabavna emisija
22.40 Prodani snovi, igrani film
00.15 Red Carpet, zabavna emisija
01.05 VIP DJ, glazbena emisija

NEDJELJA

01.35 Automotiv, auto moto magazin
02.05 Kraj programa

RTL

07.15 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
07.45 Battle B-Daman, crtana serija
08.10 Krava i Pilić, crtana serija
08.35 Jagodica bobica, crtana serija
08.55 Red Bull Air Race– Abu Dhabi, sportsko–dokumentarna emisija (R)
09.25 Mijenjam ženu, dokumentarna serija (R)
10.35 Mjenjačnica, zabavna emisija (R)
11.35 Dvornikovi, humoristična serija (R)
12.35 Školske tajne, dramska serija
13.20 Čovjek kojeg treba ubiti, igrani film, drama
15.05 Otkupnina, igrani film, triler (R)
17.10 Salto, zabavna emisija
18.15 Exkluziv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Život nogometaša: Stjepan Tomas, dokumentarna serija
20.10 Mi nismo anđeli, igrani film, komedija
20.10 Profesionalac, igrani film, komedija/drama (drugi izbor)
21.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
21.55 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (drugi izbor)
22.40 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
22.45 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (drugi izbor)
23.40 Autopsija, dokumentarno–kriminalistička serija
23.45 Autopsija, dokumentarno–kriminalistička serija (drugi izbor)
00.10 Playboy: Velika gužva, igrani film, erotski (R)
00.15 Playboy: Velika gužva, igrani film, erotski (R) (drugi izbor)

PONEDJELJAK 10. 4. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Terra X 1999. ekspedicija u nepoznato
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.08 TV raspored
11.10 Riječ i život: Ivan Pavao II pontifikat ljubavi
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Maja, talkshow
14.00 Vijesti
14.10 TV raspored
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 14., serija
15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 AlpeDunavJadran
16.35 Život u živo
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Latinica: Tajna društva, 1. dio
21.15 Latinica: Tajna društva, 2. dio
21.50 Na posebnom zadatku
22.20 Vijesti iz kulture
22.35 Otvoreno
23.30 Na rubu znanosti
00.35 Vijesti dana
00.50 Dobro ugođena večer: Simfonijski orkestar
01.50 Made in America, američki film
03.40 Zapadno krilo 6., serija
04.25 Latinica: Tajna društva
06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
07.00 VIP DJ
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Na glasu
10.00 Kratki spoj
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT
14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Hercule Poirot: Pet praščića, britanski TV film
16.10 Vijesti na drugom
16.20 Vrijeme sutra
16.25 Svijet slavnih, serija
17.10 Zapadno krilo 6., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serja
19.15 Pod kaznom do smrti 4., humoristična serija
19.35 VIP DJ
20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
20.50 Made in America, američki film
22.45 Vijesti na drugom
23.00 Petica
23.50 Na tajnim zadacima, serija
00.35 Ciklus suvremenog talijanskog filma: Bomba
02.15 Pregled programa za utorak

nova

06.45 Superklinke, crtana serija
07.10 Šaljivi kućni video
07.40 Nasljednica, serija
08.40 Ljubav na kocki, serija
09.40 Putovi ljubavi, serija
10.40 Izlog strasti, serija
11.10 VIP DJ, glazbena emisija
11.45 Seks, škola I odrastanje, serija
12.45 Opet iznova, serija
13.45 Ona ili on, kviz
14.15 Red Carpet, zabavna emisija
15.15 Svi vole Raymonda, serija
15.50 Seinfeld, serija
16.25 Nasljednica, serija
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Ljubav na kocki, serija
18.25 Ona ili on, kviz
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Balkan Inc., serija
21.00 Prvi u tjednu: Klub osvetnica, igrani film
22.40 Will I Grace, serija
23.10 Seinfeld, serija
23.40 K-PAX, igrani film
01.45 Kraj programa

RTL

06.40 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
07.25 Transformers Cybertron, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija
08.10 Anastasia, sapunica
09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Roseanne, humoristična serija (R)
10.15 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
11.05 Sanja, talk show (R)
12.05 Exkluziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.45 Simpsoni, humoristična animirana serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Vlak smrti, igrani film, akcijski
21.40 Najtraženiji, igrani film, akcijski triler
23.15 Vijesti, informativna emisija
23.30 Mi nismo anđeli, igrani film, komedija (R)
23.30 Profesionalac, igrani film, komedija/drama (drugi izbor) (R)
01.10 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
01.15 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (drugi izbor) (R)

UTORAK 11. 4. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
10.00 Vijesti
10.10 Terra X 1999. ekspedicija u nepoznato
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.08 TV raspored
11.10 Meta, emisija za branitelje
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Maja, talkshow
14.00 Vijesti
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 15., serija
15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Euromagazin
16.35 Život u živo
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Globalno sijelo
20.45 Svirci moji
21.35 Vrtuljak, dokumentarna emisija
22.10 Vijesti iz znanosti
22.25 Otvoreno
23.15 Vijesti iz kulture
23.25 Drugi format
00.20 Vijesti dana
00.35 Ponoćna antologija: Kipur, izraelsko francuski film
02.30 Stažist 3., humoristična serija
02.50 Zapadno krilo 6., serija
03.35 Lugarnica 15., serija
04.20 Bez traga 3., serija
05.05 Pod kaznom do smrti 4., humoristična serija
05.25 Globalno sijelo
05.55 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
07.00 VIP DJ
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Navrh jezika
10.00 Taekwondo i ljubav, norveški dokumentarni film
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT
14.30 Vijesti za gluhe
14.40 Život piše priče: Mrski udvarač, američki TV film
16.10 Vijesti na drugom
16.20 Vrijeme sutra
16.25 Svijet slavnih, serija
17.10 Zapadno krilo 6., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serja
19.15 Pod kaznom do smrti 4., humoristična serija
19.35 VIP DJ
20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
20.45 Život ovoga dječaka, američki film
22.40 Vijesti na drugom
22.55 Bez traga 3., serija
23.40 Stažist 3., humoristična serija
00.00 Na tajnim zadacima, serija
00.45 Pregled programa za srijedu

nova

06.45 Superklinke, crtana serija
07.10 Šaljivi kućni video
07.40 Nasljednica, serija
08.40 Ljubav na kocki, serija
09.40 Putovi ljubavi, serija
10.40 Izlog strasti, serija
11.10 VIP DJ, glazbena emisija
11.45 Seks, škola i odrastanje, serija
12.45 Opet iznova, serija
13.45 Ona ili on, kviz
14.15 Epicentar, informativno zabavna emisija
15.15 Svi vole Raymonda, serija
15.50 Seinfeld, serija
16.25 Nasljednica, serija
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Ljubav na kocki, serija
18.25 Ona ili on, kviz
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navecer, informativni magazin
20.00 Naša mala klinika, serija
21.00 Redovnice nastupaju, igrani film
22.50 Seinfeld, serija
23.20 JAG, serija
00.10 Ljubav princeze Diane, igrani film
01.40 Kraj programa

RTL

06.40 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
07.25 Transformers Cybertron, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija
08.10 Anastasia, sapunica
09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Roseanne, humoristična serija (R)
10.15 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
11.05 Sanja, talk show (R)
12.05 Exploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.45 Simpsoni, humoristična animirana serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
21.10 Dvornikovi, humoristična serija
22.05 To nije još jedan film za mlade, igrani film, komedija
23.30 Vijesti, informativna emisija
23.45 Vlak smrti, igrani film, akcijski (R)
01.10 Najtraženiji, igrani film, akcijski triler (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Terra X 1999. ekspedicija u nepoznato
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.10 Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Maja, talkshow
14.00 Vijesti
14.10 TV raspored
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 15., serija
15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Znanstvena petica
16.35 Život u živo
17.25 Vijesti
17.40 Najslabija karika, kviz
18.25 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 LOTO 7/39
19.20 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Piramida, zabavni program
21.20 Luda kuća, serija
22.00 Poslovni klub
22.40 Otvoreno
23.30 Vijesti iz kulture
23.40 Crveni dosjei, dokumentarna serija
00.40 Vijesti dana
00.55 The Final Cut, kanadski film
02.30 Zapadno krilo 6., serija
03.15 Lugarnica 15., serija
04.00 Na tajnim zadacima, serija
04.45 Ekipa za očevid 5., serija
05.30 Poslovni klub
06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 TEST
07.00 VIP DJ
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija

SRIJEDA 12. 4. 2006.

08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Športerica
10.00 Iznad crte
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT
14.30 Vijesti za gluhe
14.40 Život piše priče: Zatvorske tajne, američki TV film
16.10 Vijesti na drugom
16.20 Vrijeme sutra
16.25 Svijet slavnih, serija
17.10 Zapadno krilo 6., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serja
19.15 Pod kaznom do smrti 4., humoristična serija
19.35 VIP DJ
20.10 Music From Another Room, američki film
21.55 Vijesti na drugom
22.10 Ekipa za očevid 5., serija
22.55 Na tajnim zadacima, serija
23.40 Pregled programa za četvrtak

06.45 Superklinke, crtana serija
07.10 Šaljivi kućni video
07.40 Nasljednica, serija
08.40 Ljubav na kocki, serija
09.40 Putovi ljubavi, serija
10.40 Izlog strasti, serija
11.10 VIP DJ, glazbena emisija
11.45 Superagent, serija
12.45 Opet iznova, serija
13.40 Ona ili on, kviz
14.15 Naša mala klinika, serija
15.15 Svi vole Raymonda, serija
15.50 Seinfeld, serija
16.25 Nasljednica, serija
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Ljubav na kocki, serija
18.25 Ona ili on, kviz
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Anatomija zločina, igrani film
21.40 U sridu, društveno politički magazin
22.40 Seinfeld, serija
23.10 National Geographic report: Tišina vatikanskih zidina
23.15 JAG, serija
00.10 Ubojita sumnja, igrani film
01.40 Kraj programa

06.40 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
07.25 Transformers Cybertron, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija
08.10 Anastasia, sapunica
09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Roseanne, humoristična serija (R)
10.15 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
11.05 Sanja, talk show (R)
12.05 Exploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 CSI: NY, kriminalistička serija
21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
21.50 Vatreni dečki, dramska serija
22.40 Cobra 11, kriminalistička serija
23.35 Vijesti, informativna emisija
23.50 Red Bull Air Race– Miami, sportsko–dokumentarna emisija
00.20 Fear Factor, show (R)
01.25 Auto moto tv, magazin (R)

ČETVRTAK

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Terra X 2001. ekspedicija u nepoznato
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.10 Trenutak spoznaje, znanstveno obrazovni program
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Govorimo o zdravlju
14.00 Vijesti
14.10 TV raspored
14.13 Vrijeme danas
14.15 Lugarnica 15., serija
15.05 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Potrošački kod
16.35 Život u živo
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.15 Brisani prostor
22.00 Pola ure kulture
22.40 Otvoreno
23.30 Vijesti iz kulture
23.40 Direkt
00.15 Vijesti dana
00.30 To je život, francuski film
02.20 Zapadno krilo 6., serija
03.05 Lugarnica 15., serija
03.50 Na tajnim zadacima, serija
04.35 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.50 Pola ure kulture
05.20 Brisani prostor
06.00 Ljubav nema cijene, serija

06.45 TEST
07.00 VIP DJ
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Platno, boje, kist
10.00 Tečaj francuskog jezika
10.30 Superrobotov majmunski tim, crtana serija
10.55 Snobs, serija za mlade
11.20 Društvo iz spavaonice, serija za mlade
11.45 Betaville, američki film za djecu
13.25 NULTI SAT
14.25 TV raspored
14.30 Vijesti za gluhe
14.40 Život piše priče: Čudo na stazi broj dva, američki film
16.10 Vijesti na drugom
16.20 Vrijeme sutra
16.25 Svijet slavnih, serija
17.10 Zapadno krilo 6., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serja
19.15 To je kao ono, humoristična serija
19.35 VIP DJ
20.10 Reporteri
21.15 Genijalci, kviz
21.50 Vijesti na drugom
22.05 Air Force One, američki film
00.05 Na tajnim zadacima, serija
00.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
01.15 Pregled programa za petak

06.45 Superklinke, crtana serija
07.10 Šaljivi kućni video
07.40 Nasljednica, serija
08.40 Ljubav na kocki, serija
09.40 Putovi ljubavi, serija
10.40 Izlog strasti, serija
11.10 VIP DJ, glazbena emisija
11.45 Superagent, serija
12.45 Opet iznova, serija
13.45 Ona ili on, kviz
14.15 U sridu, društveno politički magazin
15.15 Svi vole Raymonda, serija
15.50 Seinfeld, serija
16.25 Nasljednica, serija
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Ljubav na kocki, serija
18.25 Ona ili on, kviz
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin
20.00 Hit četvrtak: Bumerang, serija
21.00 Hit četvrtak: Kućanice, serija
21.55 Hit četvrtak: Izgubljeni, serija
22.50 Hit četvrtak: Seinfeld, serija
23.20 JAG, serija
00.10 Kako smo se smijali, igrani film

13. 4. 2006.

02.00 Kraj programa

RTL

06.40 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
07.25 Transformers Energo, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija
08.10 Anastasia, sapunica
09.00 Princ iz Bel Aira, humoristična serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Roseanne, humoristična serija (R)
10.15 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.40 Dadilja, humoristična serija (R)
11.05 Sanja, talk show (R)
12.05 Exploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Ljubav jednog oca, telenovela
14.05 Ljubav bez predaje, telenovela
14.50 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.45 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Mijenjam ženu, dokumentarna serija
21.20 Staklena kuća, igrani film, triler
23.05 Cobra 11, kriminalistička serija
00.00 Vijesti, informativna emisija
00.15 CSI: NY, kriminalistička serija (R)

01.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
01.50 Vatreni dečki, dramska serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 7. travnja u redovitom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza emisije je u subotu 8. travnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

TO NIJE JOŠ JEDAN FILM ZA MLADE

(NOT ANOTHER TEEN MOVIE)

komedija, 2001., 89 min.

RTL, utorak, 11.4.2006. 22.05

'To nije još jedan film za mlade' parodija je koja nemilosrdno razotkriva i izvrće sve klišeje tinejdžerskog filma, cijelo vas vrijeme držeći na rubu sjedala, očiju punih suza od smijeha.

Školska otpadnica Janey Briggs (Chyler Leigh) nadarena je umjetnica koja stalno nosi naočale, konjski rep i odjeću umrljanu bojom. Janey postaje predmetom oklade zvijezde školske ekipe američkog nogometa Jakea Wylera (Chris Evans) i dovitljivog Austina (Eric Christian Olsen), koji tvrdi kako je Jake ne može preobraziti u kraljicu maturalne večeri. No, dvije će osobe učiniti sve kako bi Jakea spriječile u naumu. Jedna od njih je njegova sestra Catherine (Mia Kirshner), najokrutnija djevojka u školi, a druga osorna navijačica Priscilla (Jamie Pressly).

Zaplet ove urnebesne parodije uvelike se bazira na popularnom tinejdžerskom filmu 'Ona je sve to', ali ga redatelj Joel Gallen koristi samo kako bi razgolitio uobičajene i neinspirativne mehanizme po koji ma funkcionira većina filmova toga žanra. Količina i svježina gegova i šala, međutim, tolike su da im ni obožavatelji parodiranih naslova neće moći odoljeti, pa je jasno kako je 'To nije još jedan film za mlade' zapravo upravo ono što pokušava nijekati u svome naslovu. Dakle, to jest još jedan film za mlade, ali takav koji će svakoga gledatelja svojim vrtoglavim tempom i neočekivanim provalama komičarske inspiracije apsolutno zarobiti u svoju bujicu. Glumci ovoga filma redom su poznata lica tinejdžerskih filmova i serija, među kojima je nama najpoznatije ono Jamie Pressly, zvijezde serije 'Jack i Jill'.

Uloge: Chyler Leigh, Chris Evans, Jamie Pressly, Eric Christian Olsen, Mia Kirshner, Deon Richmond
Redatelj: Joel Gallen

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

SWIFT: VBUBCS 22
VOJVODANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: CS73355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu
Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.
Trg žrtava fašizma br. 1
PREDUZEĆE ZA PRODAJU POGREBNE OPREME PREVOZ I CEREMONIJAL SAHRANE
Tel.: 024/558-011
Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:
- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Zlatna medalja za kvalitetu 2005.

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

NOVA KOREOGRAFIJA PLESAČA HKC "BUNJEVAČKO KOLO": STARI SPLITSKI PLESOVI